

POPULAȚIA

REPUBLICII MOLDOVA

LA ORIZONTUL

ANULUI 2040

314(478)(047)

P 84

Acest raport analitic este elaborat la solicitarea Guvernului Republicii Moldova, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 284/2024, pentru a răspunde la schimbările demografice rapide prin politici bazate pe dovezi pentru a anticipa cererea viitoare de resurse și servicii sociale.

Prognoza populației este destinată autorităților centrale și locale pentru a fi utilizată în planificarea și implementarea eficientă a politicilor publice, asigurând gestionarea schimbărilor demografice și economice, alocarea eficientă a resurselor pentru dezvoltarea durabilă a comunităților locale.

Prognoza populației la nivel național se elaborează anual sub egida Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, de către Institutul Național de Cercetări Economice (Centrul de Cercetări Demografice) al Academiei de Studii Economice din Moldova.

Coordonatorul ediției:

Olga GAGAUZ, doctor habilitat în sociologie, conferențiar cercetător

Autorii:

Olga GAGAUZ, doctor habilitat în sociologie, conferențiar cercetător

Irina PAHOMII, cercetător științific

Maxim SLAV, cercetător științific

Vitalie ȘTÎRBA, cercetător științific

Nicholas GAILEY, doctor în demografie

Samir K.C., doctor în demografie și sănătate

Această publicație este parte a Programului de Reziliență Demografică și a fost produsă în cadrul proiectului „Consolidarea guvernării bazate pe date demografice fiabile și dezagregate pentru autoritățile centrale și locale”, finanțat de Biroul de Cooperare al Elveției în Republica Moldova, cofinanțat și implementat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA). Toate concluziile și recomandările aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția acestora.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz ; autorii: Olga Gagauz, Irina Pahomii, Maxim Slav [et al.] ; Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul Cercetări Demografice [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2024 (INCE al ASEM). – 105 p. : fig., tab. color.

Aut. indicați pe verso p. de tit. – Bibliogr.: p. 68-69. – Finanțat de Biroul de Cooperare al Elveției în Republica Moldova [et al.]. – 10 ex.

ISBN 978-9975-167-91-8. – ISBN 978-9975-167-92-5 (PDF).

314(478)(047)

P 84

<https://doi.org/10.36004/nier.2024.go.105>

@Centrul de Cercetări Demografice al Institutului Național de Cercetări Economice

@Ministerul Muncii și Protecției Sociale

@Fondul Națiunilor Unite pentru Populație

LISTA FIGURILOR	5
LISTA TABELELOR	6
INTRODUCERE	7
1. EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ RECENTĂ: TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI	9
1.1. <i>Populația la nivel național</i>	9
1.2. <i>Dinamica populației în profil teritorial</i>	16
2. PROGNOZA DEMOGRAFICĂ LA NIVEL NAȚIONAL	24
2.1. <i>Metodologia aplicată</i>	24
2.2. <i>Rezultatele proiecției efectivului și structurii populației</i>	33
2.3. <i>Reducerea emigrației ar putea favoriza dinamica pozitivă a natalității</i>	37
2.4. <i>Îmbătrânirea populației prin prisma vârstei prospective inspiră optimism</i>	38
2.5. <i>Componentele declinului populației</i>	41
3. PROGNOZA DEZVOLTĂRII CAPITALULUI UMAN	43
3.1. <i>Metodologia utilizată</i>	43
3.2. <i>Dinamica capitalului uman</i>	44
3.3. <i>Capitalul uman în scenariile demografice alternative</i>	47
3.4. <i>Note metodologice pentru referințe</i>	50
3.5. <i>Observații metodologice generale</i>	51
4. PROGNOZA EFECTIVULUI ȘI STRUCTURII POPULAȚIEI ÎN PROFIL TERITORIAL	55
4.1. <i>Metodologia prognozei demografice în profil teritorial</i>	55
4.2. <i>Numărul proiectat al populației pe unități administrativ-teritoriale</i>	58
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	63
BIBLIOGRAFIA	68
ANEXA 1. Prognoza numărului și structurii populației pe unități teritorial-administrative pentru anii 2028, 2033	70
<i>Mun. Chișinău</i>	71
<i>Mun. Bălți</i>	72
<i>Briceni</i>	73
<i>Dondușeni</i>	74
<i>Drochia</i>	75
<i>Edineț</i>	76
<i>Fălești</i>	77
<i>Florești</i>	78
<i>Glodeni</i>	79
<i>Ocnița</i>	80
<i>Rîșcani</i>	81
<i>Sîngerei</i>	82

<i>Soroca</i>	83
<i>Anenii Noi</i>	84
<i>Călărași</i>	85
<i>Criuleni</i>	86
<i>Dubăsari</i>	87
<i>Hîncești</i>	88
<i>Ialoveni</i>	89
<i>Nisporeni</i>	90
<i>Orhei</i>	91
<i>Rezina</i>	92
<i>Strășeni</i>	93
<i>Șoldănești</i>	94
<i>Telenești</i>	95
<i>Ungheni</i>	96
<i>Basarabeasca</i>	97
<i>Cahul</i>	98
<i>Cantemir</i>	99
<i>Căușeni</i>	100
<i>Cimișlia</i>	101
<i>Leova</i>	102
<i>Ștefan-Vodă</i>	103
<i>Taraclia</i>	104
<i>UTA Găgăuzia</i>	105

LISTA FIGURILOR

Fig. 1. Piramida populației pe vârste și sexe, 2023	11
Fig. 2. Dinamica numărului de nașteri și ratei totale de fertilitate, 2014-2023	12
Fig. 3. Descendența finală a cohortelor feminine/numărul mediu de copii născuți către vârsta respectivă pentru cohortele feminine născute în anii 1970-1990	13
Fig. 4. Migrația netă internațională pe grupe de vârstă	16
Fig. 5. Migrația internă netă în regiunea Nord	19
Fig. 6. Migrația internă netă în regiunea Centru	20
Fig. 7. Migrația internă netă în regiunea Sud	20
Fig. 8. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Nord, anii 2017-2021	21
Fig. 9. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Centru, anii 2017-2021	22
Fig. 10. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Sud, anii 2017-2021..	22
Fig. 11. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, mun. Chișinău, anii 2017-2021.	23
Fig. 12. Rata medie a migrației pentru anii 2017-2021, pe raioane, %	23
Fig. 13. Speranța de viață la naștere pentru perioada prognozată, 2024 - 2040	25
Fig. 14. Proiectarea speranței de viață la naștere prin metoda decompoziției, 2023-2040 ..	26
Fig. 15. Ratele totale de fertilitate prognozate, conform scenariilor	28
Fig. 16. Ratele specifice de fertilitate pentru anul 2023 și anul 2040	29
Fig. 17. Rata netă a migrației proiectată, % din numărul total al populației	30
Fig. 18. Profilul proiectat al migrației nete pe vârste, conform scenariilor	31
Fig. 19. Dinamica numărului populației Republicii Moldova până în anul 2040	33
Fig. 20. Piramidele pe vârste și sexe pentru anii 2023, 2030 și 2040	34
Fig. 21. Structura populației pe trei grupe mari de vârstă, 2023-2040, scenariul 2- mediu ...	35
Fig. 22. Rata demografică de dependență	36
Fig. 23. Numărul de nașteri, anii 2024-2040	37
Fig. 24. Structura populației vârstnice, scenariu 1 scăzut	38
Fig. 25. Vârsta pentru care speranța de viață rămasă este de 15 ani	40
Fig. 26. Ponderea persoanelor vârstnice după pragul de vârstă cronologică (65 ani) și prospectivă (vârsta la care speranța de viață rămasă este 15 ani)	41
Fig. 27. Scăderea cumulativă a numărului populației din cauza emigrației	42
Fig. 28. Piramida populației după vârstă, sex și educație, 2023, 2040	45
Fig. 29. Dimensiunea forței de muncă, participare constantă – fără îmbunătățiri (stânga), îmbunătățire rapidă (dreapta), 2023-2040	46
Fig. 30. Piramidele populației în funcție de vârstă, sex și statutul forței de muncă, cu vârsta peste 15 ani, 2023 față de 2040	46
Fig. 31. Ratele de dependență a forței de muncă, diverse scenarii, 2023-2040	47
Fig. 32. Piramida populației, fertilitatea dorită (stânga) vs. linia de bază (dreapta), 2040	48
Fig. 33. Rate de dependență, diverse forțe de muncă și scenarii demografice, 2023-2040 ..	49
Fig. 34. Rate de participare a forței de muncă în funcție de vârstă, sex și educație, femei (rândul de sus), bărbați (rândul de jos)	50
Fig. 35. Ratele medii ale migrației nete, pe raioane	58

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Indicatorii demografici principali, 2019-2024	10
Tabelul 2. Dinamica speranței de viață la naștere, pe sexe și medii, 2014-2023	14
Tabelul 3. Dinamica numărului populație pe unități teritorial-administrative, 2014-2023	17
Tabelul 4. Scenariile prognozei demografice până în anul 2040	32
Tabelul 5. Rezultate adiționale: Numărul populației conform nivelului de studii (mii), Scenariul de bază	51
Tabelul 6. Speranța de viață la naștere pentru mun. Chișinău și regiunile Nord, Centru și Sud pentru anii de referință și intervalele de prognozare	56
Tabelul 7. RTF pe regiuni pentru anul de bază și orizontul prognozat	57
Tabelul 8. Numărul proiectat al populației pe unități administrativ-teritoriale	60
Tabelul 9. Schimbările în structura populației pe unități administrativ-teritoriale	62

Proiectarea populației este un proces esențial pentru înțelegerea dinamicii demografice viitoare și fundamentarea deciziilor strategice de dezvoltare națională și locală. În Republica Moldova, schimbările demografice sunt influențate de un set complex de factori, cum ar fi migrația intensă, declinul ratei natalității, îmbătrânirea accelerată a populației și schimbările structurale la nivelul familiei. Aceste tendințe au implicații profunde asupra tuturor aspectelor vieții economice și sociale, de la piața muncii și sistemele de protecție socială până la infrastructura publică și dezvoltarea teritorială echilibrată.

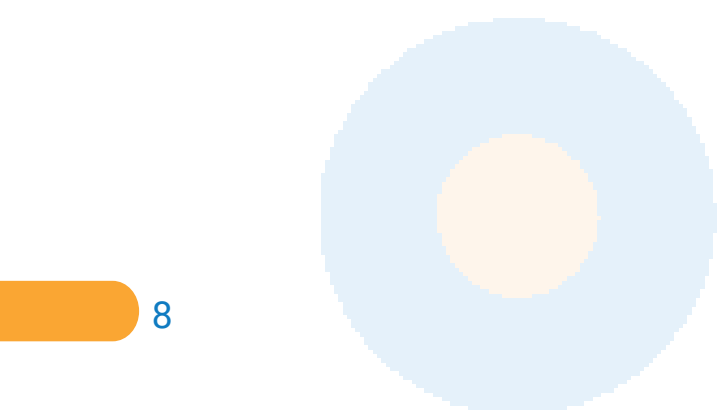
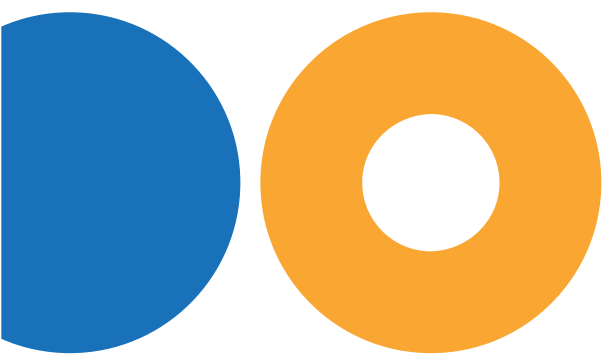
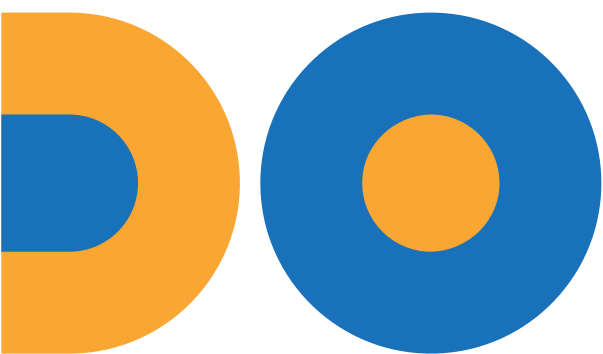
Pe fundalul unui declin demografic constant și a diminuării forței de muncă din Moldova, proiecțiile populației devin un instrument indispensabil pentru a anticipa provocările viitoare și pentru a planifica corespunzător resursele bugetare și de infrastructură. În lipsa unor politici adecvate, neglijarea tendințelor demografice pot accentua disparitățile regionale în contextul dezvoltării infrastructurii și echității sociale, încetini productivitatea economică, dar și afecta sustenabilitatea sistemelor de sănătate și pensii. De asemenea, cunoașterea dinamicii populației în profil teritorial poate facilita dezvoltarea regională și ajustarea serviciilor publice, având în vedere că numărul și structura populației la nivel de localități sunt modelate de mortalitate, natalitate, migrația internațională și migrația internă.

Începând cu anul 2024, în Republica Moldova vor fi elaborate prognoze demografice oficiale, conform Hotărârii Guvernului nr. 284/2024, care prevede realizarea lor periodică atât la nivel național, cu actualizare anuală, cât și pentru unități administrativ-teritoriale, cu actualizare la fiecare 3 ani. Elaborarea prognozelor demografice este responsabilitatea Centrului de Cercetări Demografice (în continuare CCD) al Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei de Studii Economice din Moldova.

Prognozele demografice ale CCD sunt proiecții demografice elaborate pe baza studierii tendințelor de lungă durată privind mortalitatea, natalitatea și migrația și reflectă cea mai probabilă evoluție a proceselor demografice, în special a mortalității și natalității, de regulă, în scenariul scăzut. Lucrarea își propune să ofere o viziune detaliată asupra proiecțiilor populației Republicii Moldova până în anul 2040, atât la nivel național, cât și pentru unitățile teritorial-administrative cu un orizont de proiecție de 10 ani. Utilizând metode moderne de proiecție demografică și luând în considerare mai multe scenarii – de la cele bazate pe tendințele actuale, la cele ce presupun intervenții politice și economice majore – această cercetare urmărește să ofere o imagine cuprinzătoare și realistă a viitorului demografic al Moldovei.

Pe lângă aspectele generale privind structura și dimensiunea populației, prezenta lucrare analizează și impactul pe termen lung al migrației externe și interne, ratele fertilității și mortalității, precum și îmbătrânirea populației. Proiectările la nivel teritorial-administrativ sunt deosebit de relevante pentru planificarea teritorială și pentru politicile locale, oferind date esențiale pentru autoritățile publice locale în vederea dezvoltării unor strategii care să răspundă nevoilor specifice ale fiecărei așezări umane.

Astfel, acest raport analitic va contribui la conturarea unor politici publice fundamentate pe date solide și fiabile, menite să gestioneze eficient provocările demografice pe care Republica Moldova va înfrunta în următoarele decenii. Proiecțiile pe termen lung reprezintă un ghid esențial pentru factorii decizionali în vederea adaptării infrastructurii economice și sociale la realitățile demografice viitoare, pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă și echitabilă la nivel național și regional.

1.1. Populația la nivel național

În ultimele decenii s-a conturat un declin continuu al numărului populației din Republica Moldova, fiind un rezultat al unei serii de factori interdependenți, printre care migrația externă masivă, scăderea natalității și modificarea comportamentului reproductiv, precum și îmbătrânirea demografică. În acest context, Republica Moldova se confruntă cu dificultăți majore în menținerea unui echilibru demografic sustenabil, precum și cu implicațiile schimbărilor demografice în domeniile economic și sociale.

Unul dintre factorii esențiali care au accelerat această dinamică negativă este migrația externă, care afectează în mod disproporționat segmentul tinerilor și al persoanelor de vârstă reproductivă, constituind pilonul de bază al structurii demografice a țării. Într-o economie aflată în proces de adaptare la provocările globalizării, migrația tinerilor, motivați de dorința de a accesa oportunități economice și sociale mai avantajoase, nu doar că duce la scăderea constantă a ratei natalității, dar produce și un deficit semnificativ de forță de muncă calificată, esențială pentru dezvoltarea sectoarelor economice competitive. Aceasta lipsă de resurse umane specializate afectează direct piața muncii locale, limitând capacitatea de inovare și încetinind ritmul creșterii economice, ceea ce pune presiuni suplimentare asupra sistemului social și economic al țării.

În plus, exodul populației tinere amplifică fenomenul de îmbătrânire a populației, lăsând în urmă un contingent predominant vârstnic, ce necesită din ce în ce mai mult suport din partea sistemului de asistență socială și medicală. Sistemul de sănătate și cel de pensii, deja suprasolicitate, se confruntă astfel cu provocări crescute, în lipsa unui contingent activ de contribuabili tineri. Consecințele acestei dinamici se reflectă nu doar în reducerea fondurilor disponibile pentru susținerea populației vârstnice, ci și în necesitatea de a implementa politici publice complexe, care să răspundă provocărilor legate de îmbătrânirea demografică și de migrația externă.

Scăderea natalității, corelată cu modificările în planurile familiale și tendințele socioeconomice, a condus la o diminuare accentuată a generațiilor tinere, având un impact semnificativ nu doar asupra dimensiunii demografice, ci și asupra capacității țării de a asigura un viitor sustenabil. Cuplurile tinere, care aleg să aibă mai puțini copii sau să amâne momentul nașterii, reflectă schimbările profunde de mentalitate, influențate de factori precum incertitudinea economică, fluctuațiile pieței muncii și prioritățile individuale în evoluția carierei. Aceste alegeri sunt adesea determinate de o combinație de factori, inclusiv costurile ridicate ale creșterii copiilor, accesul limitat la servicii de îngrijire și educație timpurie, precum și presiunea de a realiza stabilitate financiară înainte de a întemeia o familie.

Un alt factor care contribuie semnificativ la această evoluție negativă este mortalitatea relativ ridicată, în special în rândul populației de vârstă aptă de muncă, un fenomen alimentat de condițiile economice precare, nivelul scăzut de trai și un stil de viață adesea nesănătos. Stresul continuu provocat de insecuritatea financiară, condițiile de muncă dificile și lipsa de

oportunități de dezvoltare personală și profesională conduc la comportamente de risc, cum ar fi consumul excesiv de alcool și adoptarea unor obiceiuri alimentare nesănătoase. Aceste probleme nu doar că afectează speranța de viață, ci contribuie și la o stare generală de sănătate precară în rândul populației active, crescând incidența bolilor cronice și reducând calitatea vieții.

Prevalarea numărului de decese asupra celui de nașteri a contribuit la o creștere a sporului natural negativ (Tabelul 1). Prin urmare, dacă la începutul anului 2019 efectivul populației constituia 2684,8 mii, atunci către 2024 acesta s-a redus până la 2423,3 mii, din care sporul natural a înregistrat un declin 48,9 mii persoane, iar sporul migrațional a diminuat numărul populației cu 212,6 mii persoane. În perioada pandemică COVID-19, populația din Moldova a avut un grad modest de mobilitate în raport cu perioadă pre- și post-pandemică, în timp ce mortalitatea în creștere a contribuit semnificativ la diminuarea numărului populației. În anii 2022–2023, ca urmare a sporului migrator negativ și scăderii natalității, numărul populației s-a redus cu 141,7 mii de persoane, înregistrând cel mai mare declin din perioada ultimelor două decenii.

Tabelul 1. Indicatorii demografici principali, 2019-2024

Anul	Numărul populației la începutul anului	Născuți vii	Decedați	Scăderea populației	Sporul natural	Sporul migrațional
2019	2684772	32423	36411	-41097	-3988	-37109
2020	2643675	30834	40717	-17087	-9883	-7204
2021	2626588	29320	45464	-61558	-16144	-45414
2022	2565030	27018	36196	-72752	-9178	-63574
2023	2492278	24033	33733	-68991	-9700	-59291
2024	2423287			Total -261485	-48893	-212592

Sursa: calculat în baza datelor BNS

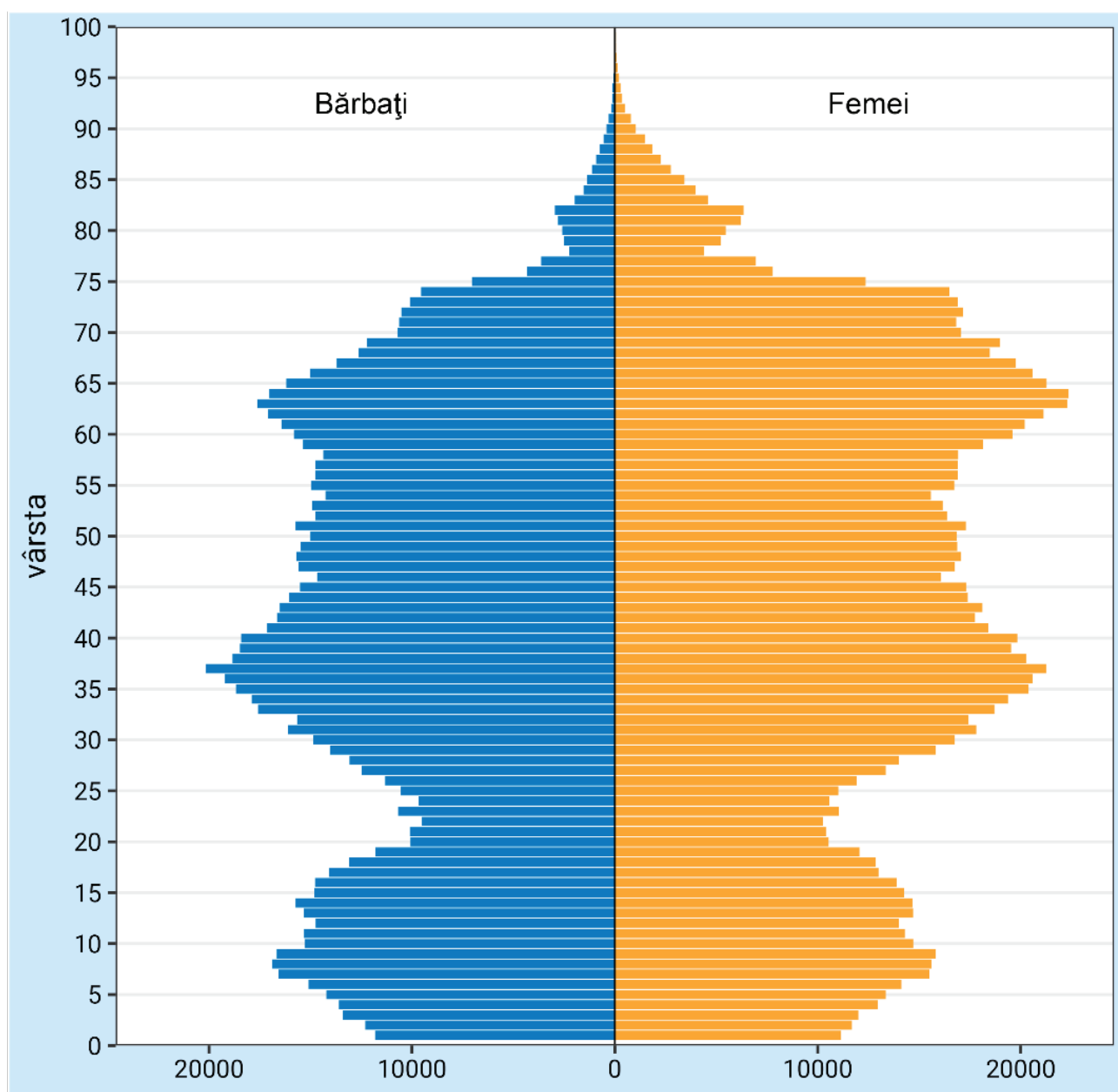
Structura demografică a unei populații influențează profund dinamica sa, determinând atât creșterea naturală, cât și tendințele pe termen lung, cum ar fi îmbătrânirea și riscul de depopulare. Modificările în structura de vârstă și sex reprezintă un efect cumulativ al diverselor procese demografice și al interdependenței lor constante; creșterea naturală și migrația se află într-o relație de influență reciprocă, determinând configurarea viitoare a populației.

Piramida pe vârste și sexe pentru anul 2023 (Fig. 1), reflectă un stadiu avansat de îmbătrânire demografică, indicând un dezechilibru între generațiile tinere și cele vârstnice: baza este îngustă (populația tânără), în timp ce vârful este lărgit (populația vârstnică). Reducerea numărului populației cu vârste între 20 și 30 de ani este o consecință directă a natalității scăzute din ultimele decenii. Această tendință are un efect în lanț, prin care dimensiunea mică a generațiilor de părinți se traduce într-un număr redus de copii, perpetuând scăderea natalității.

Generațiile aflate în vârstă aptă de muncă formează coloana vertebrală a piramidei de vârstă, constituind aproximativ 60% din totalul populației. În condițiile unei valorificări adec-

vate a potențialului lor pe piața muncii, această categorie demografică ar putea aduce un dividend demografic important, contribuind la creșterea socioeconomică a țării. Cu toate acestea, structura piramidei indică faptul că generațiile numeroase din trecut se apropie de vârstele înaintate, ceea ce va accelera și intensifica procesul de îmbătrânire demografică în viitor.

Această configurație demografică ridică provocări pentru sustenabilitatea sistemelor sociale, în special a sistemului de pensii și de sănătate, și subliniază necesitatea unor politici proactive pentru gestionarea efectelor îmbătrânirii. Fără intervenții adaptate, acest proces va afecta negativ echilibrul dintre populația activă și cea dependentă, ceea ce va avea consecințe economice și sociale pe termen lung. Investițiile în sănătate, educație și încurajarea natalității devin astfel esențiale pentru a echilibra structura demografică și pentru a asigura un viitor sustenabil.

Cu o natalitate în scădere și o mortalitate relativ ridicată, în special în rândul persoanelor apte de muncă și celor vârstnice, echilibrul natural al populației din Moldova evidențiază o dinamică îngrijorătoare. Procesul accelerat de îmbătrânire demografică reduce capacitatea de autoregenerare a populației, limitând capacitatea generațiilor mai tinere de a compensa pierderile naturale prin nașteri suficiente. Această situație generează un dezechilibru semnificativ între ratele de naștere și de deces, împiedicând menținerea unei structuri demografice stabile.

În acest context, politicile de stimulare a fertilității prin măsuri de încurajare a natalității pot avea un efect limitat, având în vedere scăderea constantă a numărului de tineri, majoritatea acestora fiind puternic implicați în migrația internațională. Exodul continuu al tinerilor în căutarea unor condiții de trai mai bune peste hotare nu doar că subminează potențialul de creștere naturală, dar limitează și efectivul populației apte să susțină creșterea natalității în viitor.

Fig. 2 ilustrează dinamica anuală a numărului de nașteri și a ratei totale de fertilitate în perioada 2014–2023, evidențiind o scădere semnificativă a natalității. Aceste schimbări sunt rezultatul unor transformări complexe în structura demografică, dar și al provocărilor generate de evenimente recente, cum ar fi pandemia COVID-19 și războiul din Ucraina. În astfel de perioade de incertitudine, tendințele demografice indică faptul că populația își amână intențiile reproductive, ceea ce are un impact direct asupra nivelului natalității.

Această scădere a numărului de nașteri și a ratei de fertilitate are implicații importante pentru viitorul demografic al țării, creând fluctuații în mărimea cohortelor de elevi, studenți și tineri specialiști ce vor intra pe piața muncii în următorii ani.

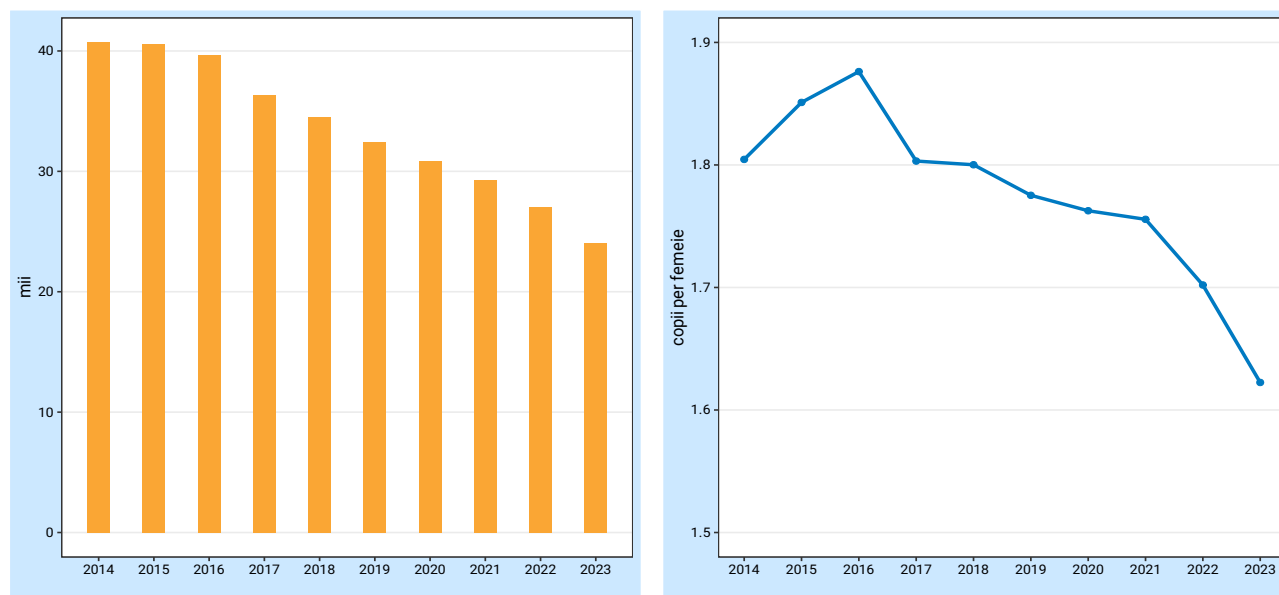

Fig. 2. Dinamica numărului de nașteri și ratei totale de fertilitate, 2014–2023

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

Pentru o estimare obiectivă a nivelului fertilității pe parcursul vieții reproductive, este utilizat indicatorul fertilității feminine pe cohorte, cunoscut și sub denumirea de descendență finală. Acest indicator reflectă numărul mediu de copii născuți-vii de femeile care și-au

încheiat perioada fertilă sau au atins o anumită vârstă, oferind o imagine clară asupra comportamentului reproductiv al diferitelor generații. Datele prezentate în Fig. 3 arată că femeile din cohortele născute în perioada 1970–1975, la finalul perioadei lor reproductive, au avut, în medie, între 1,9 și 2 copii per femeie. Aceste generații au fost în perioada lor cea mai activă de reproducere în timpul multiplelor crize economice din a doua jumătate a anilor '90 ai secolului trecut, ceea ce indică un nivel de fertilitate rezilient în fața dificultăților economice. Pe de altă parte, femeile din generațiile următoare, născute până în 1983, au înregistrat o ușoară scădere, atingând o medie de 1,9 copii per femeie până la finalul perioadei fertile. Aceste date sugerează că, la nivel de cohortă, schimbările în fertilitate nu sunt foarte accentuate, iar nivelul general rămâne stabil, în jurul valorii de 1,9 copii per femeie.

Un aspect încurajator este observat în rândul cohortelor mai tinere, aflate încă în perioada activă de reproducere. Cohorta născută în 1990, care în 2023 a împlinit 33 de ani, prezintă un număr mediu de copii născuți-vii de 1,5 per femeie, ceea ce este considerat relativ ridicat în contextul actual. Această tendință oferă un grad de optimism, sugerând o posibilă stabilizare sau chiar ușoară creștere a fertilității în rândul generațiilor tinere, dacă vor beneficia de condiții socioeconomice favorabile. Acest context ar putea stimula o mai bună susținere a familiilor și o îmbunătățire a politicilor de încurajare a natalității, contribuind la menținerea unui nivel de fertilitate apropiat de cel de înlocuire pe termen lung.

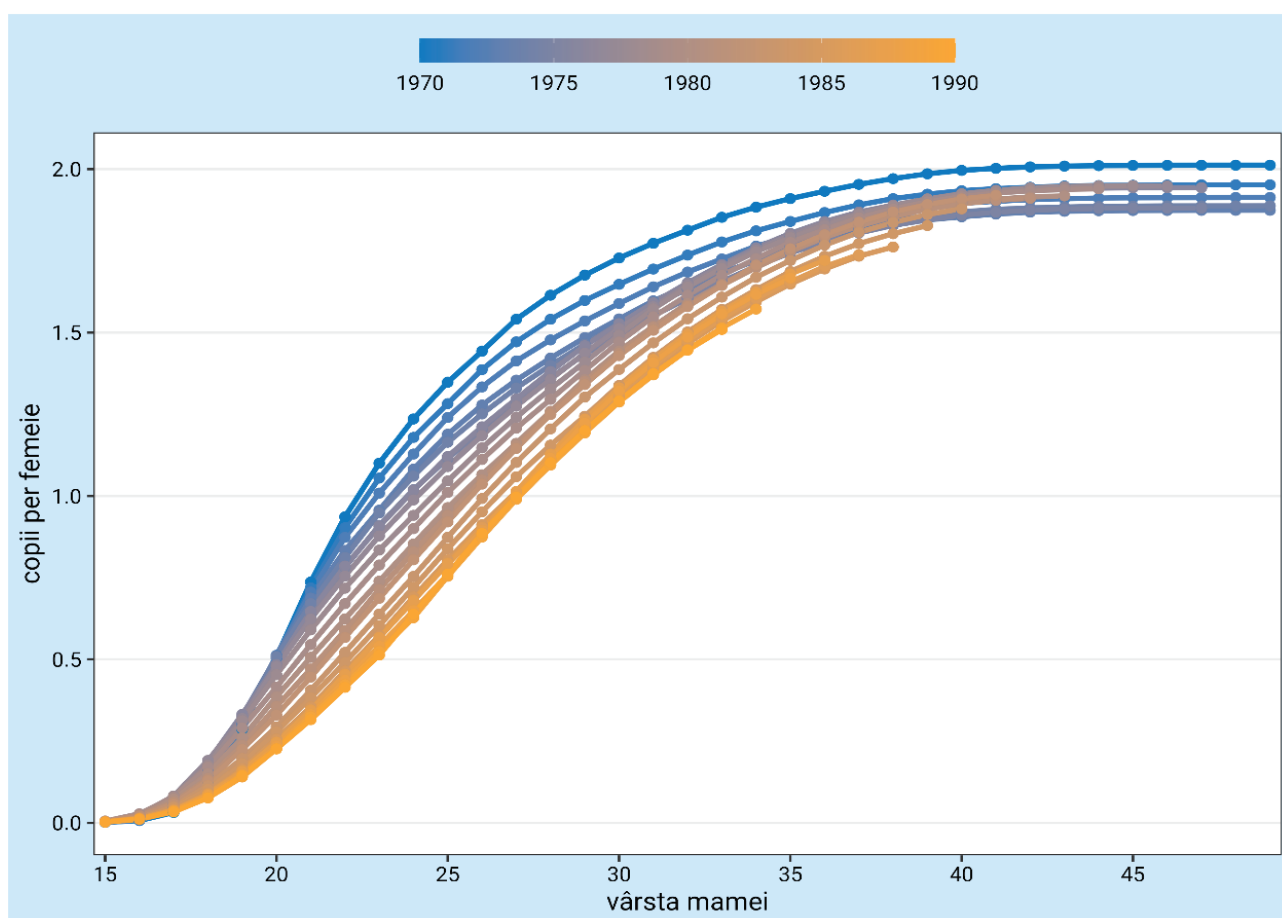

Fig. 3. Descendența finală a cohortelor feminine/numărul mediu de copii născuți către vârsta respectivă pentru cohortele feminine născute în anii 1970-1990

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Speranța de viață la naștere în Republica Moldova prezintă valori moderate, comparabile cu cele din alte țări ale regiunii, însă este vizibil inferioară față de statele din Europa Centrală și de Vest. În perioada 2014–2023, acest indicator a crescut de la 65,3 la 67,5 ani pentru bărbați și de la 73,7 la 76,4 ani pentru femei, marcând o creștere de 2,2 ani pentru bărbați și 2,7 ani pentru femei. Acest progres reflectă eforturile de îmbunătățire a serviciilor de sănătate și o ușoară îmbunătățire a condițiilor de trai, însă rămâne în continuare limitat comparativ cu media europeană (Tabelul 2).

Tabelul 2. Dinamica speranței de viață la naștere, pe sexe și medii, 2014-2023

	Total pe țară		Urban		Rural	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
2014	65,3	73,7	66,8	75,3	64,4	72,8
2015	65,3	73,7	66,6	75,2	64,4	72,8
2016	65,7	74,2	67,4	75,7	64,7	73,2
2017	66,7	74,9	68,2	76,4	65,9	73,9
2018	66,3	75,0	68,3	76,4	65,2	74,1
2019	66,8	75,2	68,7	76,6	65,7	74,1
2020	66,0	73,9	66,9	74,8	65,3	73,3
2021	65,1	72,9	65,7	73,5	64,7	72,5
2022	67,1	75,7	68,2	76,7	66,2	75,0
2023	67,5	76,4	69,0	77,6	66,4	75,4

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

În mediul urban, speranța de viață pentru bărbați a crescut cu 2,2 ani în perioada analizată, în timp ce în mediul rural această creștere a fost de 2,0 ani. Pentru femei, progresul a fost de 2,3 ani în urban și de 2,6 ani în rural, reflectând o ușoară îmbunătățire a condițiilor de viață și accesului la servicii de sănătate chiar și în zonele mai izolate. Totuși, aceste cifre nu indică o creștere uniformă, ci mai degrabă subliniază diferențele semnificative între mediul urban și rural, unde accesul la asistență medicală de calitate, resursele economice și condițiile de trai pot varia considerabil. De asemenea, există o variație semnificativă a ritmului de creștere a speranței de viață între diferitele regiuni și raioane ale Republicii Moldova. Zonele urbane mari beneficiază de o infrastructură medicală mai dezvoltată, programe de prevenție mai frecvente și acces mai ușor la specialiști, ceea ce explică creșterea mai pronunțată a speranței de viață în aceste zone. În contrast, zonele rurale și raioanele mai izolate se confruntă cu o lipsă de resurse și cu dificultăți în accesarea serviciilor medicale, ceea ce limitează beneficiile obținute în urma investițiilor de sănătate la nivel național (Penina, 2022).

Diferențele în ritmul de creștere a speranței de viață dintre Republica Moldova și țările din Europa Centrală și de Vest sunt influențate semnificativ de discrepanțele în capacitatea sistemelor de sănătate publică, calitatea vieții și comportamentele populației legate de sănătate. În timp ce țările dezvoltate beneficiază de sisteme de sănătate bine finanțate, cu acces extins la servicii medicale preventive și de îngrijire specializată, Republica Moldova

se confruntă cu resurse medicale limitate, acces redus la servicii preventive și o distribuție inegală a îngrijirilor între mediul urban și rural. Aceste deficiențe au ca rezultat o mortalitate ridicată în rândul populației apte de muncă și al persoanelor recent pensionate, subliniind vulnerabilitatea segmentelor esențiale ale populației.

Principalele cauze ale deceselor care contribuie la acest decalaj includ bolile sistemului circulator, tumorile maligne, bolile sistemului digestiv, factorii externi (accidente, violență) și bolile respiratorii (Penina și alții, 2022). Aceste probleme de sănătate sunt adesea agravate de factori precum accesul limitat la tratament și la diagnostic timpuriu, comportamente de risc precum fumatul, consumul excesiv de alcool și alimentația nesănătoasă, dar și de condițiile socio-economice precare care influențează calitatea vieții.

Un obstacol semnificativ în îmbunătățirea speranței de viață în Republica Moldova este mobilitatea ridicată a populației, influențată de fenomenul cunoscut sub denumire de "migrantul sănătos". Aceasta descrie tendința persoanelor aflate în condiție fizică bună, cu niveluri mai mari de energie și rezistență, să emigreze în căutarea unor oportunități mai bune. Prin selectivitatea sa, acest fenomen scoate din calculele statistice interne persoanele cu o stare de sănătate bună, care devin parte a populației din alte țări. În schimb, persoanele care rămân în țară includ în proporție mai mare indivizi cu afecțiuni cronice, probleme de sănătate sau vârstnici, care au o mobilitate mai redusă și sunt mai puțin predispuși să emigreze.

Așa cum a fost menționat anterior, migrația internațională constituie principalul factor care influențează dinamica populației Republicii Moldova, atât numeric, cât și structural. Fig. 4 arată clar amploarea acestui fenomen, cu un impact extins asupra întregii populații, inclusiv asupra familiilor întregi care migrează. Aceasta evidențiază o cotă semnificativă de migrație familială, indicând un număr mare de copii minori care părăsesc țara împreună cu părinții lor, ceea ce are implicații deosebite asupra populației tinere și a perspectivei demografice pe termen lung.

Exodul adulților tineri, în special în grupurile de vârstă 20-24 și 30-34 ani, sugerează că migrația internațională este alimentată de tinerii care călătoresc în afara țării pentru muncă sau studii. Acest fenomen este frecvent în țările cu oportunități economice limitate, iar pierderea acestor grupuri de vârstă poate accentua problemele legate de îmbătrânirea populației și lipsa forței de muncă calificate.

O ușoară creștere sau stabilitate în grupurile de vârstă 40-44, 55-59 și 70-74 ani sugerează o revenire parțială a emigranților după perioade de muncă în străinătate, mai ales pentru cei care se întorc la vârsta pensionării. Întoarcerea acestor persoane aduce anumite beneficii sociale și economice prin acumularea de experiențe și resurse, însă accentuează și cererea de asistență socială și de servicii de sănătate, pe măsură ce generațiile de emigranți mai în vârstă reintegrează comunitățile locale.

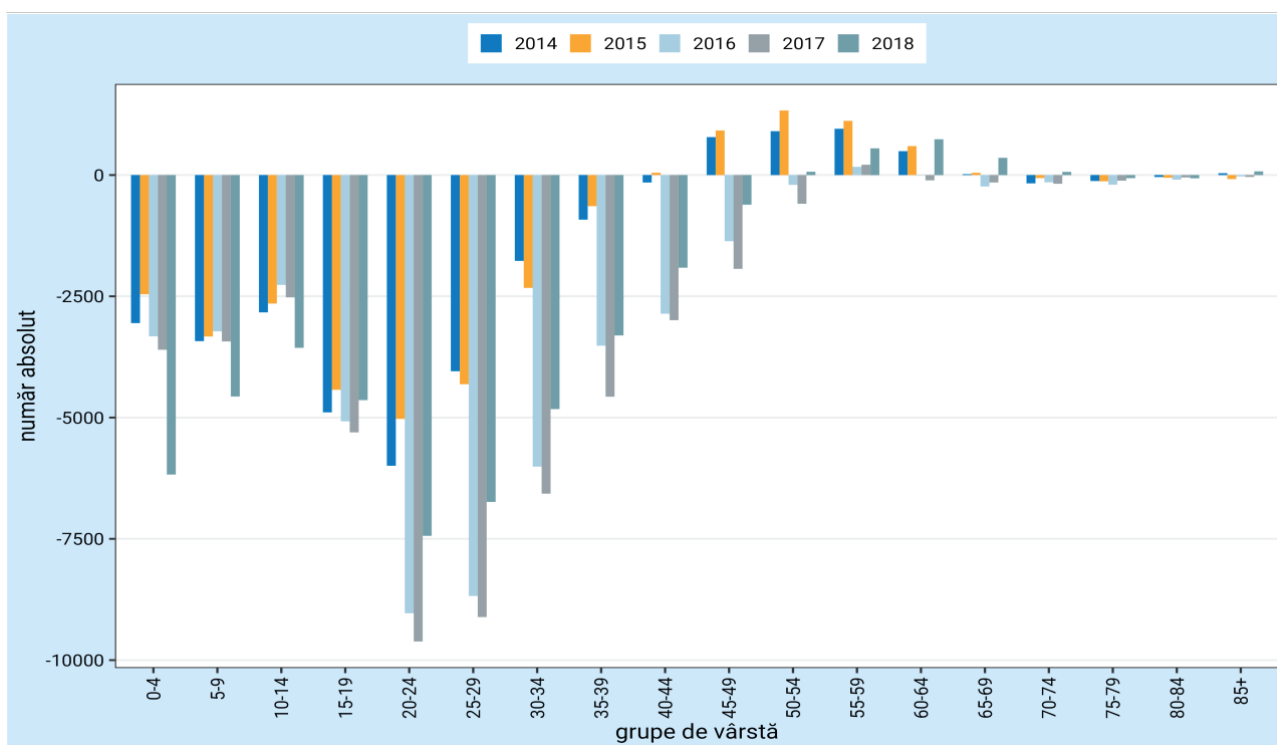

Fig. 4. Migrația netă internațională pe grupe de vârstă

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

1.2. Dinamica populației în profil teritorial

Datele din Tabelul 3 prezintă dinamica distribuției populației în unitățile administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova între anii 2014 și 2023. Se observă o scădere semnificativă a populației în majoritatea regiunilor, evidențiind provocările demografice continue din țară. Cele mai mari scăderi au fost înregistrate în regiunile Nord și Centru, unde numărul populației a scăzut cu 134,8 mii și, respectiv, 167,2 mii de persoane. În regiunea de dezvoltare Sud, numărul populației a descrescut cu 85,3 mii locuitori.

În mun. Chișinău, între anii 2014 și 2023, s-a observat o ușoară scădere a numărului de locuitori, cu aproximativ 7,0 mii de persoane, ceea ce reprezintă o reducere de aproximativ 1% din populația totală a municipiului. În ciuda acestei scăderi, Chișinăul continuă să mențină o structură demografică relativ tânără, datorită migrației interne din alte regiuni ale țării, unde tinerii și familiile în căutarea unor oportunități economice și de dezvoltare profesională migrează către capitală. Acest flux demografic intern compensează în parte scăderea populației generale și contribuie la diversificarea populației active în oraș.

Tabelul 3. Dinamica numărului populației pe unități teritorial-administrative, 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Scăderea, mii	%
Mun. Chișinău	674,7	671	665,9	660,7	657,7	659,5	665,8	670,7	670,9	667,8	-7	1,0
Nord	793,4	791	785,2	773,7	761,1	746,6	734,1	716,6	688	658,5	-134,8	17,0
Mun. Bălți	100,7	100,6	100,5	99,8	99,3	98,7	98,5	97,4	94,6	91,1	-9,6	9,5
Briceni	65,8	64,5	62,8	61	59,3	57,5	56,1	54,7	52,2	49,3	-16,5	25,1
Dondușeni	36,7	36,5	36,4	35,9	35,3	34,7	34	33,1	31,7	30,3	-6,4	17,4
Drochia	70,9	70,6	69,9	68,9	67,8	66,7	65,5	63,8	61,1	58,2	-12,8	17,9
Edineț	69,2	68,7	67,7	65,9	63,9	62,2	61	59,4	56,7	54	-15,1	22,0
Falești	75,6	75,9	75,9	75,2	74,1	72,6	71,2	69,1	66,1	63,3	-12,2	16,3
Florești	73,3	72,9	72,4	71,4	70,1	68,7	67,3	65,6	63,2	61,1	-12,1	16,6
Glodeni	49,2	49,2	48,9	48,2	47,5	46,6	45,7	44,5	42,8	41,3	-8	16,1
Ocnița	45	45	44,7	44,2	43,7	42,8	42	40,9	39,2	37,8	-7,2	16,0
Rîșcani	56,7	56,7	56,3	55,6	54,9	54,1	53,3	52	50	47,9	-8,8	15,5
Sîngerei	76,3	76,2	75,7	74,5	73,1	71,5	70,3	68,5	65,8	62,9	-13,3	17,6
Soroca	74	74,2	74	73,1	72	70,4	69,2	67,5	64,5	61,2	-12,8	17,3
Centru	852,6	844,2	829,8	808,4	785,9	765	749,9	733,4	709,5	685,4	-167,2	19,6
Anenii noi	72,2	71,5	70,3	68,8	67,2	65,4	64	62,6	60,7	58,7	-13,5	18,7
Călărași	58,8	57,7	56,2	54,4	52,6	50,9	49,7	48,3	46,9	45,7	-13,1	22,3
Criuleni	66,7	66,1	65,1	63,5	61,9	60,5	59,5	58,5	56,6	54,4	-12,3	18,4
Dubăsari	28	28	27,9	27,3	26,6	26	25,7	25,5	24,7	23,8	-4,2	15,0
Hîncești	92,2	90,5	88	85,2	82,4	79,6	77,7	76,1	73,7	71,5	-20,7	22,5
Ialoveni	85,9	85	83,4	80,9	78,5	76,9	76,1	75,2	73,3	70,9	-15	17,5
Nisporeni	48	47,3	46,3	45	43,4	42,1	41,2	40,1	38,8	37,7	-10,3	21,5
Orhei	95,9	94,7	93,3	91	88,6	86,5	84,7	82,5	79,6	76,7	-19,2	20,0
Rezina	41,1	41	40,6	39,7	38,7	37,6	36,8	35,9	34,5	33,1	-8	19,5
Strășeni	75,8	75,2	74	72,2	70,3	68,6	67,4	66,2	64,3	62,6	-13,2	17,4
Șoldănești	35,1	35	34,6	33,9	33,1	32,3	31,5	30,5	29,3	28	-7,1	20,2
Telenești	56,8	56,1	54,7	52,8	50,9	49,2	47,8	46,2	44,2	42,4	-14,3	25,4
Ungheni	96,3	96	95,3	93,7	91,6	89,4	87,8	85,8	82,8	80	-16,3	16,9
Sud	415,1	409,5	402,3	392,1	381,1	370,6	362,8	354,2	341,9	329,8	-85,3	20,5
Basarabeasca	20	19,6	19,2	18,6	18,1	17,6	17,1	16,7	16,4	16,3	-3,7	18,5
Cahul	97,1	95,5	93,4	90,6	87,8	85,5	84,2	82,3	79,3	76,1	-21	21,6
Cantemir	46,6	45,6	44,6	43,1	41,3	39,7	38,7	37,7	36,2	35	-11,6	24,9
Căușeni	75,1	74,5	73,9	72,8	71,5	70	68,5	66,9	64,6	62,1	-13	17,3
Cimișlia	42,7	41,8	40,5	38,8	37,2	35,9	34,9	34	33	32,2	-10,6	24,6
Leova	41	40,8	40,2	38,9	37,6	36,5	35,6	34,7	33,5	32,1	-8,9	21,7
Ștefan Vodă	58,3	57,6	56,7	55,4	53,8	52,2	50,9	49,4	47,5	45,9	-12,4	21,3
Taraclia	34,4	34	33,8	33,8	33,7	33,4	32,9	32,4	31,4	30,2	-4,2	12,2
U.T.A.Găgăuzia	122	120,4	120	120,3	121,5	122,5	122,4	121	118,4	116,2	-5,7	4,8

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Chișinăul este, de asemenea, una dintre puținele unități administrativ-teritoriale din Republica Moldova care înregistrează un spor natural pozitiv, ceea ce înseamnă că numărul nașterilor depășește numărul deceselor, ceea ce se datorează structurii pe vârste și sexe mai tinere comparativ cu alte regiuni. Sporul natural pozitiv contribuie la stabilitatea structurală a populației municipiului și reduce impactul negativ al migrației internaționale, care afectează mai profund zonele rurale și orașele mai mici.

În regiunea de Nord a Republicii Moldova, dinamica populației a evidențiat un declin semnificativ de aproximativ 17% între anii 2014 și 2023. Aceste tendințe de depopulare sunt în mare parte determinate de migrația internă către orașele mari, în special Chișinău, dar și de migrația externă. În mun. Bălți, cel mai mare centru urban din nordul țării, considerat un pol de atracție pentru migranții interni, populația a cunoscut o scădere de aproape 10% în perioada 2014–2023. Această reducere este rezultatul unui spor natural negativ din ultimii ani și al unei balanțe negative a migrației internaționale, care afectează puternic chiar și orașele mari din regiune. Raioanele rurale din nord, precum Briceni, Edineț și Drochia, au fost și mai afectate, cu o reducere a populației de peste 15%, ceea ce subliniază un proces accelerat de depopulare. Principalii factori ai acestui declin sunt migrația externă, care afectează în special persoanele apte de muncă, și tendința de îmbătrânire a populației, accentuată de scăderea natalității în aceste raioane. Populația tânără migrează în mare parte, fie în orașele mai mari ale țării, fie în străinătate, ceea ce lasă în urmă o structură demografică din ce în ce mai îmbătrânită.

Între anii 2014 și 2023, raioanele din Regiunea de Dezvoltare Centru au înregistrat un declin pronunțat al populației, fiind afectate de provocări demografice majore. Cele mai îngrijorătoare scăderi sunt observate în raioanele Hîncești și Orhei, unde populația a scăzut cu până la 20%, în ciuda apropierii de capitală. Această reducere este cauzată în mare parte de migrația internă și externe.

În Regiunea de Dezvoltare Sud, o scădere semnificativă a populației se înregistrează în raioanele Cahul și Cantemir, unde numărul locuitorilor s-a diminuat cu peste 20%. Raioanele vecine din sudul țării urmează tendințe similare, cu un spor natural negativ și o rată ridicată a migrației externe, ceea ce contribuie la scăderea generală a populației. O excepție relativă în această regiune este UTA Găgăuzia, unde scăderea populației este cea mai redusă din toate regiunile țării. Acest fenomen poate fi explicat prin particularitățile comportamentului reproductiv și migrator al populației de etnie găgăuză, care se caracterizează printr-o tendință mai scăzută de emigrare și un spor natural relativ mai ridicat comparativ cu alte zone.

La nivel național, datele reflectă o depopulare accentuată în localitățile rurale, mai ales în raioanele din Nord și Sud. Migrația externă rămâne principalul factor care contribuie la scăderea populației, afectând în special comunitățile rurale care se confruntă cu o scădere a populației tinere și active economic. În contrast, orașele mari continuă să își mențină numărul de locuitori, fiind avantajate de migrația internă și de un spor natural ușor pozitiv, precum și de un grad mai redus de participare la migrația internațională. Aceste orașe funcționează ca poluri de atracție pentru populația din zonele rurale, oferind oportunități de muncă și condiții de trai superioare, ceea ce ajută la stabilizarea populației lor.

Migrația internă joacă un rol crucial în modelarea demografică a unităților administrativ-teritoriale, influențând atât numărul, cât și structura populației. La fel ca migrația internațională, migrația internă este un proces selectiv, care implică în special populația tânără. Adesea, debutul migrator are loc în grupele de vârstă preuniversitară, pe măsură ce tinerii își părăsesc localitățile de origine pentru a accesa oportunități educaționale și economice în alte orașe. Volumul fluxului migrator depinde de mărimea populației din localitățile de origine și de distanța față de destinațiile preferate. Principalii factori care determină relocarea sunt de ordin socioeconomic, precum oportunitățile de angajare și accesul la servicii mai bune, ceea ce contribuie la redistribuirea populației din localitățile mai puțin dezvoltate către cele cu infrastructură și economie mai solide.

Fluxurile migrației interne sunt preponderent rural-urbane, dar includ și mutări din orașele mici către marile centre urbane. Orașele precum Chișinău și Bălți sunt destinațiile principale (Fig. 7, Fig. 6), mai ales pentru tinerii care își continuă studiile în cadrul programelor universitare sau care caută oportunități de muncă mai bine remunerate. Aceste orașe beneficiază de un aflus constant de forță de muncă tânără și bine pregătită, ceea ce contribuie la stimularea creșterii economice locale și la menținerea unei structuri demografice tinere și dinamice.

Localitățile care atrag migranți interni beneficiază de un aflus de forță de muncă, care contribuie la stimularea creșterii economice, menținând o structură tânără a populației. În contrast, localitățile de origine a migranților interni se confruntă cu un declin pronunțat al numărului populației fiind accentuat procesul de îmbătrânire demografică, care pot duce la unele dificultăți în menținerea serviciilor publice esențiale din cauza bazei fiscale în scădere.

Fig. 5 ilustrează migrația internă netă în raioanele din regiunea Nord a Republicii Moldova, evidențiind o dinamică negativă, ceea ce sugerează că regiunea pierde mai mulți locuitori decât atrage. Municipiul Bălți funcționează ca pol regional și înregistrează o migrație pozitivă relativ redusă, atrăgând în special populația tânără, cu vârste cuprinse între 19 și 40 de ani. Totuși, este evident că o parte considerabilă a tinerilor din regiune continuă să migreze spre mun. Chișinău, în căutarea unor oportunități economice și educaționale mai avantajoase.

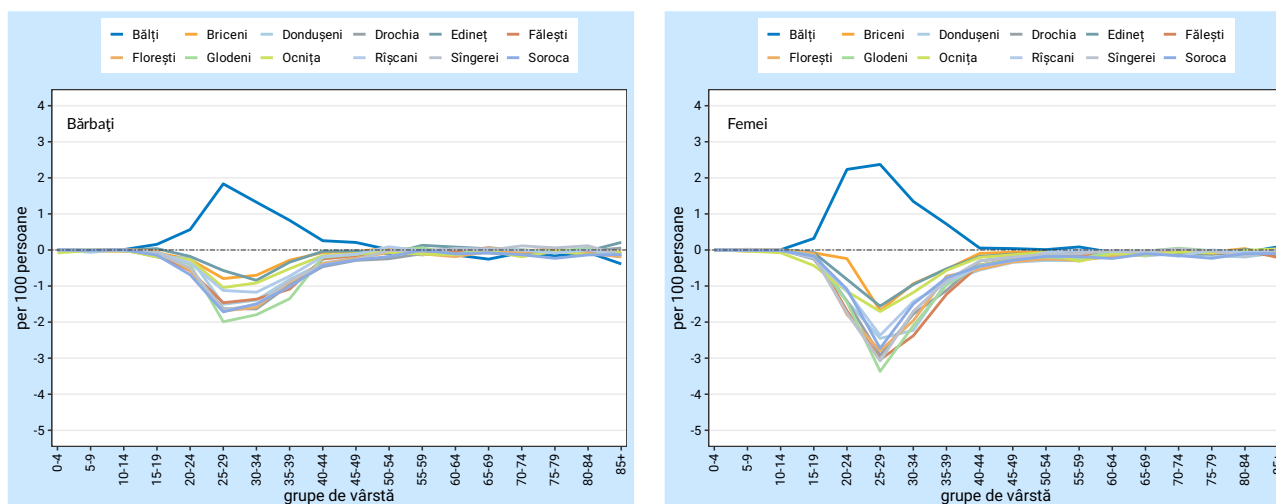

Fig. 5. Migrația internă netă în regiunea Nord

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Regiunea Centru (Fig. 6) înregistrează cele mai ridicate valori ale migrației interne, în special în rândul populației tinere, direcționate predominant către mun. Chișinău, care absoarbe aceste fluxuri migraționale. Această tendință reflectă atracția exercitată de capitală, unde oportunitățile de educație și angajare sunt mai accesibile și variate.

O situație favorabilă se observă în raionul Ialoveni, situat în proximitatea capitalei, care înregistrează valori reduse ale migrației interne. Această stabilitate migratorie asigură o mai mare echilibrare a structurii demografice a raionului, contribuind la o stabilitate populațională susținută. Proximitatea față de Chișinău îi permite raionului să ofere locuitorilor acces rapid la oportunitățile capitalei, păstrând, în același timp, un flux demografic constant și stabil.

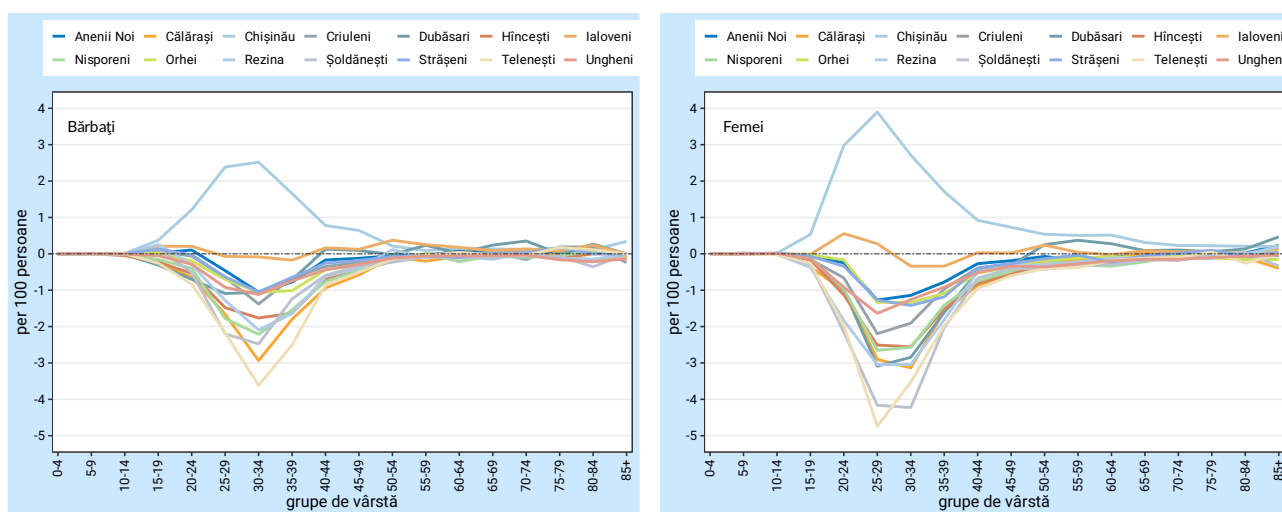

Fig. 6. Migrația internă netă în regiunea Centru

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Regiunea de Sud (Fig. 7) se evidențiază printr-o migrație internă net negativă, ceea ce indică faptul că mai multe persoane părăsesc această zonă decât vin să se stabilească aici. Municipiul Cahul, deși reprezintă un centru urban important în regiune, nu reușește să atragă suficientă populație din zonele înconjurătoare, confruntându-se la rândul său cu un reflux de populație tânără, chiar dacă la un nivel mai redus comparativ cu alte localități.

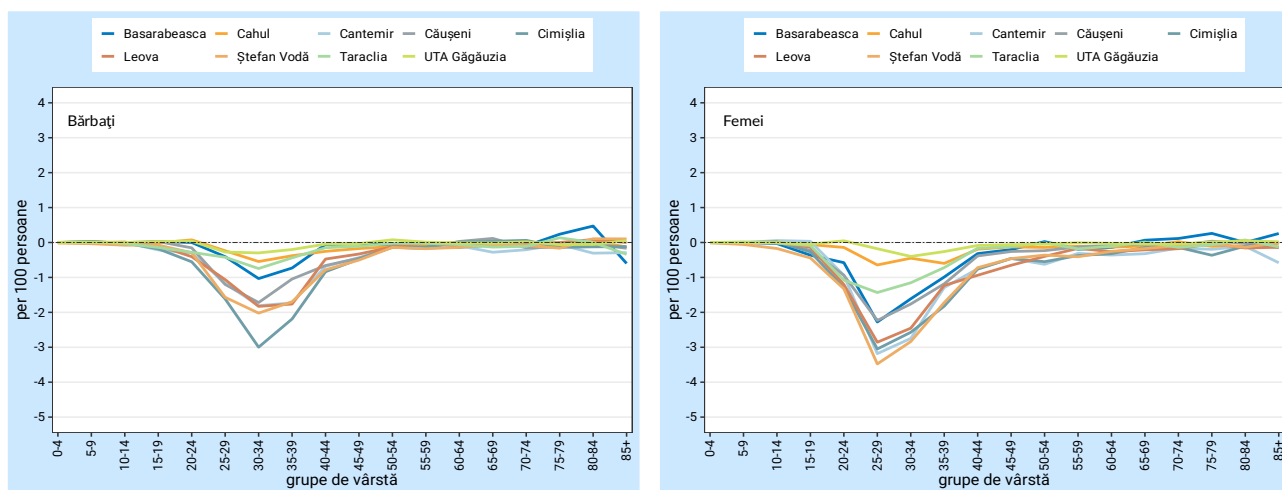

Fig. 7. Migrația internă netă în regiunea Sud

Sursa: calculat în baza datelor BNS

UTA Găgăuzia înregistrează valori scăzute ale refluxului migrațional, reflectând o stabilitate relativă a populației. În schimb, raioanele Ștefan Vodă, Cimișlia și Leova se confruntă cu cele mai ridicate niveluri de migrație negativă, semnalând o pierdere accentuată de locuitori, în special din rândul populației active

Migrația internațională

Datele cu privire la migrația internațională la nivel de raioane denotă câteva pattern-uri structurale diferite. În primul rând, bărbații mai sunt mai mult implicați în migrația internațională decât femeile. În al doilea rând, migrația este distribuită inegal pe vârste. Pentru fiecare regiune și gen, vârfurile de emigrare apar la grupul de vârstă de 15-24 de ani. Dintre aceste vârfuluri, cele mai mari rate de emigrare netă sunt în raioanele Cimișlia și Cantemir (peste 8% pentru bărbații cu vârsta cuprinsă între 20-24 de ani) (Fig. 10), iar cele mai scăzute în raionul Dondușeni (2% pentru același grup), (Fig. 8). Odată cu creșterea vârstei, pentru ambele sexe, rata netă de migrație crește, iar pentru grupa 50-54 de ani devine pozitivă. Rata netă pozitivă maximă se observă în grupuri cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani, cele mai mari rate, de peste 1,5%, fiind observate în Găgăuzia și raionul Taraclia în rândul femeilor cu vârstele cuprinse între 40 și 54 de ani.

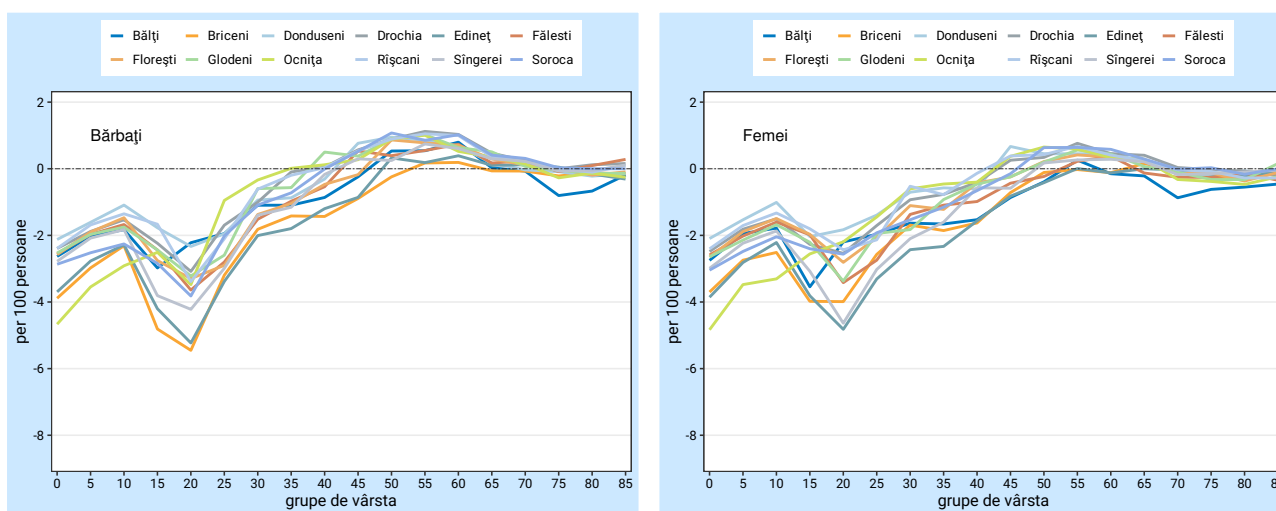

Fig. 8. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Nord, anii 2017-2021

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

Raioanele din regiunea Centru, comparativ cu alte regiuni, prezintă un grad mai înalt de similitudine în contextul paternurilor migraționale (Fig. 9). Or, nu se atestă o variație atât de înaltă între raioane cum poate fi observat în cazul raioanelor din regiunea de Sud (Fig. 10).

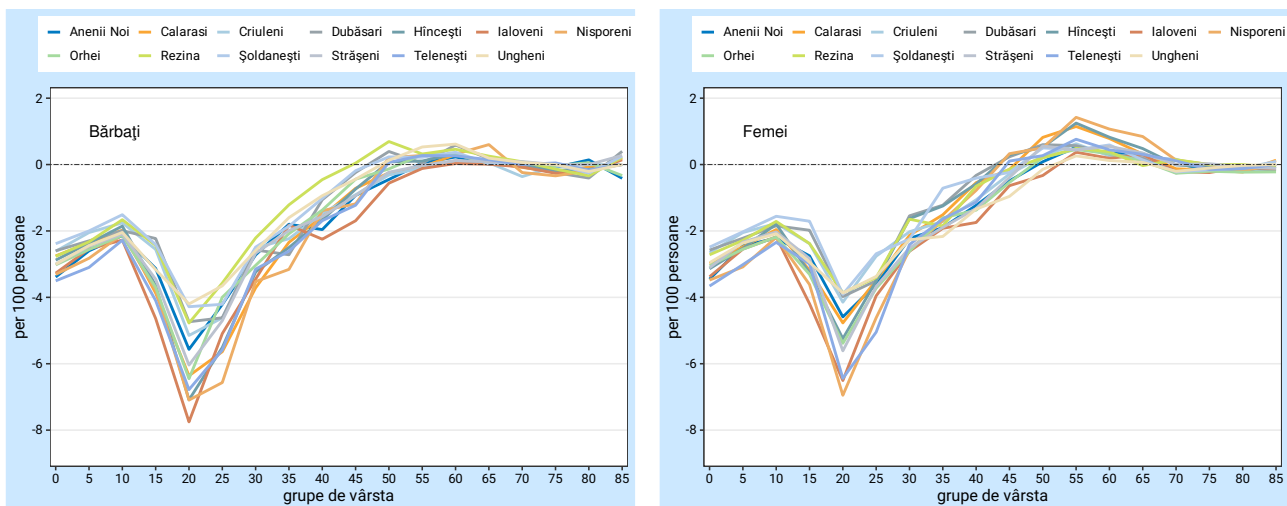

Fig. 9. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Centru, anii 2017-2021

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

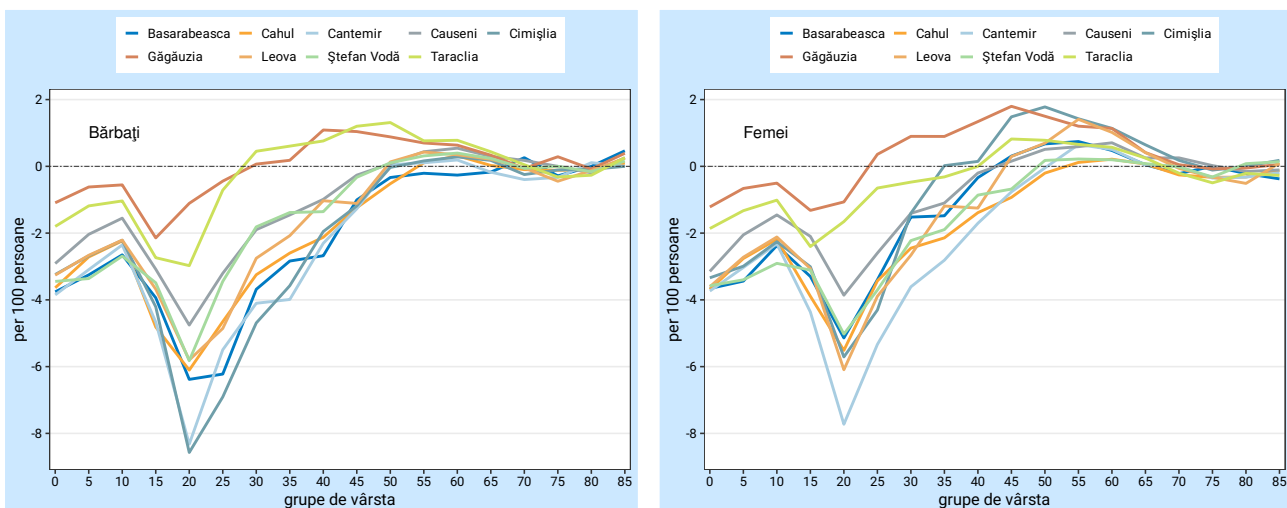

Fig. 10. Ratele migrației internaționale nete pe vârste și raioane, regiunea Sud, anii 2017-2021

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

Cea mai scăzută intensitate a migrației internaționale este atestată în mun. Chișinău (Fig. 11). Este important să menționăm că pe parcursul anilor s-a profilat o tendință clară de reducere a refluxului migrațional, însă cu menținerea unei structuri pe vârste destul de stabile a migrației atât pentru bărbați cât și pentru femei. Anii 2020 și 2021 denotă o tendință atipică, care se deosebește de cea generală, aceasta fiind un efect direct a situației de criză determinată de pandemia COVID-19.

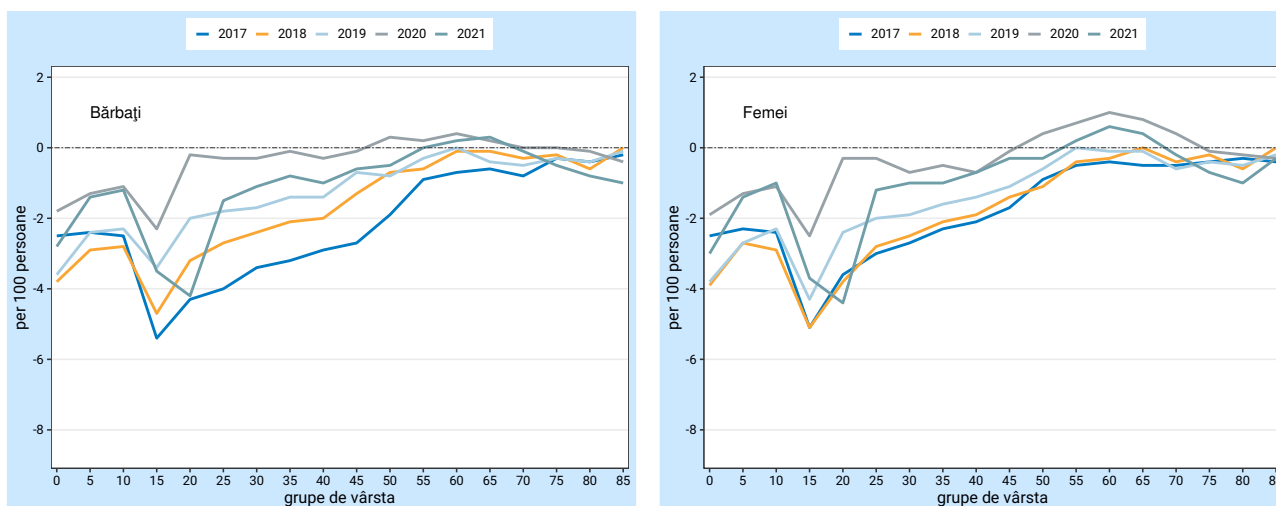

Fig. 11. Ratele migrației internaționale nete pe vârste, mun.Chișinău, anii 2017-2021

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

Migrația netă pozitivă se observă în UTA Găgăuzia, singura regiune cu migrație internațională pozitivă, 0,11% (Fig. 12). Însă combinată cu migrația internă, migrația netă pentru UTA Găgăuzia este negativă. Este urmată de Taraclia cu rata de emigrație netă -0,3%, pe când cel mai înalt nivel de emigrare se înregistrează în raionul Cantemir (-2,4%).

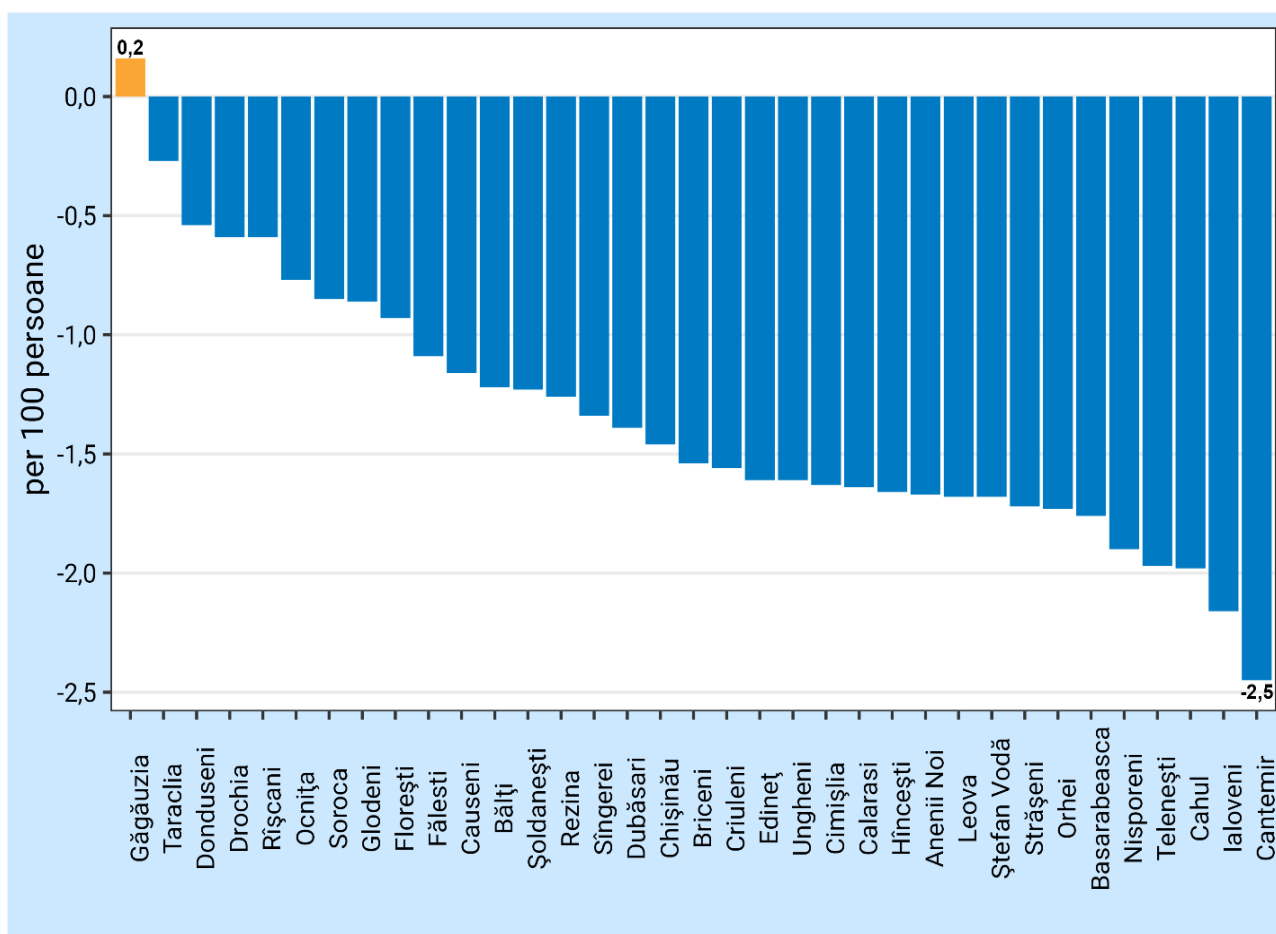

Fig. 12. Rata medie a migrației pentru anii 2017-2021, pe raioane, %

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

2.1. Metodologia aplicată

Pentru proiecția demografică a fost utilizată metoda cohort component, care este recomandată pentru elaborarea unor proiecții ale populației pe vârste și sexe. Determinarea populației viitoare pornește de la structurile pe vârste și sexe la un anumit moment, în condițiile unor ipoteze asupra fenomenelor demografice importante, cum ar fi mortalitatea, fertilitatea și migrația. Astfel, prima etapă în elaborarea proiecției demografice a constituit prognozarea schimbărilor în dinamica mortalității, fertilității și migrației, construirea profilurilor pe vârste și sexe a acestora. Prognoza numărului și structurii populației la orizontul anului 2040 a fost realizată în bază a trei scenarii deterministe, fiecare scenariu fiind caracterizat prin parametri diferiți de evoluție a proceselor demografice de bază – fertilitatea, mortalitatea și migrația internațională.

Reieșind din tendințele demografice observate în ultimii ani și pe prognozele privind evoluția fertilității, mortalității și migrației au fost elaborate trei scenarii pentru proiecția demografică. Ca anul de reper au fost utilizate datele pentru anul 2023, inclusiv numărul populației la sfârșit de an (2423,3 mii).

Elaborarea scenariilor privind schimbările în speranța de viață la naștere. Dinamica pozitivă a creșterii speranței de viață evidențiată în ultimii ani ne permite să anticipăm o reducere a decalajului în nivelul mortalității dintre Republica Moldova și țările economic avansate. Un alt factor care va avea un impact benefic asupra dinamicii mortalității în ultima perioadă este reprezentat de factorii de decizie și orientarea acestora spre domeniul sănătății. În acest sens, politicile din domeniul sănătății populației, alături de investițiile în infrastructura medicală din ultimul deceniu, vor servi drept fundament pentru creșterea longevității populației. Un factor important îl constituie și politicile de prevenire a bolilor cronice (boli ale sistemului circulator, cancer, boli ale sistemului digestiv, traumatisme etc.), care implică schimbări în stilul de viață al populației și reducerea consumului de alcool și tutun.

În contextul proiecțiilor privind numărul și structura populației Republicii Moldova pentru anii 2024–2040, modelele utilizate prevăd o creștere a speranței de viață la naștere pentru bărbați și femei cu 7,3 ani și 5,1 ani în cazul scenariului înalt, cu 6,4 ani și 4,2 ani în scenariul mediu și cu 3,2 ani și 3,2 ani pentru scenariul scăzut (Fig. 13). Astfel, scenariul înalt anticipă o creștere anuală a speranței de viață cu 0,4 ani la bărbați și 0,3 ani la femei; scenariul mediu prevede o creștere de 0,35 ani pentru bărbați și 0,25 ani pentru femei, iar scenariul scăzut prevede o creștere de 0,2 ani pentru ambele sexe.

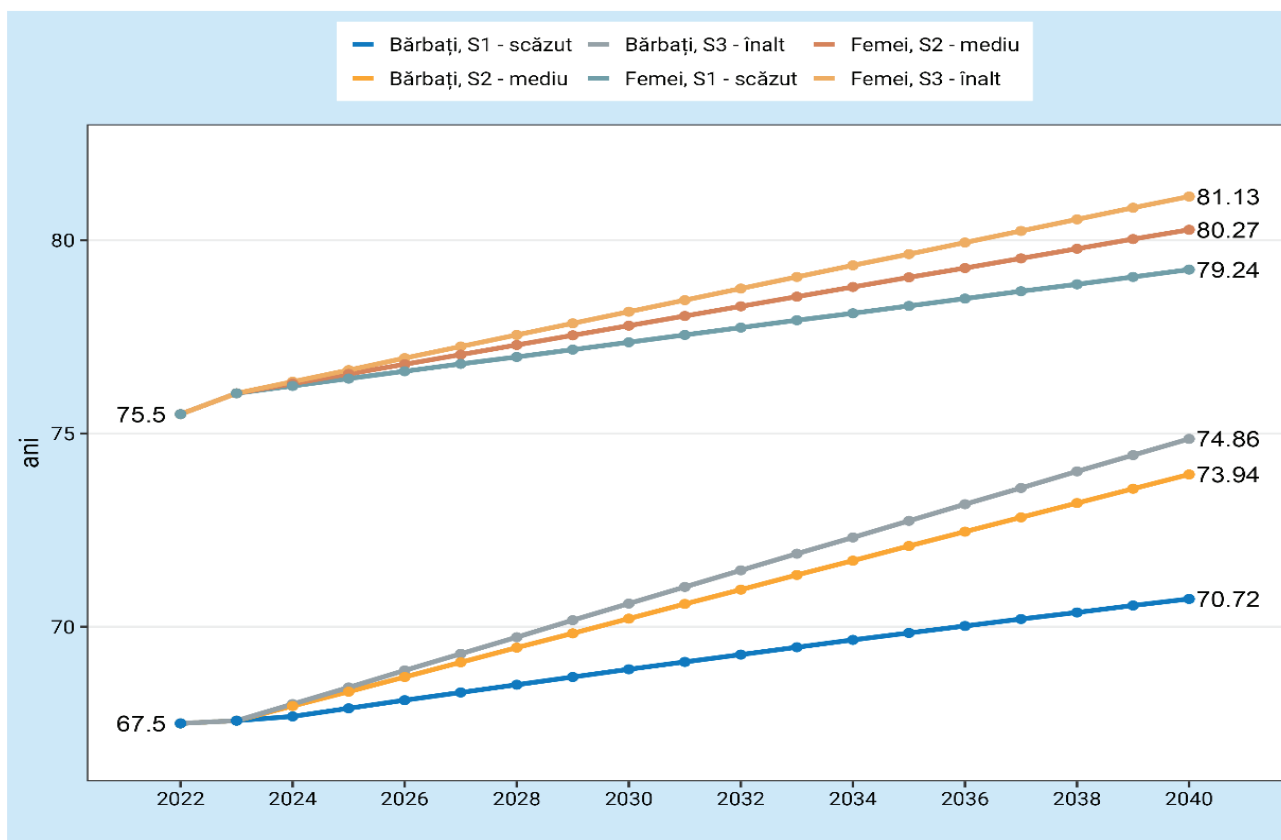

Fig. 13. Speranța de viață la naștere pentru perioada prognozată, 2024-2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

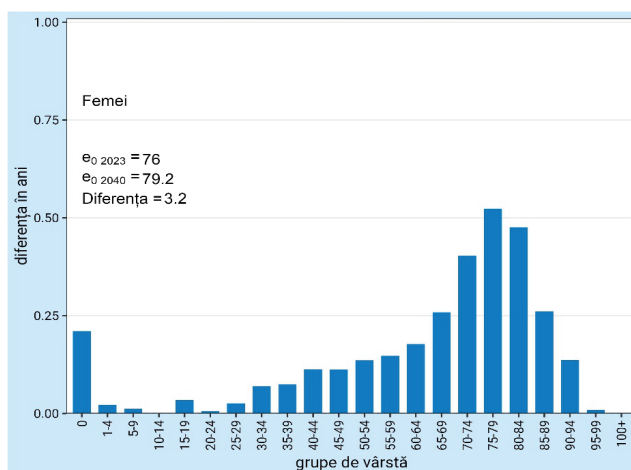
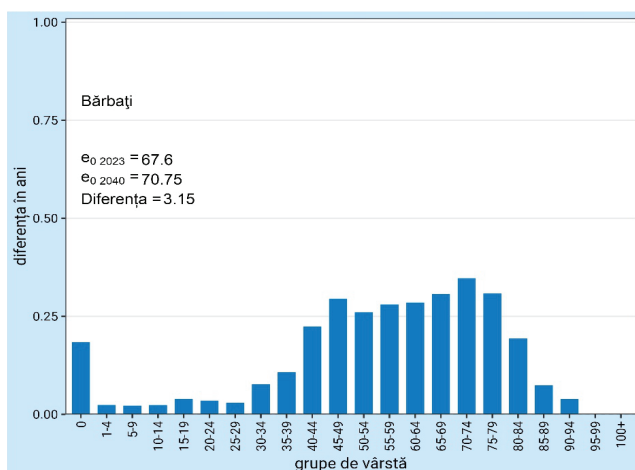
Contribuția grupurilor de vârstă în formarea diferenței în speranța de viață dintre anul de inițiere a proiecției și orizontul de prognozare a fost determinată prin utilizarea metodei decompoziției speranței de viață (Andreev et al. 2002). Conform rezultatelor obținute, diminuarea mortalității infantile, de la nivelul actual de 9-10‰ la cel înregistrat în țările din Europa Centrală și statele Baltice (3-5‰), pe parcursul orizontului de prognozare, va contribui la creșterea speranței de viață la naștere (la vârsta de 0 ani), în funcție de scenariul de prognoză, cu 0,2-0,3 ani pentru bărbați și femei (Fig. 14).

Având în vedere nivelul deja scăzut al mortalității în rândul copiilor de până la 14 ani, contribuția acestei categorii la creșterea speranței de viață la naștere va fi modestă. La bărbați, reducerea mortalității infantile și a copiilor va adăuga aproximativ 0,1 ani la speranța de viață în perioada de prognoză, în timp ce la femei acest impact va fi nesemnificativ.

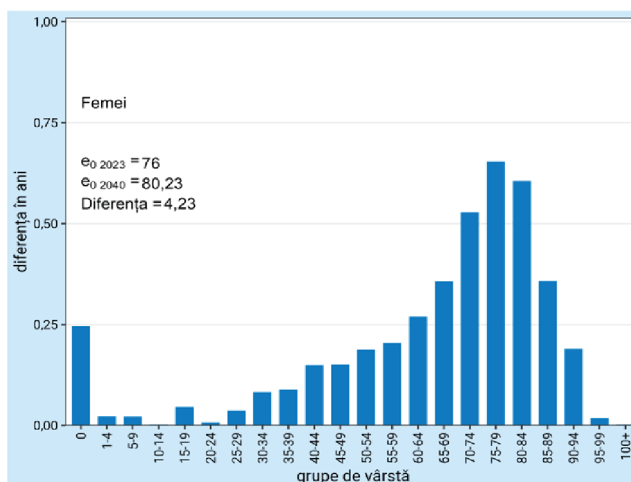
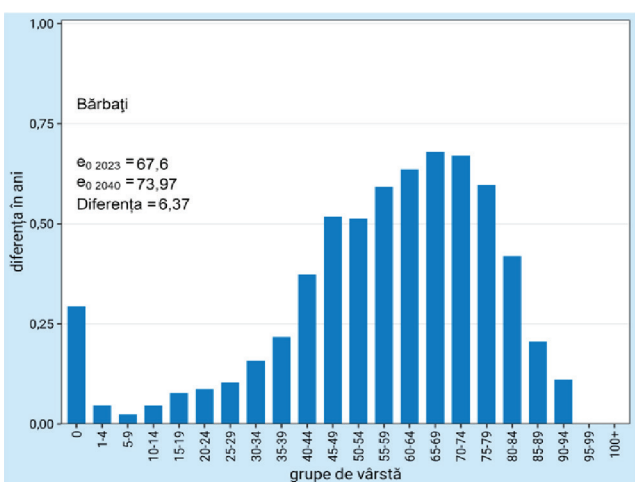
Până în anul 2040, în rândul bărbaților tineri (15-39 ani), în funcție de scenariul de prognoză, creșterea speranței de viață la naștere va varia între 0,3 și 0,7 ani, iar la femei va fi cuprinsă între 0,2 și 0,3 ani pentru aceleași grupe de vârstă.

Se prognozează că principala resursă de creștere a speranței de viață prezintă reducerea mortalității excesive a bărbaților aflați în vârstă aptă de muncă (40-64 ani). În scenariul înalt, această categorie ar putea contribui cu până la 3,0 ani la creșterea speranței de viață, 2,6 ani în scenariul mediu și 1,5 ani în scenariul scăzut. La femei, potențialul de creștere în rândul populației active economic este concentrat în grupele de vârstă 50-64 ani, cu un impact prognozat de 0,8 ani în scenariul înalt, cu 0,7 ani în scenariul mediu și cu 0,5 ani în scenariul pesimist.

Scenariul scăzut

Scenariul mediu

Scenariul înalt

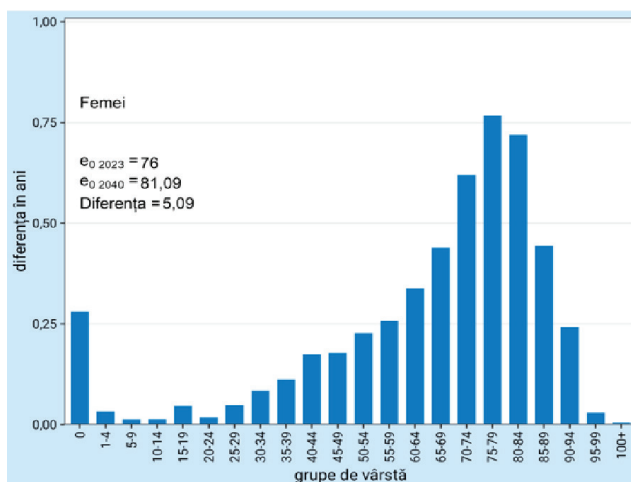
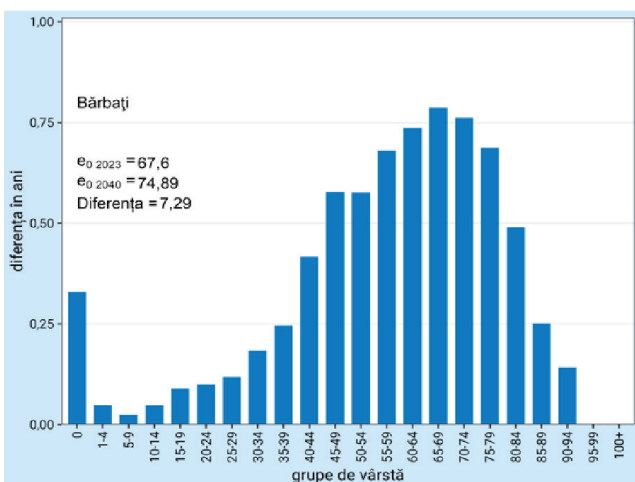

Fig. 14. Proiectarea speranței de viață la naștere prin metoda decompoziției, 2023-2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Un impact semnificativ asupra speranței de viață poate avea reducerea mortalității populației în vârstă de 65 de ani și peste. În această categorie de populație, se prognozează creșterea speranței de viață cu 3,1 ani la bărbați și 3,2 ani la femei, în scenariul înalt; în scenariul mediu, cu 2,7 ani pentru ambele sexe, iar în scenariul scăzut, creșterea ar fi de 1,3 ani pentru bărbați și 2,1 ani pentru femei. Evident, că obținerea rezultatelor prognozate în

creșterea speranței de viață la naștere va fi atinsă în condițiile îmbunătățirii semnificative a sănătății populației și reducerii mortalității premature.

Scenariile privind dinamica fertilității. Fertilitatea reprezintă un factor determinant în stabilirea dimensiunii și structurii populației. Scăderea nivelului de fertilitate constituie un factor esențial al îmbătrânirii populației Republicii Moldova, iar proiecțiile privind nivelul fertilității au implicații semnificative asupra structurii de vârstă a populației viitoare, inclusiv asupra ritmului de îmbătrânire demografică. Rata totală de fertilitate (RTF) este una dintre componentele centrale în proiecțiile demografice, reprezentând numărul mediu de copii pe care o femeie i-ar naște, dacă ar supraviețui până la sfârșitul perioadei reproductive, având la fiecare vârstă ratele de fertilitate specifice acelei perioade. Experiența altor state arată că există diverse abordări în prognoza fertilității (Gleditsch & Syse, 2020), demografii subliniind importanța modificărilor profilului de vârstă în realizarea proiecțiilor de fertilitate, precum și necesitatea de a lua în considerare impactul amânării și recuperării nașterilor – un proces complex și cu un grad ridicat de imprevizibilitate (Sobotka et al., 2011).

Ipotezele privind evoluția fertilității se bazează pe proiecțiile referitoare la nivelul viitor al RTF, având în vedere că modificările acesteia sunt influențate de schimbările în modelul de vârstă al fertilității. În Republica Moldova, vârsta medie la prima naștere înregistrează o creștere lentă, indicând o tranziție de la un model de fertilitate timpuriu la unul tardiv, cu efecte asupra dinamicii anuale a RTF (Grigoraș, Gagauz, 2022).

În anul 2023, rata totală de fertilitate (RTF) a scăzut la 1,62 copii per femeie, conform datelor furnizate de BNS. Această diminuare este probabil de natură conjuncturală, influențată de instabilitatea și reducerea nivelului de siguranță resimțite de populație în contextul războiului din Ucraina. Pentru a evita subestimarea nivelului fertilității în modelul de prognoză, s-a utilizat o RTF estimată la 1,7 copii per femeie pentru anul 2024. Această valoare inițială inclusă în model, reflectă tendințele din evoluția fertilității în perioada recentă, presupunând un nivel similar cu cel observat în 2021–2022.

Prognoza fertilității a presupus o evoluție variabilă a RTF, în funcție de scenariu, precum și modificări structurale în ratele specifice pe grupe de vârstă. Astfel, există diferențe notabile între scenariul scăzut, considerat cel mai probabil, și scenariile mediu și înalt (Fig. 15). Scenariul scăzut prognozează o scădere graduală a fertilității, urmând tendințele recente și tranziția de la un model de fertilitate timpuriu la unul tardiv. În schimb, scenariile mediu și înalt anticipează o creștere moderată a fertilității, luând în considerare eventuale politici eficiente de susținere a familiilor și realizarea completă a intențiilor reproductive. Aceste proiecții subliniază caracterul ipotetic al scenariilor, ilustrând „ce s-ar întâmpla dacă fertilitatea ar crește” în anumite condiții.

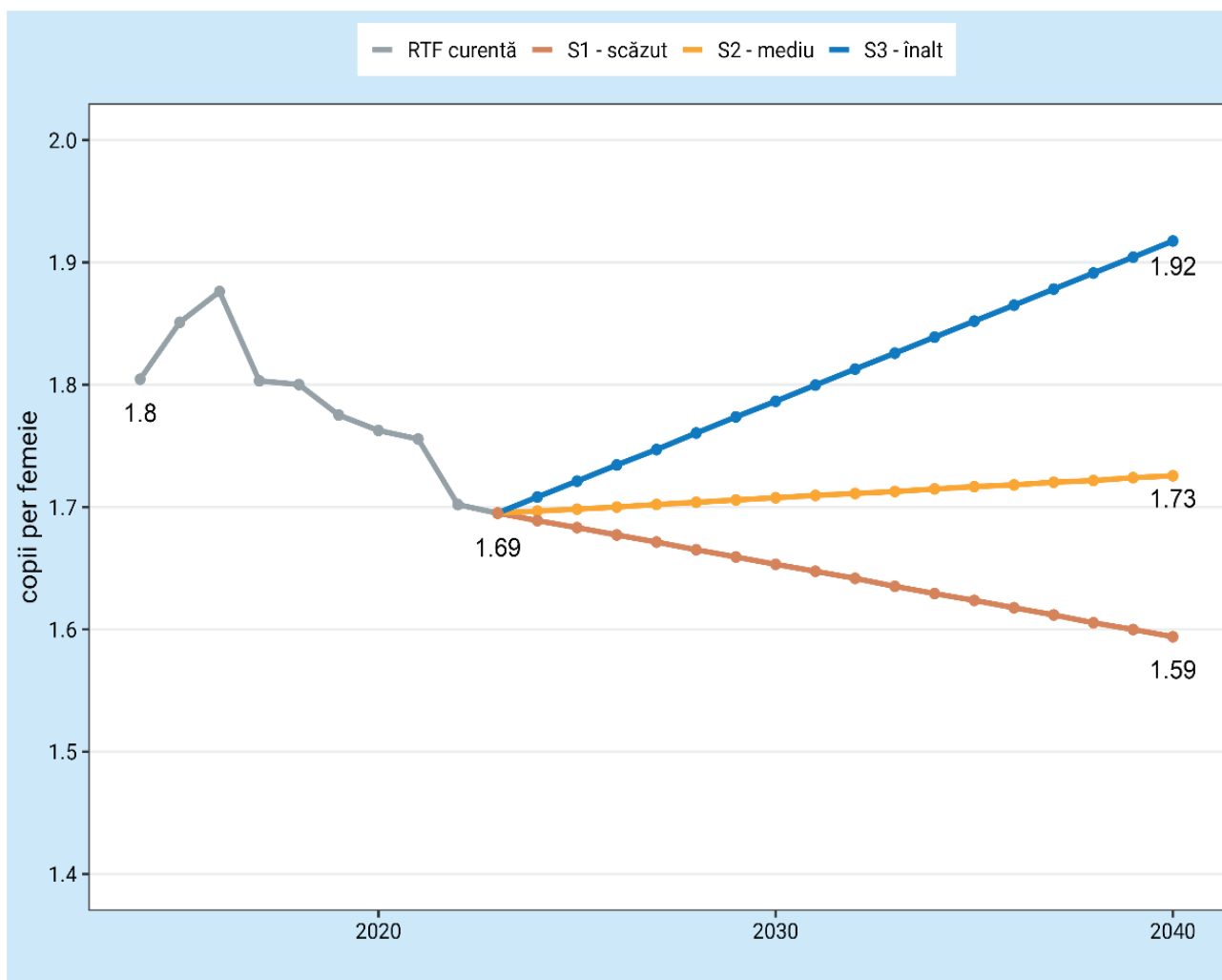

Fig. 15. Ratele totale de fertilitate prognozate, conform scenariilor

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Indiferent de valorile RTF, toate scenariile de prognoză demografică prevăd o schimbare semnificativă în structura de vârstă a fertilității, însoțită de o deplasare a valorilor maxime ale ratelor specifice de fertilitate către vârste mai mari și de o scădere a acestora în rândul femeilor mai tinere, sub 25 de ani (Fig. 16). Deplasarea curbei fertilității către dreapta, cu un vârf al fertilității la vârste mai avansate, caracterizează scenariile mediu și înalt, care sugerează o adaptare treptată a comportamentului reproductiv la noile realități sociale și economice. Aceste scenarii indică faptul că valorile de vârf ale fertilității se vor muta, în mod constant, către vârste mai înaintate. Aceste evoluții sugerează că, pe termen lung, structura de vârstă a fertilității va continua să se modifice sub influența factorilor socioeconomi, culturali și politici, inclusiv a măsurilor de sprijin pentru familiile cu copii.

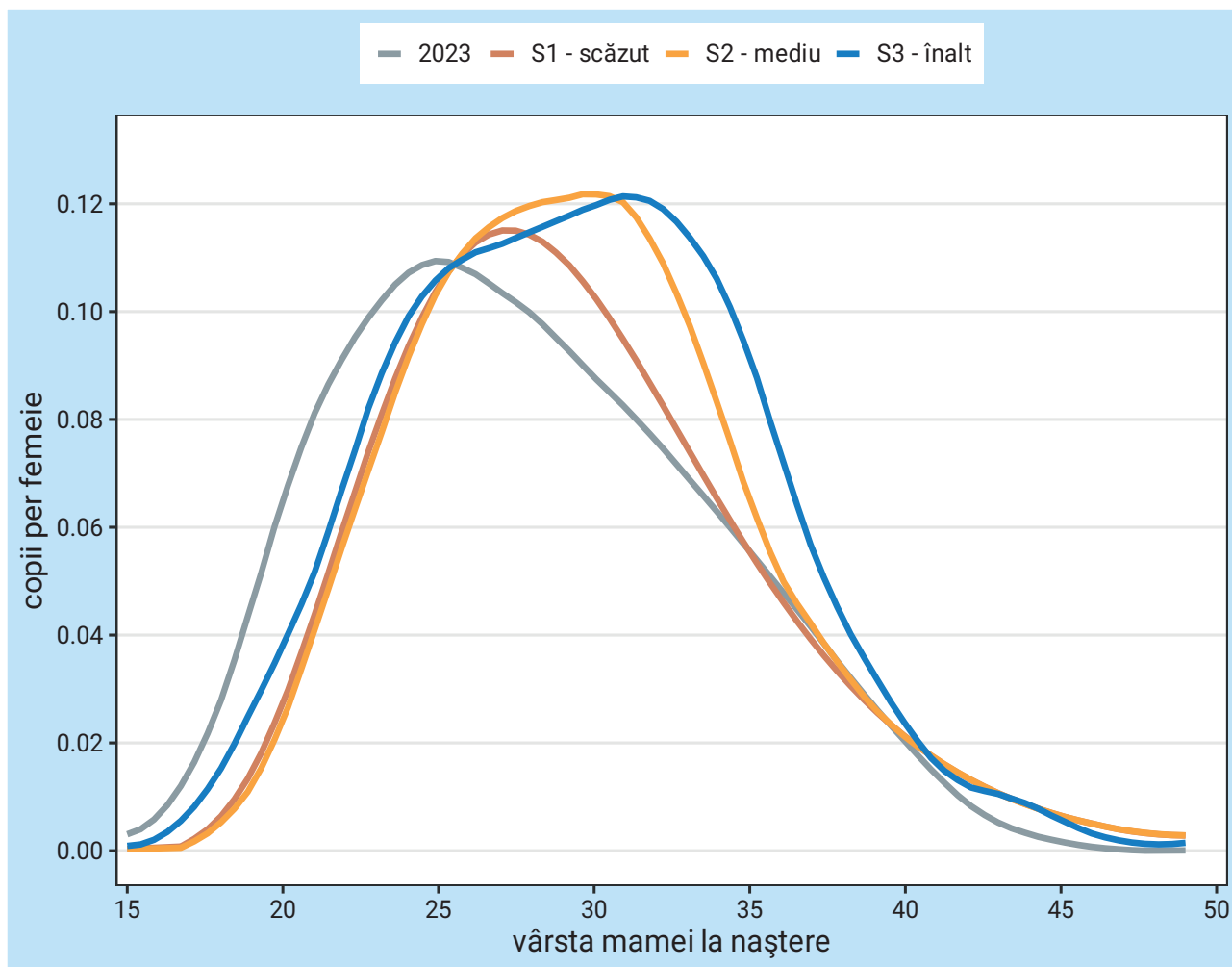

Fig. 16. Ratele specifice de fertilitate pentru anul 2023 și anul 2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Scenariile privind dinamica migrației internaționale. Unul dintre cele mai complexe fenomene incluse în exercițiul de prognozare a numărului și structurii populației pe vârste și sexe este migrația, aceasta fiind, de asemenea, cea mai provocatoare componentă a prognozei demografice (de Valk, și alții, 2022).

Pentru prognoza migrației au fost utilizate două seturi de date din banca de date a BNS: datele despre migrația documentată, inclusiv numărul de emigranți și imigranți și repatriați și datele despre migrația internațională. Profilul migrațional pe vârste și sexe a fost elaborat în baza datelor pentru anii 2014-2021. Dat fiind faptul, că profilurile elaborate arată diferențe minore în profilul migrației pe sexe, în exercițiul de prognoză a fost aplicat același model pe vârste pentru ambele sexe.

Toate scenariile incluse în prognoza actuală presupun o reducere a migrației nete (Fig. 17), cea mai semnificativă reducere fiind specifică scenariului înalt, iar cea mai redusă în cazul scenariului scăzut. Pentru scenariile scăzut și mediu, a fost aplicată o reducere liniară a migrației nete în intervalul 2023-2040, cu o scădere de 30%, respectiv 70%. În cadrul scenariului înalt, au fost stabilite și puncte de reper – anii 2024 și 2030.

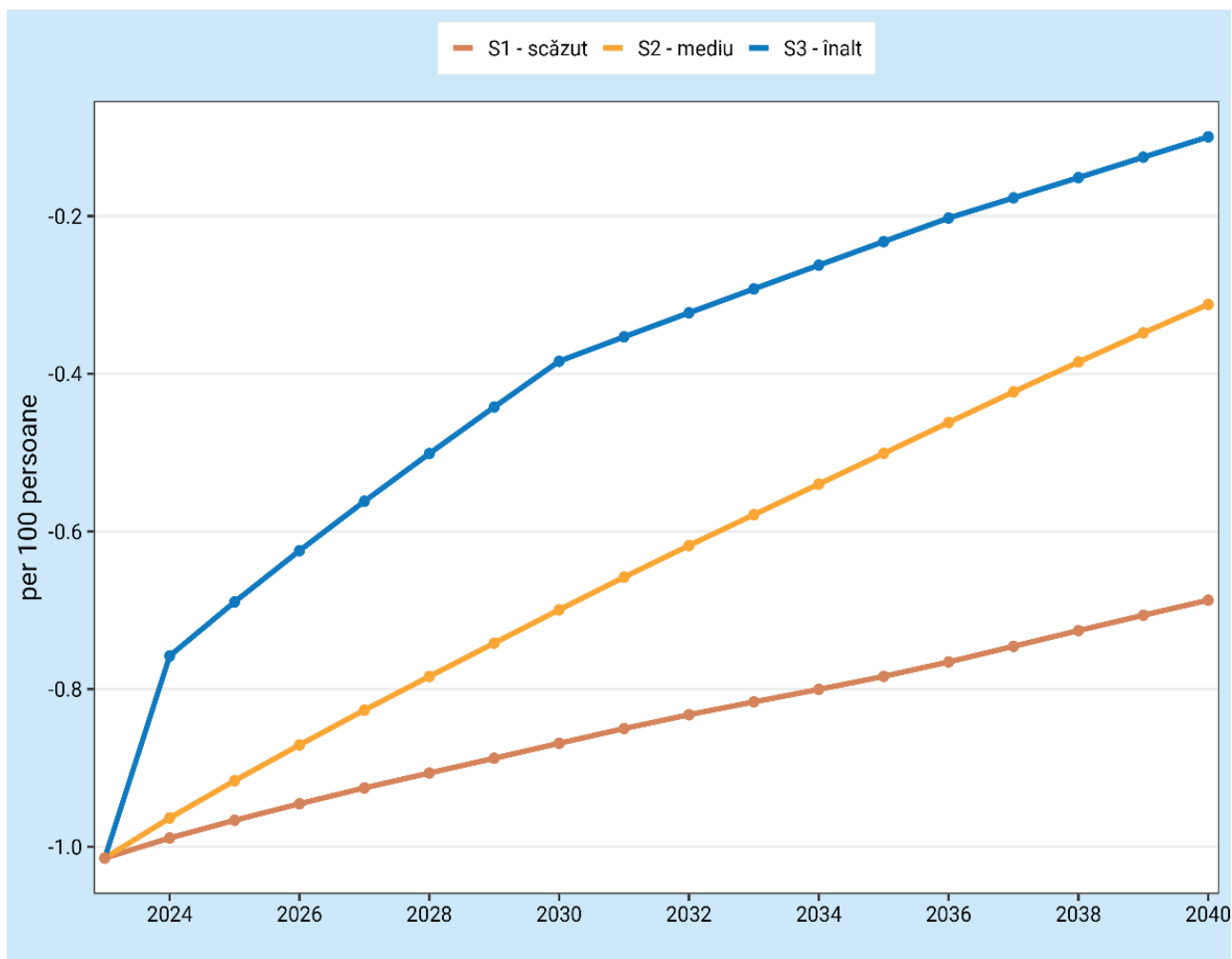

Fig. 17. Rata netă a migrației proiectată, % din numărul total al populației

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

În cazul scenariului scăzut, s-a prevăzut doar o reducere a intensității migrației, menținând însă profilul pe vârste observat în ultimii ani (Fig. 18). În cadrul scenariilor mediu și înalt se prognozează o reducere substanțială a migrației în rândul populației tinere și adulte. Pentru a atinge acest obiectiv, intensitatea reducerii a fost ajustată în funcție de vârstă: pentru anumite grupe, reducerea a fost mai intensă, iar pentru altele mai moderată. Cele mai mari reduceri au fost aplicate în rândul copiilor și al populației tinere.

Modificările efectuate asupra profilului pe vârste al migrației nete pentru scenariile înalt și mediu au fost concepute pentru a demonstra impactul reducerii migrației externe, în special în rândul populației tinere, asupra dinamicii numărului și structurii populației. Scopul acestor scenarii a fost de a evidenția resursele disponibile pentru a compensa erodările actuale din structura de vârstă a populației și de a ilustra cum ar putea evolua ulterior procesele demografice de bază.

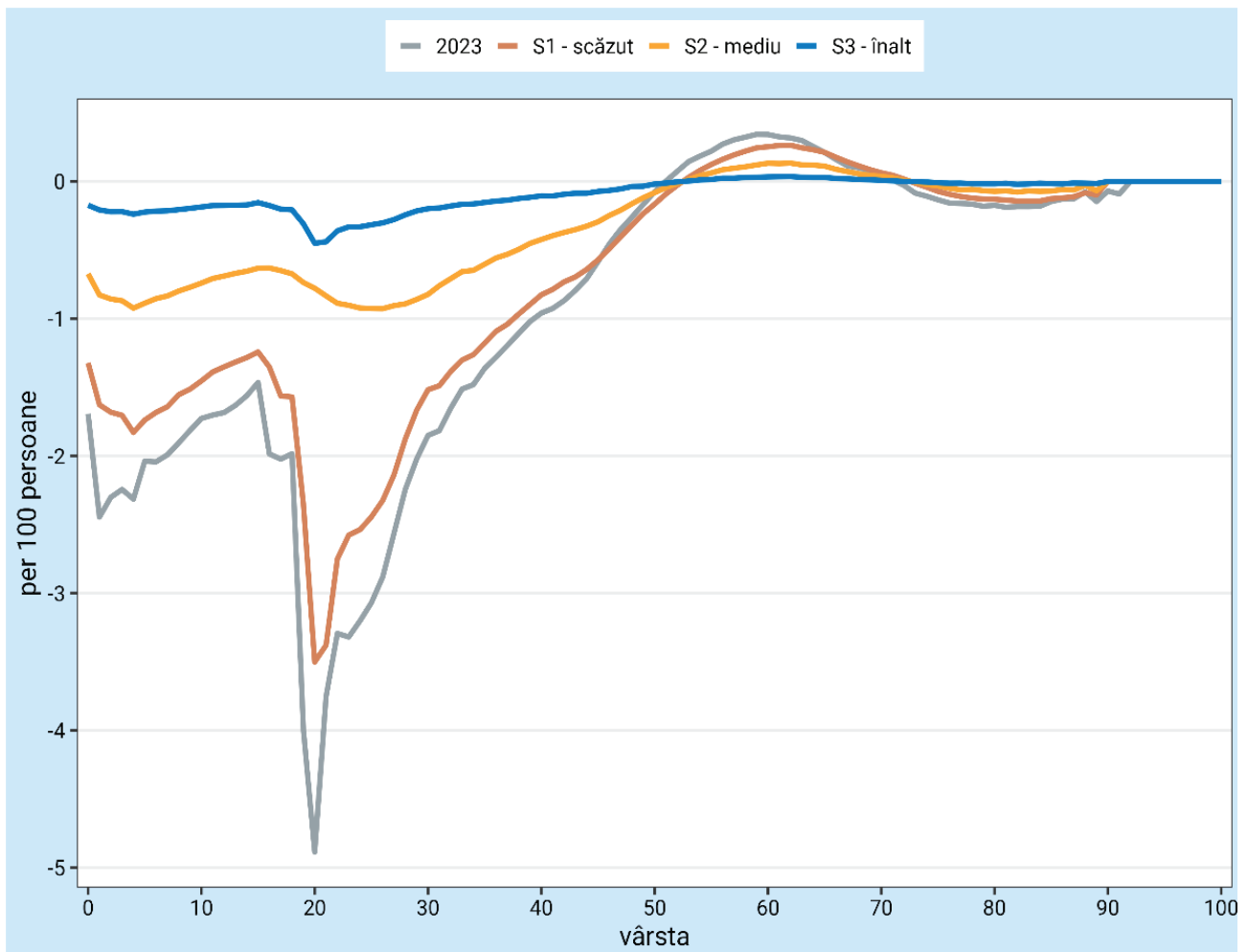

Fig. 18. Profilul proiectat al migrației nete pe vârste, conform scenariilor

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

În baza scenariilor elaborate ale mortalității, fertilității și migrației s-au conturat trei scenarii pentru proiecția demografică a numărului și structurii populației Republicii Moldova pentru anii 2024-2040 (Tabelul 4).

Scenariul I – scăzut. Acest scenariu presupune că dinamica demografică va evolua după inerție. Acesta pornește de la ipoteza că rata totală de fertilitate (RTF) va diminua puțin de la 1,7 copii per femeie de vârstă fertilă în anul 2024 până la 1,6 către anul 2040; speranța de viață la naștere pentru bărbați se va majora de la 67,5 ani până la 70,72 ani, iar pentru femei de la 76,04 până la 79,24 ani; rata netă a migrației se va micșora de la -1,01% până la -0,69%. Scenariul 1-scăzut, reprezintă cel mai pesimist scenariu, dar totodată cel mai realist, dat fiind faptul că demonstrează evoluția populației în condițiile unor ritmuri de schimbare a numărului populației, estimați în baza tendințelor actuale de evoluție.

Scenariul II – mediu. Pornește de la ipoteza menținerii RTF la un nivel constant, cu fluctuații neînsemnate – de la 1,7 în anul 2024 până la 1,74 copii per femeie de vârstă fertilă către anul 2040; reducerii mai esențiale a mortalității și creșterii speranței de viață la naștere la bărbați de la 67,5 până la 73,9 de ani, iar la femei de la 76,04 de ani până la 80,02. Rata netă a migrației se va reduce de la -1,01% până la -0,31%.

Scenariul III – înalt. Se bazează pe ipoteza creșterii RTF până la 1,93 copii per femeie de vârstă fertilă către anul 2040; scăderea semnificativă a mortalității și creșterea speranței de viață la naștere la ambele sexe. Ca rezultat, speranța de viață la bărbați se va majora până la 74.86 de ani, iar la femei până la 81,13 ani. Rata netă a migrației va scădea până la -0,1% către sfârșitul perioadei de prognozare.

Tabelul 4. Scenariile prognozei demografice până în anul 2040

Anii	RTF	Speranța de viață, femei	Speranța de viață, bărbați	Rata netă a migrației, %
Scenariul 1 – scăzut				
2023	1,62	76,04	67,5	-1,01
2040	1,6	79,24	70,72	-0,69
Scenariul 2 – mediu				
2023	1,62	76,04	67,5	-1,01
2040	1,74	80,27	73,9	-0,31
Scenariul 1 – înalt				
2023	1,62	76,04	67,5	-1,01
2040	1,93	81,13	74,86	-0,10

Notă: datele pentru anul 2023 sunt preluate din statistica oficială

Calculul prognozei demografice a numărului și structurii populației a fost realizat cu ajutorul programului de analiză demografică DAPPS. Pentru a obține rezultate care să corespundă cât mai bine cerințelor tehnice, datele privind mortalitatea au fost ajustate în programul de analiză a mortalității DeRaS, care permite eliminarea fluctuațiilor probabilității de deces la vârste înaintate. Programul DAPPS calculează numărul populației pe baza următoarelor formule (U.S. Census Bureau, 2013), pentru cohortele de vârstă, în acest caz, de la 2 la 99 de ani, calculându-se un sistem de ecuații în care numărul mediu al populației de vârstă x la anul t , $P_x(t)$, este calculat după formula:

$$P_x^t = \frac{P_{x-1}^{t-1} - 0,5 \times D_{x-1}^{t-1} + 0,5 \times N_{x-1}^{t-1}}{1 + m_x^t - n_x^t}$$

Unde,

P_x^t – numărul populației de vârstă x pentru anul t ;

D_{x-1}^{t-1} – numărul de decese în cohorta de vârstă $x-1$ pentru anul $t-1$;

N_{x-1}^{t-1} – migrația netă în cohorta de vârstă $x-1$ pentru anul $t-1$;

m_x^t – rata specifică de mortalitate pentru vârsta x în anul t ;

n_x^t – coeficientul migrației nete pentru vârsta x în anul t .

În ecuația pentru cohortele de vârstă mai tinere, este inclus și numărul de nașteri, precum și o ajustare pentru mortalitatea infantilă sub un an.

2.2. Rezultatele proiecției efectivului și structurii populației

Rezultatele proiecției demografice demonstrează o scădere continuă a efectivului populației țării în deceniile viitoare. Conform scenariului 1- scăzut, numărul populației va scădea de la 2423,3 mii în 2023 până la 1835,9 mii persoane în 2040 sau cu circa 24% în perioada prognozată. Un astfel de declin demografic este cauzat de factori precum rata ridicată a emigrației, fertilitatea relativ scăzută și mortalitatea relativ ridicată (Fig. 19).

Conform scenariului 2-mediu, până în 2040, populația scade la 1955,6 mii persoane sau cu 19,3%. Deși mai puțin dramatică decât în scenariul scăzut, această scădere indică totuși probleme demografice majore. Factori precum o posibilă stabilizare a natalității și o reducere a ratei emigrației ar putea contribui la această variantă.

Scenariul 3-înalt este cel mai optimist și sugerează cea mai mică scădere a populației. Până în 2040, populația scade la 2101,7 mii persoane sau cu 13,3%. În acest scenariu, se presupune o reducere esențială a emigrației, creștere semnificativă a fertilității și a speranței de viață. Impactul negativ asupra structurii pe vârste ar fi mai mic comparativ cu celelalte scenarii.

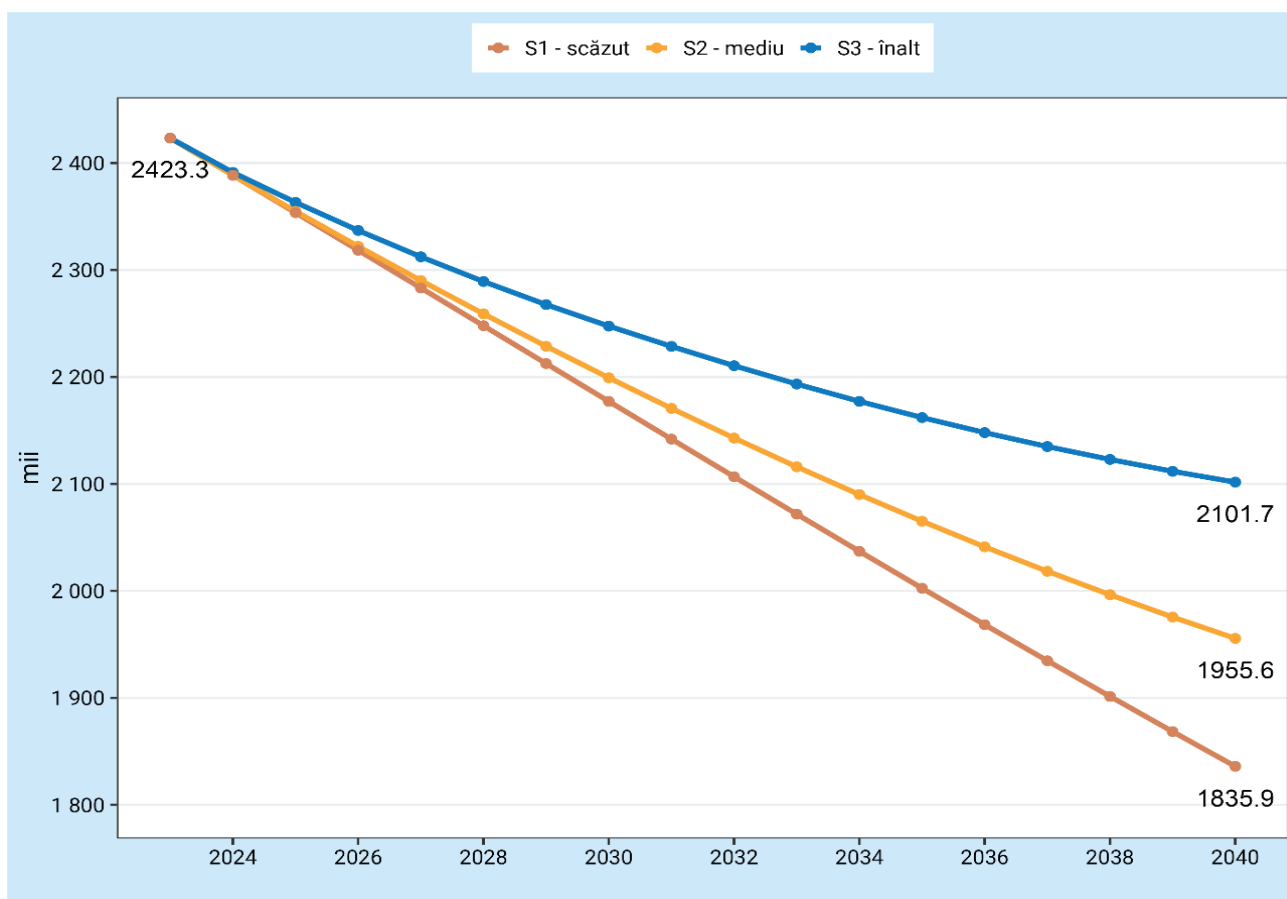

Fig. 19. Dinamica numărului populației Republicii Moldova până în anul 2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Emigrația influențează profund structura pe vârste a populației, provocând un dezechilibru între diferite grupe de vârstă. Cu un număr mare de tineri care pleacă în străinătate, proporția persoanelor vârstnice în totalul populației rămase crește, ceea ce duce la un proces accelerat de îmbătrânire demografică. Profilul piramidei pe vârste și sexe (Fig. 20) obține o

formă neproportională cu o concentrare a populației la vârful piramidei, cu o subreprezentare a generațiilor cu vârstele cuprinse între 25 și 35 de ani și cu o bază îngustă a piramidei, care reflectă numărul de nașteri scăzut provenit din generațiilor puțin numeroase ale părinților.

În anii care vin, treptat, la vârstele înaintate vor intra generațiile numeroase, care s-au născut în anii 60-70 ai secolului trecut. Astfel, peste jumătate din numărul total al populației vor fi în vârstă de 50 de ani și peste, vârsta mediană va crește de la 40,4 ani în anul 2023 până la 46,02-49,2 ani în 2040, în funcție de scenariu.

Deși speranța de viață la naștere este în creștere, totuși, comparativ cu țările europene economic dezvoltate, impactul acestui indicator asupra îmbătrânirii demografice încă este nesemnificativ. Populația Republicii Moldova "îmbătrânește de jos", din cauza reducerii natalității, respectiv, ponderii tinerilor în totalul populației. "Îmbătrânirea de sus" se manifestă prin creșterea numărului populației de vârste înaintate din contul creșterii speranței de viață și migrației de reîntoarcere a persoanelor care sunt în vârstă de 50 de ani și peste și mai.

Comparând trei scenarii de evoluție a populației observăm că cea mai dezechilibrată structură pe vârste este caracteristică scenariului scăzut, în pofida faptului că acesta presupune o reducere a emigrației cu circa 30% către sfârșitul perioadei de prognozare. Scenariile mediu și înalt inspiră mai mult optimism privind potențialul demografic al țării. Deși, ca și în scenariul scăzut, piramidele pe vârste și sexe au forma clepsidrei, totuși baza acestora este mai largă și poate asigura o stabilizare demografică mai rapidă.

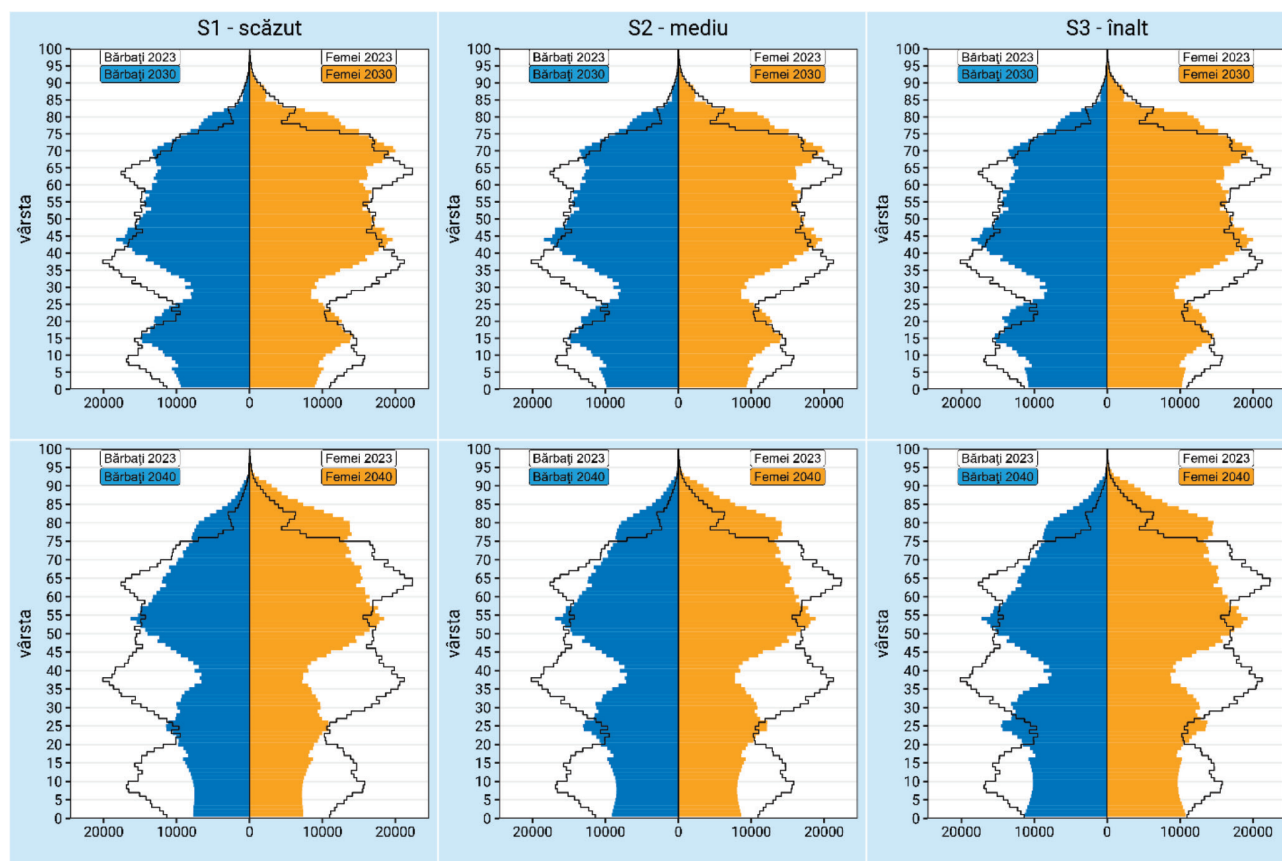

Fig. 20. Piramidele pe vârste și sexe pentru anii 2023, 2030 și 2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Se observă o tendință clară de îmbătrânire a populației, cu o creștere semnificativă a persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste (Fig. 21), diferențele procentuale fiind minore pentru toate cele trei scenarii. În 2023, această grupă reprezintă 17,4% în totalul populației, iar până în 2040 crește la 26,3%, conform scenariului scăzut și la 25,9% și 24,6% conform scenariilor mediu și înalt.

Procentul populației tinere (0-19 ani) este în scădere semnificativă. În anul 2023, ponderea acestei categorii în totalul populației a constituit 23%, iar către anul 2040, conform scenariului mediu, poate constitui 17,9%. Această scădere este determinată de doi factori majori - rata înaltă a emigrației familiale, care presupune și emigrarea copiilor, precum și scăderea numărului de nașteri, de asemenea din cauză emigrației persoanelor de vârsta reproductivă.

Populația în vârstă activă (20-64 ani) va continua să rămână majoritară. Totuși, procentul acesteia scade ușor de-a lungul anilor, de la 59,6% până la 56,2%. Acest grup demografic formează coloana vertebrală a forței de muncă, având în acest sens un rol crucial în susținerea economiei. Productivitatea și contribuția economică a acestui grup este vitală în sprijinirea grupurilor de populație dependentă – copii și vârstnici. Reducerea observată a efectivului acestui grup prezintă rezultat al unei combinații de factori demografici, inclusiv migrația și îmbătrânirea populației.

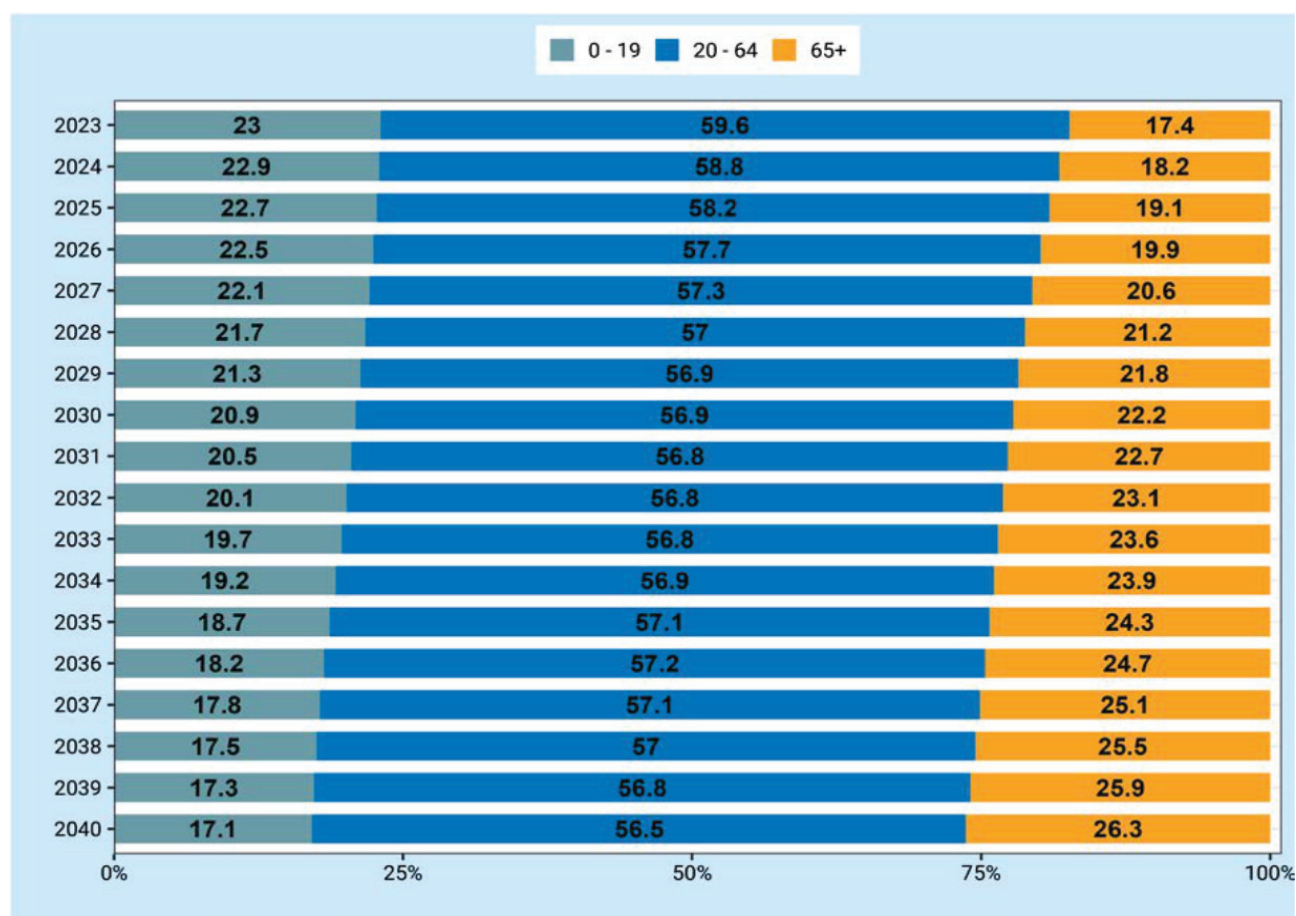

Fig. 21. Structura populației pe trei grupe mari de vârstă, 2023-2040, scenariul 2- mediu

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Pe măsură ce proporția populației tinere scade și cea a populației vârstnice crește, avantajele dividendului demografic¹ diminuează. În pofida faptului că ponderea populației în vârstă aptă de muncă este mai mare de 55%, ceea ce corespunde dividendului demografic, totuși, o scădere a ponderii acestui contingent în totalul populației poate constitui un impediment pentru o creștere economică sustenabilă, companiile pot întâmpina dificultăți în recrutarea personalului necesar, iar competitivitatea economică poate fi afectată.

Numărul de pensionari după limita de vârstă se va majora de la 22,3% în totalul populației, în anul 2023, până la 29% în cazul scenariului scăzut și 27,2% în cazul scenariului înalt, în anul 2040. În cifrele absolute, numărul acestora poate constitui, 533,1 mii și 570,9 mii respectiv.

Rata de dependență este un indicator demografic important care măsoară raportul dintre populația dependentă (persoanele sub 20 ani și cele peste 65 de ani) și populația activă din punct de vedere economic (persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani). O rată de dependență ridicată sugerează că o proporție mai mare a populației este dependentă de cei care lucrează, punând presiune pe sistemele de asistență socială, de sănătate și pe economia națională. În contextul îmbătrânirii populației și al scăderii natalității, rata de dependență tinde să crească, ceea ce poate duce la provocări semnificative în susținerea economică și socială a populației vârstnice și a copiilor. Conform rezultatelor obținute, rata de dependență demografică va crește cu circa 10 puncte, de la 67,9 până la 76,8-79,2 (Fig. 22). Gestionarea eficientă a raportului de dependență demografică este esențială pentru a asigura sustenabilitatea sistemelor sociale și pentru a menține echilibrul economic.

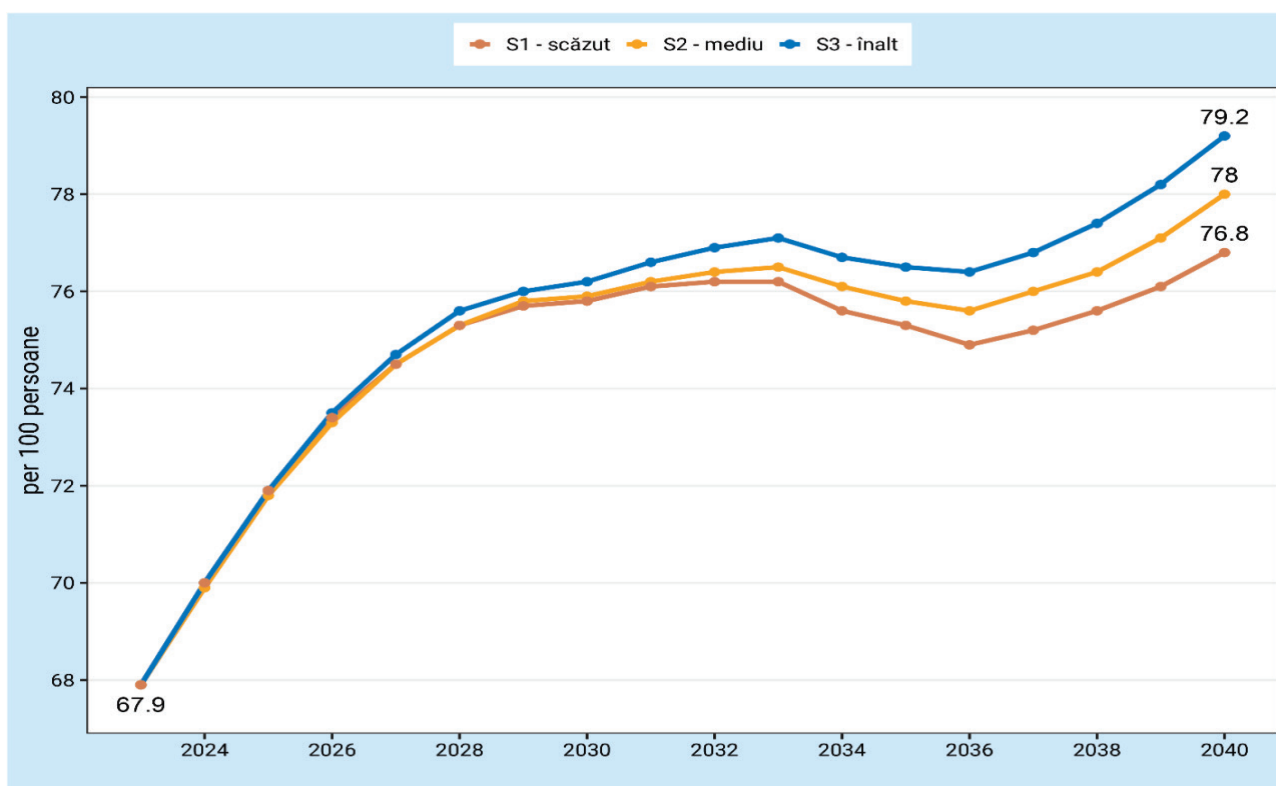

Fig. 22. Rata demografică de dependență, anii 2023-2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

¹Dividendul demografic reprezintă beneficiile economice potențiale care apar atunci când proporția populației active (20-64 ani) este semnificativ mai mare decât proporția populației dependente (0-19 ani și 65+ ani).

2.3. Reducerea emigrației ar putea favoriza dinamica pozitivă a natalității

Reducerea numărului populației duce inevitabil și la scăderea numărului de nașteri, iar migrația va continua să evolueze ca factor principal al evoluției acestuia, dat fiind că migrația internațională predomină în rândul populației tinere, de vârstă reproductivă, și duce la o reducere substanțială a numărului de părinți potențiali. Numărul anual de nașteri depinde atât de rata totală de fertilitate (numărul de copii născuți per femeie de vârstă fertilă), cât și de mărimea populației feminine în vârstă de 15-49 de ani. În următoarele două decenii, generațiile mici născute la sfârșitul anilor '90 ai secolului trecut și începutul anilor 2000 vor constitui contingentul reproductiv principal, iar numărul de copii născuți de aceste generații va fi cu mult mai mic decât cel provenit de la generațiile numeroase născute la mijlocul anilor '80 ai secolului trecut.

Reducerea migrației, conform scenariilor mediu și înalt, poate contribui semnificativ la conservarea potențialului reproductiv și la limitarea declinului numărului de nașteri, deși impactul structurii demografice rămâne inevitabil. Astfel, în scenariul scăzut, numărul de nașteri în anul 2040 ar putea atinge doar 15,2 mii de nou-născuți (Fig. 23). În scenariul mediu, declinul natalității va fi mai moderat, până la o scădere până la 18,1mii de nou-născuți, iar în scenariul înalt, tendința de scădere va fi și mai mult diminuată, existând chiar semne de redresare a natalității. Aceste rezultate indică faptul că reducerea semnificativă a emigrației – cu 70% în scenariul mediu și cu 90% în scenariul înalt – reprezintă principalul factor de stabilizare a situației demografice, stoparea declinului natalității și crearea premiselor pentru creșterea acesteia.

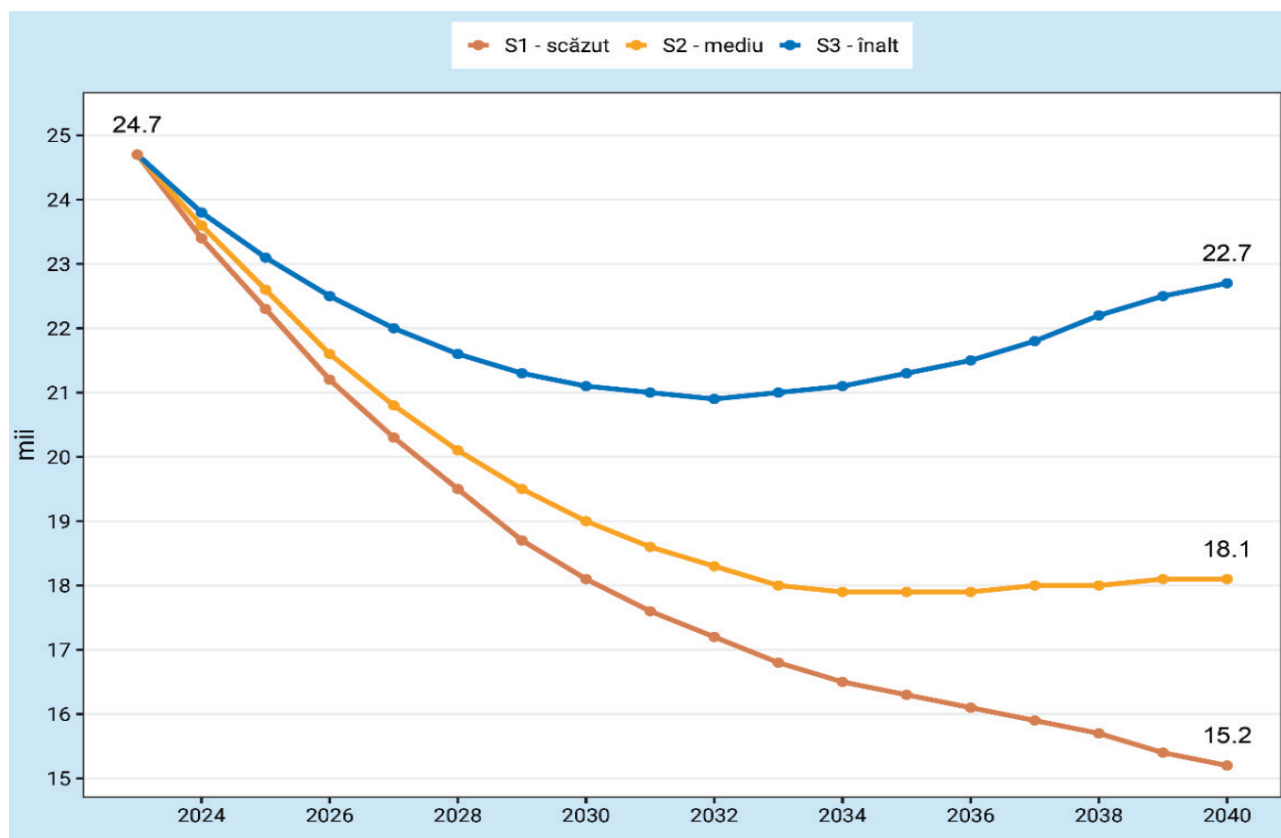

Fig. 23. Numărul de nașteri, anii 2024-2040

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

2.4. Îmbătrânirea populației prin prisma vârstei prospective inspiră optimism

Pe parcursul anilor, se observă o tranziție a populației către categoriile superioare de vârstă, generațiile numeroase care în anul 2023 sunt în vârstă de 60-70 de ani vor atinge vârstele mai mari, astfel, ponderea persoanelor în vârstă de 75-79 de ani și 80+ în totalul populației vârstnice (65+) va crește semnificativ (Fig. 24). Dacă în anul 2023, procentul persoanelor de 80+ ani era de 14,2%, în 2040 ponderea acestora ajunge la 27,5%. În cifre absolute, creșterea este de la 59,8 mii în anul 2023 până la 130,8-154,1 mii în anul 2040, în funcție de scenariu. În același timp, ponderea persoanelor din categoria 65-69 ani scade semnificativ, de la 40,1% în 2023 la 27,1% în 2040, din cauza schimbării generațiilor numeroase cu cele mai puțin numeroase. Aceasta sugerează că un număr mai mare de persoane va trece în categoriile superioare de vârstă, ceea ce va avea multiple implicații economice și sociale. Este probabil să crească cererea pentru servicii de sănătate și îngrijire pe termen lung, punând presiune suplimentară asupra sistemului de sănătate publică. Această creștere indică o nevoie urgentă de adaptare a politicilor publice și a infrastructurii pentru a face față cerințelor unei populații îmbătrânite.

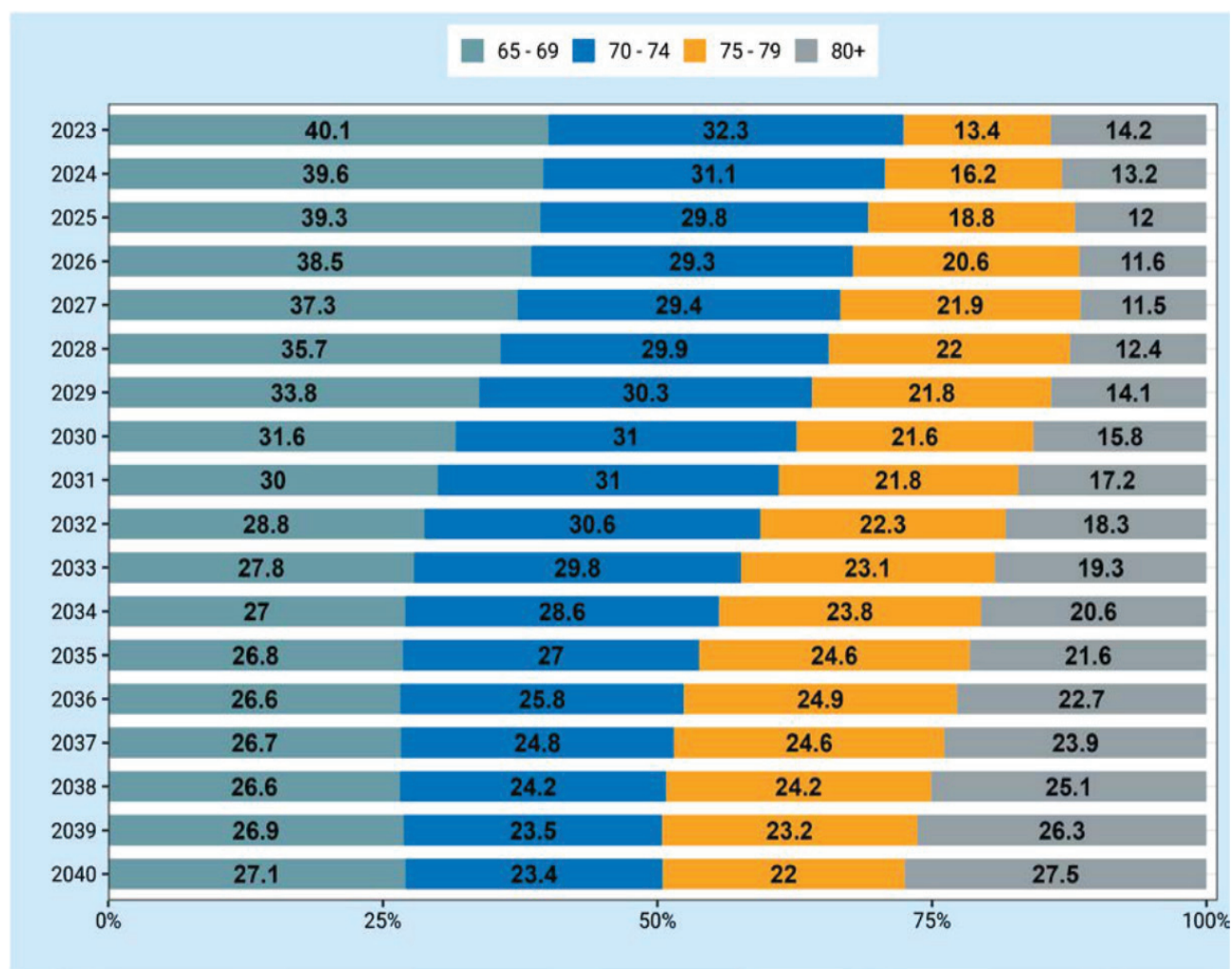

Fig. 24. Structura populației vârstnice, scenariu 1 scăzut

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Creșterea ponderii populației în vârstă de 70 de ani și peste aduce multiple provocări, dar și oportunități pentru societate. Gestionarea eficientă a acestor schimbări demografice necesită planificare și politici adecvate pentru a asigura sustenabilitatea economică și socială pe termen lung. Unul din aspectele critice considerate în acest sens este gradul de dependență a populației care conform pragului de vârstă este considerată vârstnică. Totuși este important să luăm în calcul că generațiile care vin prezintă un potențial, în termeni de sănătate, mai mare comparativ cu generațiile precedente. În acest sens, focusarea pe un prag de vârstă cronologică, vârstă împlinită – 60, 70 ani sau altă vârstă exactă – ar putea induce anumite erori sau supraestimări a îmbătrânirii. Or, nu toți cei care fac parte din categoria de vârstă de 60+ ani reprezintă o categorie de populație dependentă. Pentru o înțelegere mai clară a fenomenului îmbătrânirii se propun și indicatori care vizează atât vârstă cronologică – de facto – a populației cât și vârsta prospectivă (Sanderson & Scherbov, 2005, 2007). Speranța de viață rămasă de 15 ani este un criteriu des utilizat pentru a stabili limita vârstei prospective. Dacă pentru o anumită vârstă speranța de viață este de încă 15 ani, atunci această vârstă poate fi considerată începutul bătrâneții conform vârstei prospective. Aceasta înseamnă că persoanele mai în vârstă decât această limită, conform speranței lor de viață, încep să intre în categoria „vârstnici” din punct de vedere al asistenței sociale și al planificării.

Utilizarea speranței de viață rămase ca criteriu (15 ani) pentru stabilirea vârstei prospective ajută la crearea unor politici mai adaptabile și realiste, orientate spre nevoile populației în proces de îmbătrânire. Astfel, pe măsură ce speranța de viață crește, limita vârstei prospective se poate deplasa, reflectând îmbunătățiri în sănătate și stil de viață și contribuind la evitarea presiunii asupra sistemelor sociale și de pensii.

Conform prognozei demografice, care indică o creștere semnificativă a speranței de viață la naștere, se observă o avansare treptată a vârstei la care speranța de viață rămasă este de 15 ani pentru ambele sexe, sugerând o amânare a pragului de intrare în vârsta înaintată (Fig. 25). Această tendință este prezentă în toate scenariile, însă cele mai mari creșteri se regăsesc în scenariile înalt și mediu, care anticipează o extindere considerabilă a speranței de viață la naștere.

Pentru femei, vârsta prospectivă cu 15 ani de speranță de viață rămasă variază mai puțin între scenarii, datorită creșterii proporționale a speranței de viață în toate cele trei scenarii. În schimb, pentru bărbați, scenariile mediu și înalt presupun o creștere mai semnificativă decât cel scăzut, vizând reducerea decalajului de gen.

Astfel, dacă în 2023 vârsta la care speranța de viață rămasă era de 15 ani a fost de 60,3 ani pentru bărbați și 66,6 ani pentru femei, până în 2040 acest prag va crește la 63,5 ani pentru bărbați și 69,3 ani pentru femei, conform scenariului scăzut. Scenariile mediu și înalt anticipează o deplasare și mai semnificativă a acestui prag, sugerând o longevitate generală îmbunătățită, acest deziderat poate fi obținut urmare a politicilor de sănătate publică și creșterii conștientizării importanței unui stil de viață sănătos în rândul populației.

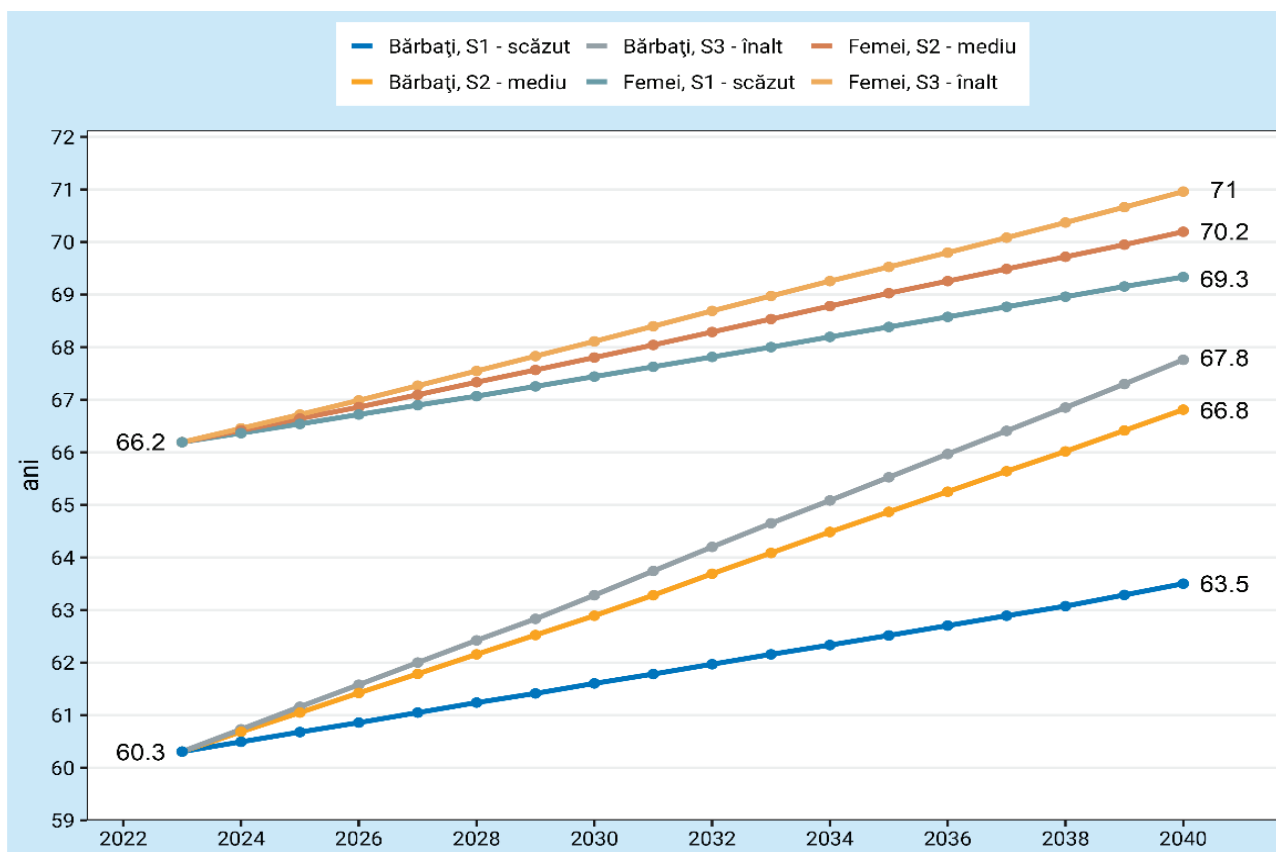

Fig. 25. Vârsta pentru care speranța de viață rămasă este de 15 ani

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Astfel, gradul de îmbătrânire demografică bazat pe vârsta prospectivă este mai redus decât cel calculat pe baza vârstei cronologice (Fig. 26). Proporția persoanelor vârstnice, conform vârstei prospective, înregistrează o creștere mai lentă în comparație cu ritmul accelerat observat pentru ponderea celor cu vârsta de 65 de ani și peste. De asemenea, ponderea persoanelor vârstnice, în funcție de vârsta cronologică (65+ ani), crește indiferent de scenariu – înalt, mediu sau scăzut. Este de remarcat că cea mai mare creștere a ponderii persoanelor vârstnice în baza vârstei cronologice de 65 de ani se observă în scenariul scăzut, însă diferența dintre scenarii nu este foarte pronunțată, tendința generală fiind similară. Acest lucru se explică prin faptul că generațiile care ating vârste înaintate sunt cele rămase în țară, cu o implicare redusă în migrație. În plus, în intervalul de vârstă 50-65 de ani, se observă un fenomen de migrație de reîntoarcere, care contribuie la accentuarea ritmului de îmbătrânire demografică.

Estimarea gradului de îmbătrânire demografică pe baza vârstei prospective prezintă o situație diferită. Ponderea persoanelor vârstnice, care au o speranță de viață rămasă de 15 ani, este mai scăzută, mai ales în scenariile mediu și înalt, care prevăd o creștere semnificativă a speranței de viață. Astfel, conform scenariului scăzut, ponderea persoanelor vârstnice constituie 26,3% când este evaluată pe baza vârstei cronologice și 23,6% pe baza vârstei prospective. În scenariul mediu, acești indicatori sunt de 25,9% și, respectiv, 20,8%, iar în scenariul înalt situația este și mai favorabilă, cu 24,6% și 18,7%. Aceste rezultate indică faptul că, odată cu creșterea speranței de viață, granițele bătrâneții se extind, iar persoanele în vârstă de 65 de ani sunt, din perspectiva vârstei prospective, mai „tinere.”

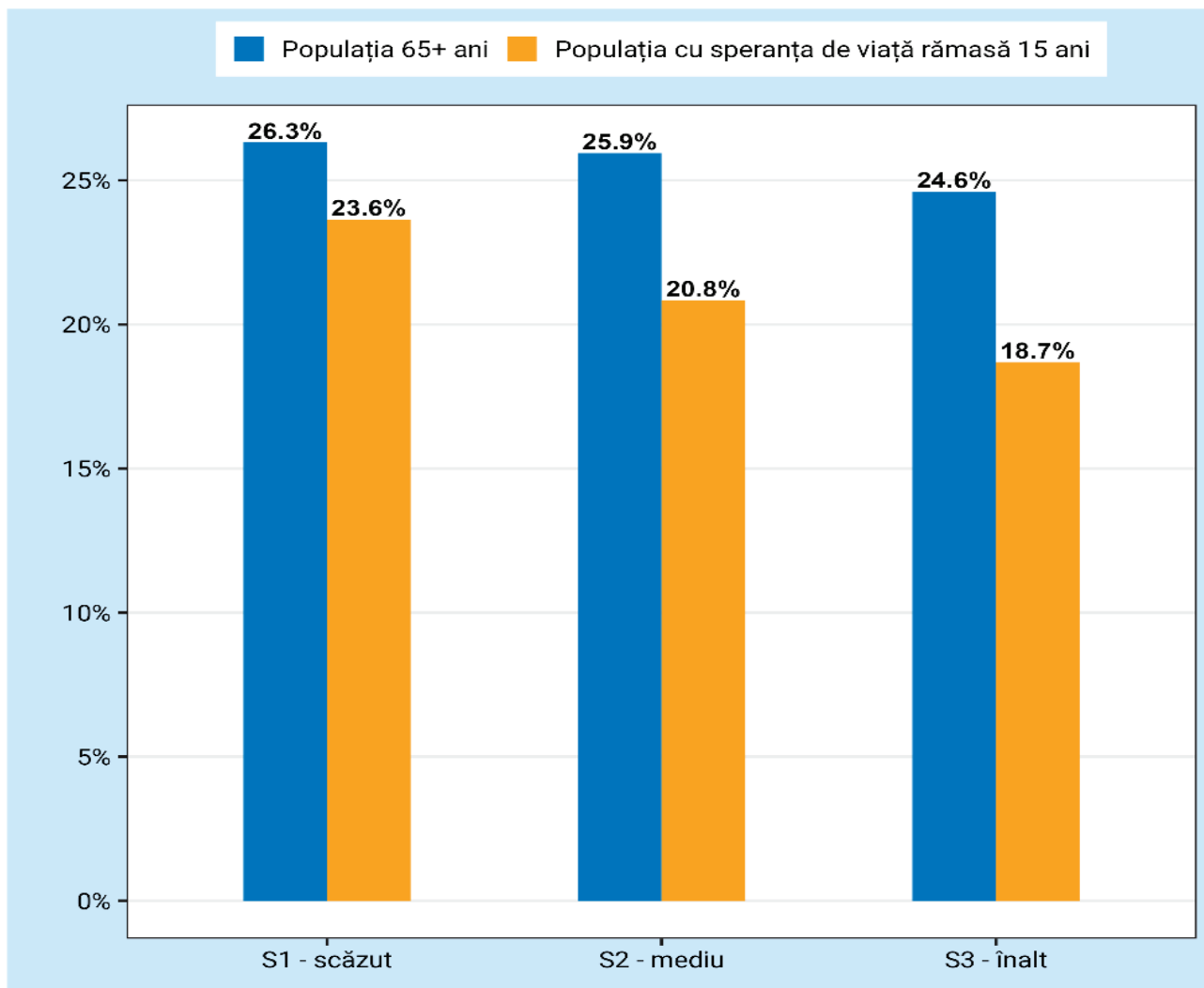

Fig. 26. Ponderea persoanelor vârstnice după pragul de vârstă cronologică (65 ani) și prospectivă (vârsta la care speranța de viață rămasă este 15 ani)

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Acest mod de evaluare a îmbătrânirii are implicații semnificative pentru politicile publice și sistemul de pensii, sugerând că anumite categorii de populație ar putea rămâne active în câmpul muncii mai mult timp decât ar indica vârsta lor cronologică. Totodată, folosirea vârstei prospective permite o ajustare mai precisă a programelor de sănătate și de îngrijire pentru a răspunde nevoilor reale ale populației în vârstă, evitând generalizările bazate doar pe vârstă și concentrându-se pe potențialul de contribuție și participare activă a acestora în societate.

2.5. Componentele declinului populației

În rezultatul deteriorării continue a structurii pe vârste a populației vom asista la o creștere a impactului sporului/declinului natural în reducerea numărului populației. Prolungirea unor asemenea tendințe negative ale migrației corelate cu un profil foarte tânăr al acesteia, determină creșterea impactului negativ al sporului natural. În pofida faptului că toate cele trei scenarii aplicate presupun o reducere semnificativă a migrației, iar în scenariile înalt și mediu a fost introdusă o reducere a tendințelor migraționiste în rândul populației

tinere, totuși, gradul ridicat de îmbătrânire demografică a populației va accentua scăderea naturală a populației care se va majora de la -3,9% până la 10% în scenariu scăzut.

Între anii 2024 și 2040, pierderile cumulative determinate de declinul natural (prevalența numărului de decese asupra numărului de nașteri), în totalul populației, vor constitui 279 mii de locuitori, conform scenariul scăzut, 225 mii, conform scenariului mediu și 170 mii, conform scenariului înalt. Reducerea migrației în rândul populației tinere poate avea efecte benefice pe termen lung asupra structurii populației și, implicit, asupra atenuării declinului natural. Prin păstrarea unui număr mai mare de tineri în țară, se poate reduce rata îmbătrânirii populației și se poate diminua ritmul scăderii populației cauzat de sporul natural negativ.

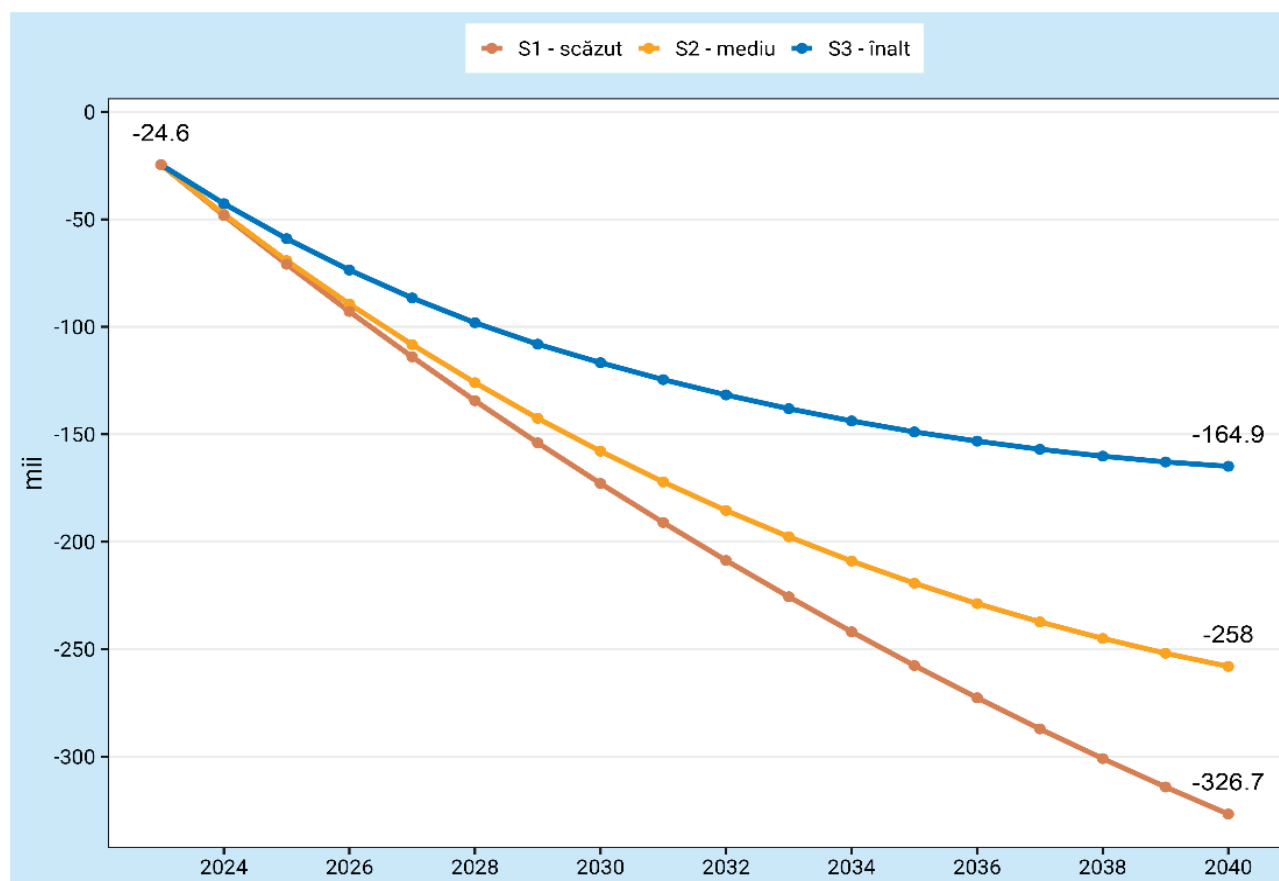

Fig. 27. Scăderea cumulativă a numărului populației din cauza emigrației

Sursa: prognoza demografică, 2024-2040

Reducerea cumulativă a numărului populației din cauza emigrației către anul 2040 va constitui, în termeni absoluți, 326,7 mii – conform scenariului scăzut, 258,0 mii – conform scenariului mediu, și 164,9 mii în baza scenariului înalt (Fig. 27). În termeni relativi aceste pierderi raportate la anul de bază, ar reprezenta 6,8% din numărul total al populației din anul de bază conform scenariului înalt, 10,6% conform celui mediu și 13,5% conform celui scăzut.

Componentele și dimensiunile declinului populației Republicii Moldova relevă complexitatea provocărilor demografice cu care se confruntă țara. Caracterul complex al schimbărilor demonstrează că pentru stabilizarea situației demografice și crearea unor premise durabile de stopare a declinului va fi necesară promovarea unor politici și strategii demografice bine structurate și consecvente într-o perspectivă îndelungată.

3.1. Metodologia utilizată

Pentru a descrie în mod cuprinzător o populație viitoare, este necesar să ne întrebăm: ce o definește? Care caracteristici contează cel mai mult? O parte a acestui răspuns este capitalul uman – adesea un factor decisiv în determinarea succesului unei națiuni. Acesta reflectă capacitatea oamenilor de a se organiza, de a rămâne competitivi și de a depăși dificultățile.

Pe baza proiecțiilor oficiale ale Republicii Moldova privind structura populației pe vârstă și sex, acest capitol adaugă dimensiuni ale capitalului uman care deschid calea către un nou nivel de analiză. Mai exact, rezultatele acoperă nivelul de educație și participarea la forța de muncă între anii 2023 și 2040.

Scenariile

Acest capitol explorează cinci scenarii de tip „ce-ar fi dacă” pentru Moldova, concentrându-se în principal pe rezultatele în ceea ce privește capitalul uman. Toate scenariile iau în considerare variațiile cheie în nivelul de educație și ratele de participare la forța de muncă, în funcție de vârstă, sex și nivel de educație.

Mai jos este prezentat un scurt rezumat al fiecărui scenariu, cu explicații mai detaliate și metodele generale disponibile în Anexa la capitolul actual.

Scenarii de activare a capitalului uman

Forță de muncă – Îmbunătățire treptată (Linia de bază)

Participarea la forța de muncă continuă să crească la jumătate din viteza observată în ultimii ani. Se permite o îmbunătățire maximă de 10 puncte procentuale între 2023-2040 pentru orice rată specifică de participare, în funcție de vârstă, sex și nivel de educație.

Forță de muncă – Îmbunătățire rapidă

Participarea la forța de muncă se îmbunătățește într-un ritm care ține pasul cu creșterea speranței de viață din perioada 2023-2040. Pentru anii 2024-2028, se implementează un ritm accelerat de îmbunătățire pentru femei, menit să reflecte legislația Republicii Moldova privind creșterea vârstei de pensionare la 63 de ani.

Forță de muncă – Participare constantă (Fără îmbunătățire)

Ratele de participare la forța de muncă (în funcție de vârstă, sex și educație) rămân constante pe întreaga perioadă de proiecție.

Scenariile demografice alternative

Fertilitate dorită

Aceleași presupuneri ca în scenariul Forță de muncă (Linia de bază), dar fertilitatea este ajustată pentru a atinge nivelurile dorite raportate în Moldova (2,68) până în 2030.

Reducerea emigrației

Aceleași presupuneri ca în scenariul „Forță de muncă – Linia de bază”, dar migrația netă se reduce la 25% din nivelurile de bază până în 2030, menținându-se constantă între 2030-2040. Totuși, această schimbare menține ratele de emigrare semnificativ peste mediile observate în țările cu venituri medii-superioare.

În toate scenariile, educația este împărțită în următoarele categorii: masterat și mai înalt, licență, învățământ secundar profesional (VET), liceal, gimnazial și nivel de educație mai scăzut decât gimnazial. În același timp, participarea la forța de muncă este definită conform practicii standard: persoanele care lucrează sau caută un loc de muncă sunt considerate „active”, în timp ce cele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă sunt „inactive”.

3.2. Dinamica capitalului uman

În linii mari, capitalul uman este în creștere în Moldova. Această realitate oferă un context esențial pentru a interpreta ce înseamnă tendințele actuale (demografice și de altă natură) pentru economie și societate în general. De asemenea, sugerează o perspectivă mai pozitivă și o oportunitate de a contrabalansa unele dintre consecințele temute ale îmbătrânirii și declinului populației. Chiar și în orizontul scurt de timp luat în considerare (2023-2040), pot apărea variații importante, dată fiind viteza rapidă a tendințelor în desfășurare.

Nivelul de educație. Ca și în majoritatea țărilor, în Republica Moldova se înregistrează o creștere a nivelului de educație în rândul generațiilor tinere. Pe parcursul perioadei de proiecție, se estimează că populația de peste 15 ani cu nivelul de educație postliceal (VET, Licență sau Master și peste) va crește de la 52,6% în 2023 la 57,2% în 2040, menținând niveluri absolute relativ constante (de la 1,05 milioane la 965.000). Luând în considerare doar categoria Master+ , ponderea populației crește de la 25,7% la 30,5%, iar numărul absolut crește chiar (de la 416.000 la 513.000) în ciuda scăderii generale a populației. Astfel de câștiguri reflectă tendințele observate între 2014 și 2023 în tranzițiile de la fiecare etapă a sistemului educațional.

Se constată o reducere continuă a populației cu niveluri de educație inferioare. În consecință, se estimează că ponderea populației de peste 15 ani cu studii gimnaziale sau cu un nivel de studii mai scăzut va diminua de la 32,7% (2023) la 28,6% (2040). Fig. 28 prezintă piramidele populației din Moldova suprapuse cu nivelul de educație. O schimbare clară către niveluri mai înalte de educație este vizibilă pe măsură ce piramida devine mai albastră, mai puțin portocalie și roșie. Numărul persoanelor din fiecare categorie educațională în scenariul de bază este prezentat în Anexa Capitolului 4 pentru anii 2023, 2030 și 2040.

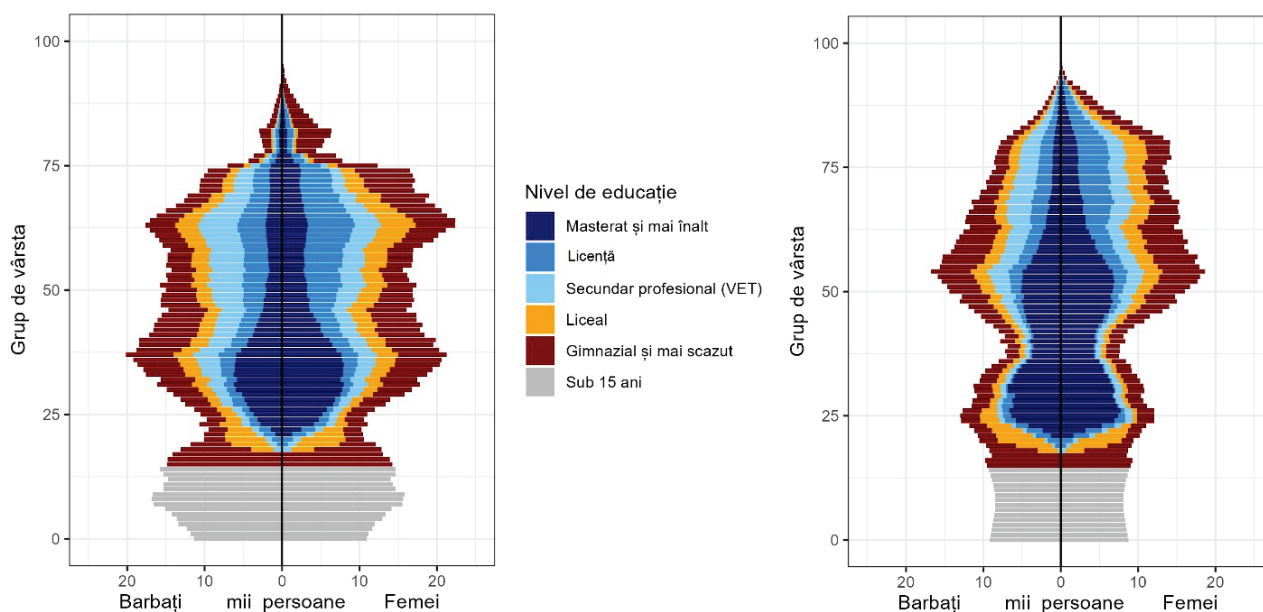

Fig. 28. Piramida populației după vârstă, sex și educație, 2023 și 2040

Sursa: prognoza capitalului uman

Dimensiunea și compoziția forței de muncă. Similar cu populația generală, se estimează că forța de muncă a Republicii Moldova va deveni mai mică, dar mai bine educată. Totuși, ritmul de schimbare nu oglindește în totalitate populația generală. Forța de muncă va demonstra o transformare mai rapidă a compoziției sale educaționale din mai multe motive, inclusiv datorită faptului că persoanele cu studii superioare tind să fie mai active economic. În anul 2023, populația ocupată cu nivel de educație Master și mai înalt a constituit 30,5% din forța de muncă. Până în 2040, se estimează că acest procent va crește la 45,5%.

În ceea ce privește dimensiunea forței de muncă, rezultatele variază de la un declin moderat la unul semnificativ, în funcție de scenariu (așa cum este prezentat în Fig. 29). Dacă ratele actuale de participare îngheață fără niciun progres suplimentar, forța de muncă a Moldovei ar scădea la 738 mii de lucrători până în 2040, de la 949 mii în 2023. În scenariile în care participarea la forța de muncă continuă să se îmbunătățească treptat, la jumătate din ritmul recent, sau mai rapid, în concordanță cu creșterile în speranța de viață, declinul proiectat ar fi ceva mai moderat. În aceste două scenarii, dimensiunea forței de muncă ar ajunge la 787 mii și, respectiv, 819 mii până în 2040.

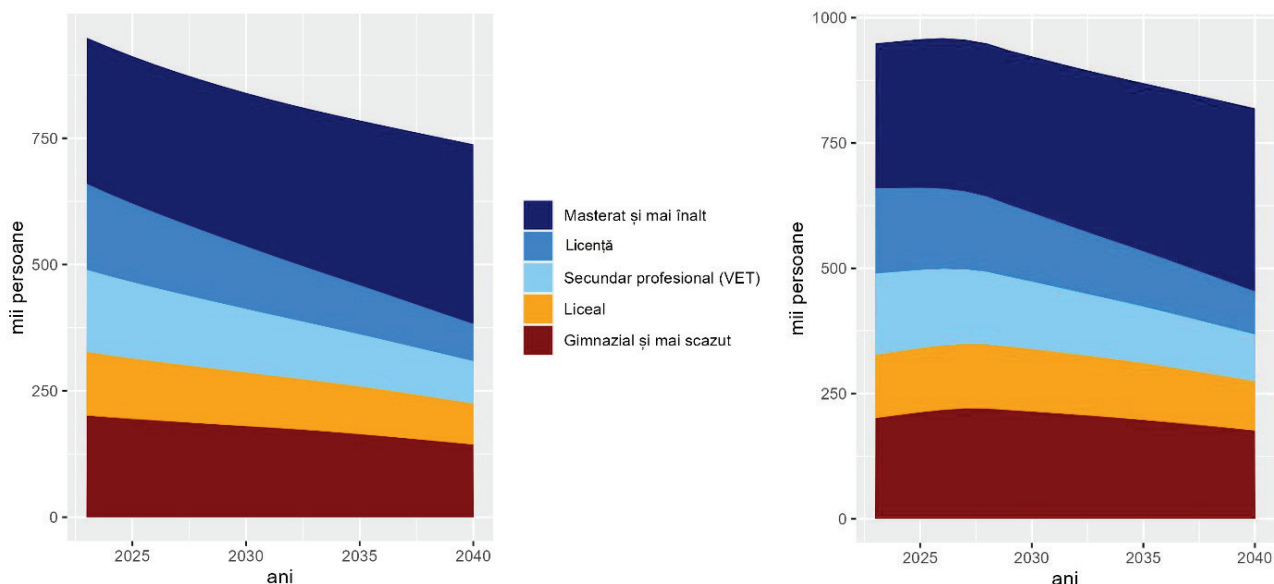

Fig. 29. Dimensiunea forței de muncă, participare constantă – fără îmbunătățiri (stânga), îmbunătățire rapidă (dreapta), 2023-2040

Sursa: prognoza capitalului uman

Indiferent de potențialul de mobilizare a unei părți mai mari din capitalul uman al Republicii Moldova, declinul demografic va reduce efectivul forței de muncă. Totuși, dimensiunea și compoziția forței de muncă în viitor depinde de efectivul populației care vor fi economic activi – în mod semnificativ prin politica de pensionare, dar și prin stimulente fiscale, reducerea nepotrivirilor de competențe și alți factori.

Forța de muncă și povara de dependență. Chiar mai importantă decât dimensiunea forței de muncă este ponderea producătorilor în raport cu consumatorii. Repartizarea populației Republicii Moldova cu vârsta de 15+ în funcție de statutul de participare la forța de muncă poate fi văzută în Fig. 30, care include persoanele active (angajate sau șomere) și inactive (în afara forței de muncă).

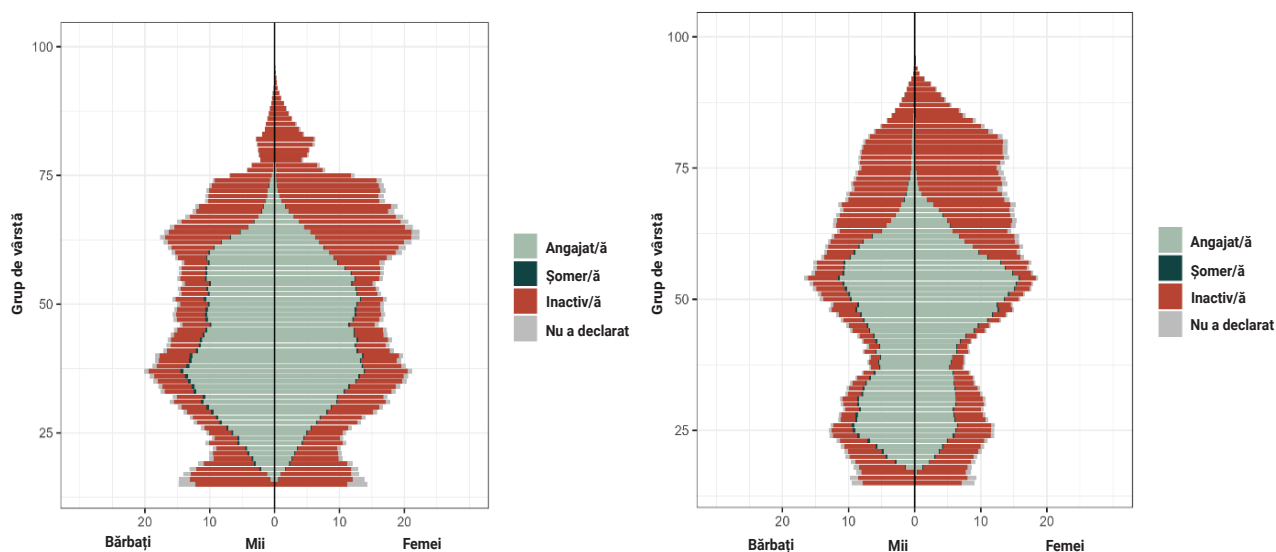

Fig. 30. Piramidele populației în funcție de vârstă, sex și statutul forței de muncă, cu vârsta peste 15 ani, 2023 comparativ cu 2040

Sursa: prognoza capitalului uman

Un indicator important care permite de a măsura impactul tendințelor menționate asupra poverii de dependență este rata de dependență a forței de muncă (RDFM). RDFM arată numărul mediu de persoane dependente pentru care fiecare lucrător este responsabil din punct de vedere financiar. În Republica Moldova, această valoare era de 1,55 în 2023, o povară mai mare decât în țările vecine și media UE (estimată în jurul valorii de 1,05). Totuși, spre deosebire de multe alte țări, RDFM în Republica Moldova pare a fi într-o poziție relativ stabilă.

Rezultatele arată o ușoară scădere a poverii (-5,6%) până în 2040, în scenariul de bază. Chiar și atunci când nu se presupune nicio îmbunătățire a ratei de participare la forța de muncă, povara de dependență crește doar cu 4,9%. Fig. 31 ilustrează traiectoriile de dependență în cadrul celor trei scenarii privind forța de muncă.

Cel mai favorabil scenariu al forței de muncă este acela în care participarea urmează speranța de viață, deoarece grupul populației vârstnice în creștere reprezintă o sursă critică de forță de muncă ce poate rămâne activă. Un astfel de scenariu duce la o reducere de 11,9% a dependenței în perioada 2023-2040. Este evident că participarea la forța de muncă este un factor-cheie în estimarea actuală și viitoare a ratei de dependență a forței de muncă pentru Republica Moldova.

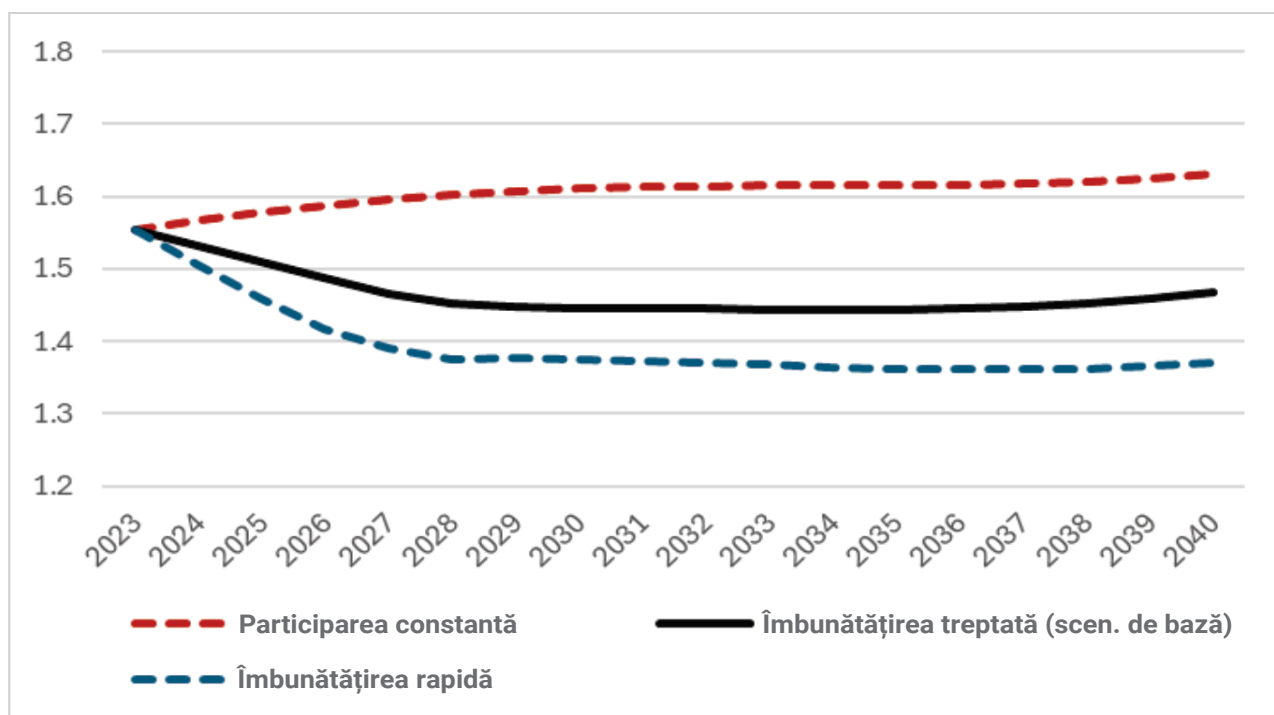

Fig. 31. Ratele de dependență a forței de muncă, diverse scenarii, 2023-2040

Sursa: prognoza capitalului uman

3.3. Capitalul uman în scenariile demografice alternative

Gama posibilelor evoluții ale capitalului uman în Republica Moldova depinde nu doar de ratele de participare la forța de muncă, ci și de tendințele demografice de bază. Următoarele două scenarii de tip „ce-ar fi dacă” sunt obiective aspiraționale pentru fertilitate și migrație, menite să ilustreze influența tendințelor demografice asupra dependenței.

Cea mai dramatică schimbare în structura de vârstă apare în scenariul în care populația își atinge nivelul de fertilitate dorit. Deși acest lucru are un impact relativ minor asupra capitalului uman pe termen scurt (în perioada luată în considerare), baza de culoare gri a piramidei din stânga (Fig. 32) indică o inversare demografică majoră în desfășurare.

Cohortele tinere în expansiune ar începe să finalizeze educația și să intre în câmpul muncii în anii imediat după 2040, iar beneficiile (economice) complete ale unei recuperări a fertilității ar deveni evidente mai târziu în viitor. Acest scenariu de tip „ce-ar fi dacă” demonstrează că o creștere semnificativă a fertilității este o investiție pe termen lung, însă ca rezultatele să devină vizibile este nevoie de o perioadă de timp mai îndelungată.

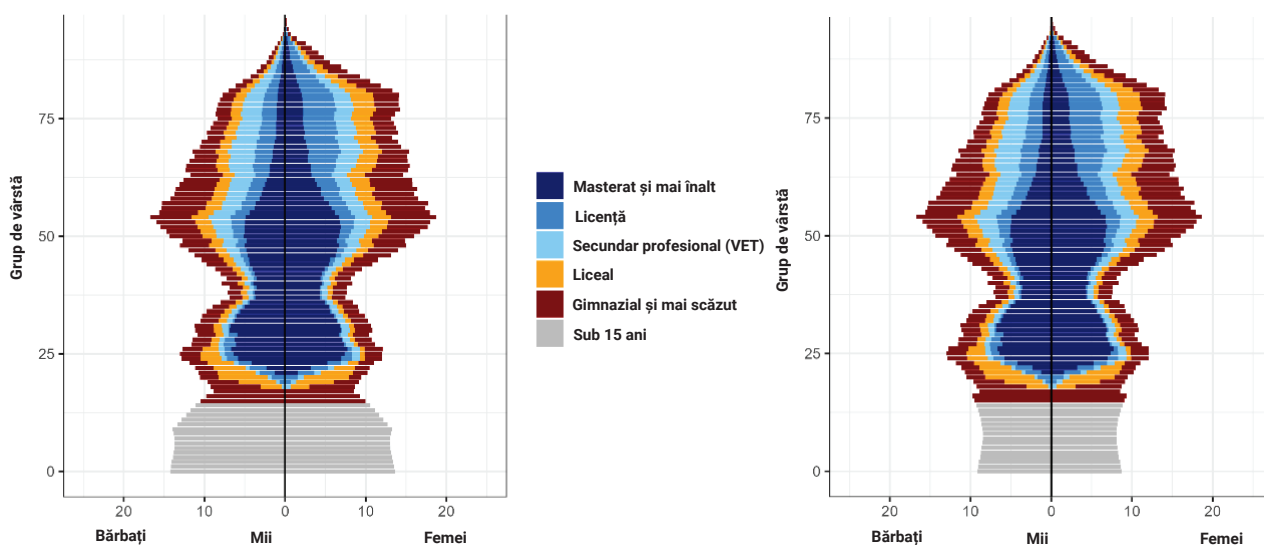

Fig. 32. Piramida populației, fertilitatea dorită (stânga) vs. linia de bază (dreapta), 2040

Sursa: prognoza capitalului uman

Modul în care migrația internațională a moldovenilor va evolua în anii următori va rămâne extrem de important pentru cantitatea de lucrători. În mod natural, este în interesul statului să asigure integrarea tinerilor în economie. Totuși, precedentul din România și din alte țări din regiune arată provocări persistente în atingerea unor astfel de obiective, având în vedere atracția exercitată de economiile din vestul Europei.

Fig. 33 compară modul în care nivelurile de dependență evoluează în diferitele scenarii. În mod previzibil, atingerea fertilității dorite ar duce la o agravare (pe termen scurt) a poverilor de dependență, având în vedere creșterea numărului de copii care necesită îngrijire. Pe de altă parte, reducerea fluxurilor de ieșire a emigrației ar aduce un ușor beneficiu în echilibrul de dependență, deși impactul se resimte mai mult în termeni de cantitate de lucrători decât de creștere a ponderii lucrătorilor în populație.

Totuși, dintre scenariile testate, o îmbunătățire rapidă a participării la forța de muncă rămâne scenariul care face cea mai mare diferență. În general, diferența de aproximativ 15% între linia roșie (rate constante de participare) și liniile albastră și neagră până în 2040 subliniază că există mai multe căi politice aspiraționale pentru reducerea poverilor de dependență.

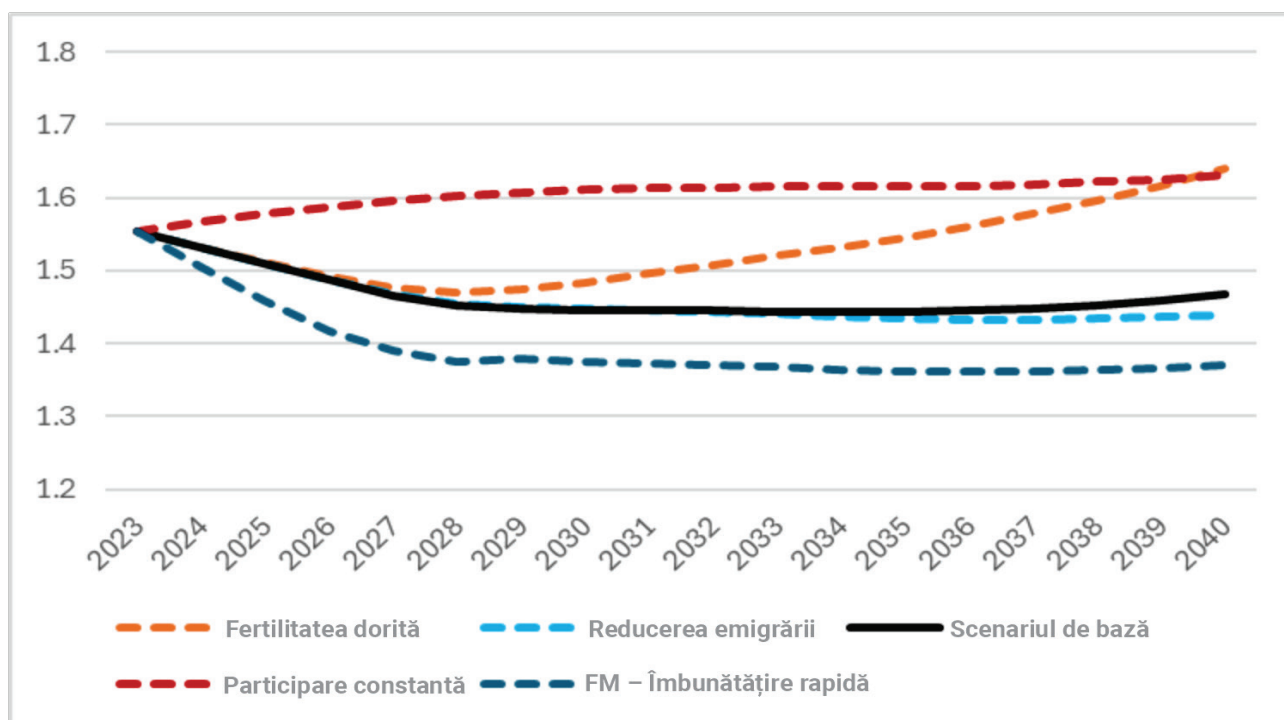

Fig. 33. Rate de dependență, scenariile diferite privind forța de muncă, fertilitate și migrație, 2023-2040

Sursa: prognoza capitalului uman

Concluzii cheie

Populația (și forța de muncă) a Republicii Moldova se află pe un curs de schimbări relativ dramatice în ceea ce privește dimensiunea și compoziția. În timp ce declinul populației și îmbătrânirea atrag multă atenție în politicile publice, îmbunătățirea capitalului uman este adesea subapreciată – chiar dacă aceasta poate contribui la depășirea multor temeri legate de viitor.

În prezent, chiar și dacă ratele de participare la forța de muncă nu se îmbunătățesc, se estimează că se va înregistra o aproape stabilitate în nivelurile de dependență. Deși rezultatele demonstrează că situația nu se va agrava în anii următori, spre deosebire de multe alte țări, nivelurile absolute rămân ridicate. Soluția este să ajutăm oamenii să-și dezvolte abilitățile și să ducă vieți productive.

Ideal ar fi ca în Republica Moldova să realizeze o combinație a scenariilor prezentate care presupun o îmbunătățire rapidă a ratelor de participare la forța de muncă, reducerea fluxurilor migraționale ale tinerilor și sprijinirea unui număr mai mare de tineri să-și atingă fertilitatea dorită. Împreună, aceste tendințe ar avea un efect cumulativ de consolidare a capitalului uman și de reducere a poverilor de dependență la niveluri favorabile, pentru 2040 și mai departe.

Odată ce datele din Recensământul 2024 devin disponibile, modelul permite actualizarea compoziției educaționale a populației (și, prin extensie, a presupunerilor despre tranzițiile educaționale viitoare). De asemenea, pot fi utilizate cele mai recente rate de participare la forța de muncă, precum și acoperirea tendințelor (folosind Recensământul din 2014 și 2024 ca puncte de referință).

3.4. Note metodologice pentru referință

Stabilirea tendinței forței de muncă

Tendențele recente în dinamica forței de muncă au fost stabilite utilizând datele din Ancheta Forței de Muncă pentru anii 2019 și 2023. Tendențele pe termen lung nu au putut fi stabilite din cauza unei modificări în definiția lucrătorilor agricoli, ceea ce a dus la o întrerupere a seriilor de timp.

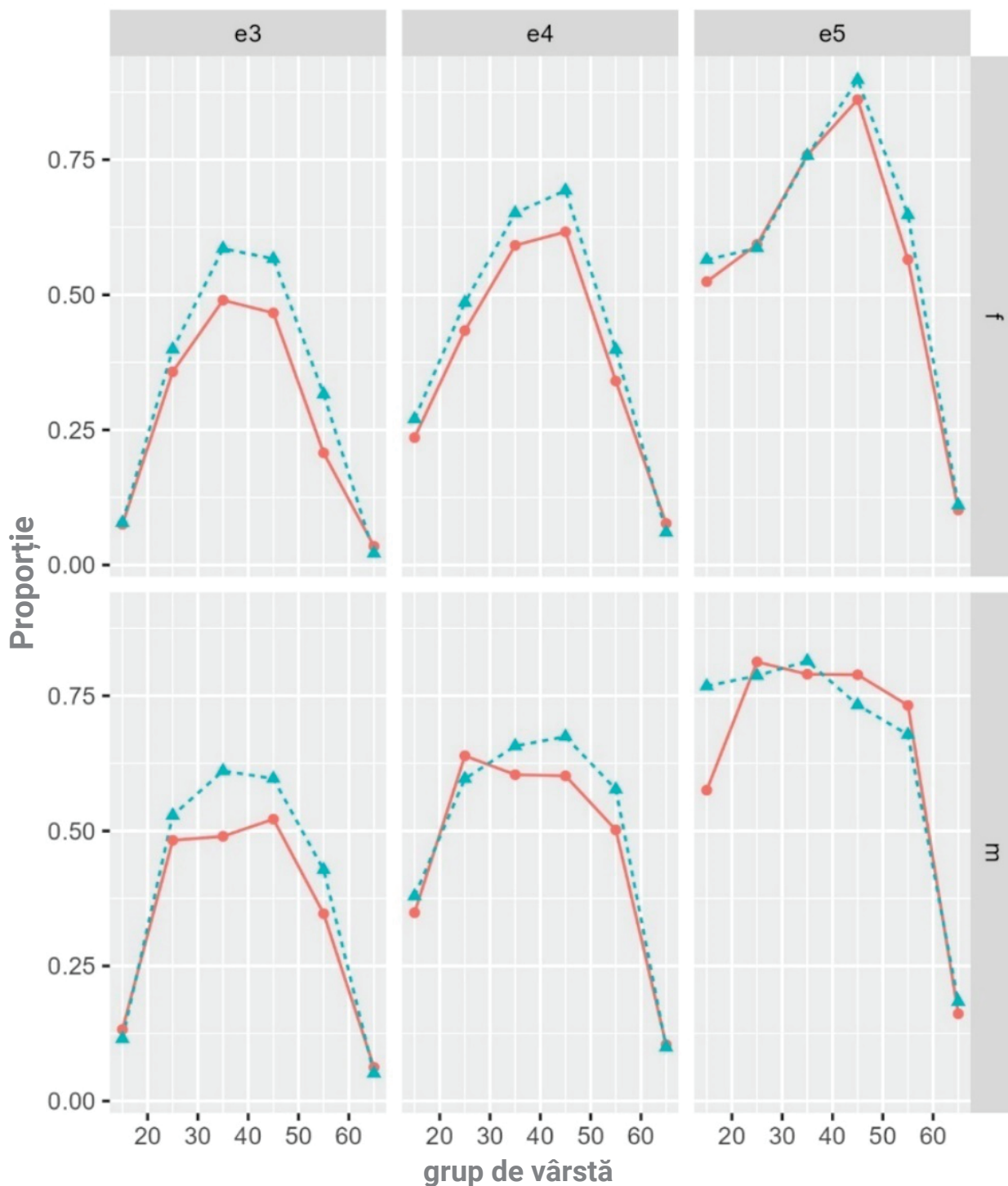

Fig. 34. Rate de participare a forței de muncă în funcție de vârstă, sex și educație, femei (rândul de sus), bărbați (rândul de jos)

Note suplimentare privind scenariile forței de muncă:

1. Forță de muncă – îmbunătățire treptată (linia de bază).

Pentru câteva grupe de vârstă, tendințele observate din perioada 2019-2023 au fost ușor negative. În cazurile în care vârsta era peste 60 de ani, ratele din 2023 au fost menținute constante. De asemenea, a fost implementat un plafon general astfel încât nicio rată specifică pentru o anumită vârstă, sex și nivel de educație să nu depășească 95%.

Tabelul 5. Rezultate adiționale: Numărul populației conform nivelului de studii (mii), Scenariul de bază

	Învățământ gimnazial și mai scăzut	Învățământ liceal	Învățământ secundar profesional (VET)	Licență	Masterat și mai înalt
2023	654	294	309	327	416
2030	584	282	276	286	438
2040	481	240	228	222	513

2. Forță de muncă – îmbunătățire rapidă

Participarea la forța de muncă este extinsă în perioada 2024-2028, în conformitate cu ajustarea planificată a vârstei de pensionare la 63 de ani pentru femei; în anii următori (2028-2040) participarea pe piața forței de muncă ia în considerare și creșterea speranței de viață după 2028.

3.5. Observații metodologice generale

Proiecții pentru educație și participare la forța de muncă

1. *Abordare generală*—Un model de proiecție multidimensională a populației după vârstă, sex și nivel de educație

- Modelul cuprinde vârste grupate pe intervale de cinci ani (0-4, 5-9, ..., 100+), două sexe și șapte categorii de nivel de educație. Modelul începe într-un an dat (în cazul dat coincide cu Recensământul din 2014), se actualizează cu date din Recensământul din 2023 și avansează în trepte de câte cinci ani până în 2040.

- Modelul utilizează un model extins de componente ale cohortelor. Primul pas este pregătirea unui spațiu de stare care cuprinde distribuția inițială a populației în diferite stări sau grupuri (educație, vârstă și sex) și tranzițiile între acestea. În total, există 294 de stări:

I) Copii sub 15 ani: Există trei grupe de vârstă, două sexe și șapte grupuri de „educație a mamei” (42 de stări)—pentru cohortele sub 15 ani în 2020, datele privind educația mamei ar putea să nu fie disponibile.

II) Adulți de 15 ani și peste: 17 grupe de cinci ani și o grupă de 100+, două sexe și șapte grupuri educaționale (252 stări).

În ceea ce privește tranzițiile, sunt patru componente ale schimbării populației: fertilitatea, mortalitatea, migrația și nivelul de educație:

I) În timp, persoanele îmbătrânesc și trec determinist în următoarea grupă de vârstă. Unii părăsesc starea curentă (fiind în viață cu un anumit nivel de educație) din cauza mortalității (Componenta cohortelor).

II) Dimensiunea stării poate fi modificată în funcție de nivelul de educație prin tranziții educaționale pentru anumite vârste. Presupunem că toate tranzițiile educaționale încetează odată ce cohorta ajunge la vârsta de 30-34 ani. Mai exact, presupunem că tranzițiile spre primar se finalizează până la vârsta de 15-19 ani, gimnazial până la 20-24 ani, liceal până la 25-29 ani și postliceal până la 30-34 ani.

III) În cele din urmă, emigrarea va reduce dimensiunea stării, în timp ce imigrarea o va crește. La sfârșitul fiecărei proiecții în trepte de cinci ani, populația 0-4, 5-9, ..., 100+ va deveni 5-9, 10-14, ..., 105+. Supraviețuitorii din ultima grupă de vârstă, 105+, sunt grupați cu supraviețuitorii de 100-104 ani pentru a forma o nouă grupă 100+.

IV) Femeile reproduc, iar nou-născuții completează populația în grupa de vârstă cea mai tânără, 0-4 ani. Utilizăm ratele de fertilitate ca ultima componentă, ceea ce înseamnă că contribuția migrației la fertilitate este luată în considerare. O parte din nou-născuți vor deceda, iar cei care supraviețuiesc pe durata perioadei de proiecție sunt grupați după educația mamei, care se păstrează până la vârsta de 15 ani, experimentând o mortalitate diferită.

*În acest model, toate tranzițiile sunt în corespundere cu nivelul de studii.

II. Rezumatul surselor specifice utilizate + ajustări efectuate

- Structura populației

Compoziția inițială a educației în funcție de vârstă, sex și participare la forța de muncă provine de la Recensământul din 2014.

- Pentru 2023, structura de vârstă și sex provine de la Recensământ. Datele detaliate nu au fost încă disponibile.

Educație

Tendențele tranzițiilor educaționale pe sexe au fost generate din datele din 2014. Aceste tendințe au fost apoi extrapolate până la anul de bază 2023, folosind logituri ale rapoartelor de progresie a nivelului de educație (EAPR), așa cum se explică mai jos.

Fie vârsta = 15, 16, ..., 100+, educ = 0, 1, 2, ..., 6, reprezentând nivelurile de educație, și anume: fără educație, primar, gimnazial, liceal, postliceal non-terțiar, licență și masterat+, iar $y(\text{vârstă}, \text{educ}, t, \text{sex})$ reprezintă proporțiile de persoane în grupa de vârstă respectivă cu nivelul de educație educ într-un anumit an, t , separat pentru bărbați și femei.

Conform definiției,

$$\sum_{\text{educ}} y(\text{vârstă}, \text{educ}, t, \text{sex}) = 1$$

Fie educ' un anumit nivel de educație. Proporția persoanelor dintr-o anumită vârstă și sex în anul 2014 care au cel puțin acel nivel de educație poate fi scrisă astfel:

$$Y(\text{vârstă}, \text{educ}', 2014, \text{sex}) = \sum_{\text{educ}=\text{educ}'^6} y(\text{vârstă}, \text{educ}, 2014, \text{sex}) \quad (1)$$

Rata de progresie a nivelului de educație, $EAPR(\text{vârsta}, \text{educ}', 2014, \text{sex})$, reprezintă proporția persoanelor de un anumit sex în 2014 care au niveluri de educație mai mari decât educ' , dintre cei cu nivelul de educație educ' și mai sus. Scriem:

$$EAPR(\text{age}, \text{educ}', 2014, \text{sex}) = Y(\text{age}, \text{educ}'+1, 2014, \text{sex}) / Y(\text{age}, \text{educ}', 2014, \text{sex}) . \quad (2)$$

Note that $EAPR(\text{age}, 6, t, \text{sex}) = 0$ for all years.

Valoarea $EAPR(\text{vârsta}, \text{educ}', 2014, \text{sex})$ nu poate fi mai mică de zero sau mai mare de 1, deoarece atât numărătorul, cât și numitorul sunt nenegative, iar $Y(\text{vârsta}, \text{educ}', t, \text{sex}) \geq Y(\text{vârsta}, \text{educ}'+1, t, \text{sex})$. Pentru a ne asigura că valorile $EAPR$ se află întotdeauna în acest interval, am lucrat cu logitul $EAPR$ în analiza noastră. Presupunerea logitului are două avantaje: în primul rând, asigură că valoarea $EAPR$ rămâne întotdeauna între 0 și 1. În al doilea rând, atunci când sunt reprezentate grafic, logiturile $EAPR$ -urilor prezintă un grad mai mare de linearitate în majoritatea cazurilor. Proprietatea curbei logistice, fiind asimptotică la limitele (ex. $EAPR$ pentru primar = 1), reprezintă bine comportamentul $EAPR$ -urilor, cu o creștere lentă la început, urmată de o creștere mai rapidă și apoi încetinind din nou spre final. Limita superioară a fiecărui $EAPR$ poate fi controlată prin transformarea $EAPR$ -urilor astfel:

$$EAPR^* = EAPR / (\text{upper limit}), \quad (3)$$

și apoi se iau logiturile pentru calcule suplimentare. Se definesc limitele superioare, dacă este necesar. De exemplu, presupunând că limita superioară pentru $EAPR$ de la licență la masterat+ este 0,6, atunci

$$EAPR^*(\text{age}, \text{bachelor}, 2014, \text{sex}) = EAPR(\text{age}, \text{bachelor}, 2014, \text{sex}) / 0.6.$$

Pentru fiecare grup de educație și gen, definiți vârsta finală (A) după care $EAPR = 0$. Presupuneți $A = 15, 20, 22, 25, 27$ și 30 pentru cele șase tranziții educaționale consecutive. Pentru a estima tendința în $EAPR$, utilizați valorile $EAPR(\text{vârsta} \geq A \text{ la } A+m)$, unde $m = 10$ sau 11 pentru a lua în considerare doar tendința recentă, și rulați următoarea regresie liniară:

$$\text{logit}[EAPR(\text{age}, \text{educ}', 2014, \text{sex})] = a(\text{educ}', \text{sex}) + b(\text{educ}', \text{sex}) \cdot \text{coh} + \varepsilon, \quad (3)$$

unde $\text{coh} = 2014 - \text{age} - 1$, for age in $(A, A+1, \dots, A+m)$.

Utilizați coeficienții estimați pentru a extrapola pentru cohortele viitoare (coh).

Cu alte cuvinte, această procedură extrapolează proporțiile în grupele de vârstă pe baza tendinței schimbărilor – în mare parte îmbunătățiri – observate pentru până la 11 cohorte mai în vârstă.

Deși metoda utilizează regresia liniară a logiturilor $EAPR$, pot fi folosite și alte metode pentru ajustarea tendinței.

Pe parcursul proiecției, transformați valorile $EAPR$ extrapolate în proporții și aplicați-le doar pentru vârstele între 15 și vârsta specifică finală A a educației, după aplicarea ratei de supraviețuire.

Scenarii educaționale alternative pot fi implementate în mai multe moduri, cum ar fi stabilirea unor ținte pentru valorile $EAPR$ viitoare prin modificarea coeficienților b sau stabilirea valorilor finale $EAPR$ pentru cohorte.

Forța de muncă

- Valorile participării la forța de muncă (PFM) provin din Recensământul din 2014; actualizate cu Ancheta Forței de Muncă 2023 (categoriile de vârstă mai largi pe intervale de 10 ani)
- Definiția scenariilor pentru viitor. Există diferite moduri de a introduce scenariile privind participarea la forța de muncă. O modalitate este să presupunem ratele PFM specifice de vârstă, sex și educație ale celei mai tinere cohorte (de exemplu, 30-34 de ani, după finalizarea educației) sau cele mai ridicate dintre cohorte și să presupunem continuarea acestora până la vârsta de pensionare (sau cu o scădere graduală la vârsta finală). Un alt scenariu optimist este presupunerea unei convergențe a ratelor PFM cu cele ale țărilor avansate. Odată ce scenariul este definit, la sfârșitul etapei de proiecție, se aplică ratele PFM presupuse structurii populației în funcție de vârstă, sex și nivel de educație.

4. PROGNOZA EFECTIVULUI ȘI STRUCTURII POPULAȚIEI ÎN PROFIL TERITORIAL

4.1. Metodologia prognozei demografice în profil teritorial

Proiecția numărului și structurii populației la nivel raional se bazează pe proiecția națională, utilizând aceleași ipoteze de referință. Totuși, la nivel sub-național, din cauza anumitor limitări ale datelor de bază, a fost aplicat un singur scenariu, considerat cel mai probabil – scenariul scăzut. Acesta reflectă tendințele actuale, contribuind la reducerea riscului de inducere și amplificare a unor erori.

Având în vedere dimensiunea relativ mică a populației pe unități administrativ-teritoriale, prognoza demografică în profil teritorial a fost realizată cu intervale cincinale de vârstă și cu un pas de 5 ani pentru o perioadă de 10 ani. Începând din 2023, au fost proiectate estimări pentru anii 2028 și 2033, permițând monitorizarea schimbărilor demografice pe termen mediu și oferind o bază solidă pentru planificarea regională și ajustarea politicilor la specificul fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Principala sursă de eroare a datelor la nivel regional provine din structura lor: proiecțiile raionale utilizează date disponibile pentru numărul și structura populației pe grupe cincinale de vârstă, diferit de structura pe vârstă de un an, care ar permite o analiză mai detaliată. În cazul grupelor cincinale de vârstă se aplică principiul uniformității intra-grup, presupunând că un anumit fenomen se manifestă la intensități similare în cadrul grupului. Totuși, în practică, aceste intensități pot varia semnificativ de la o vârstă la alta, deși diferențele rezultate nu sunt suficient de mari pentru a introduce discrepanțe semnificative în proiecții.

Un alt aspect important identificat la nivel raional este legat de estimarea migrației interne, care poate genera diferențe între numărul și structura populației la nivel național și regional. Această componentă a ecuației balanței populației poate influența acuratețea proiecțiilor teritoriale.

Prognozarea speranței de viață în profil teritorial

Prognozarea dinamicii speranței de viață pentru orizontul de proiecție 2024–2033 la nivel de raioane derivă din tendințele prevăzute la nivel național cu un spor liniar per an calendaristic de 0,26 ani la bărbați și 0,24 ani la femei și se aliniază cu scenariul pesimist proiectat la nivel național. În contextul diferențierilor regionale în structura mortalității și speranței de viață în profil teritorial (Penina, 2022; 2021), pentru anul de pornire au fost elaborate tabele de mortalitate tipice pentru mun. Chișinău și regiunile de dezvoltare Nord, Centru și Sud. Calculele sunt bazate pe datele privind distribuția deceselor după vârstă și locul decesului oferite de Agenția Națională pentru Sănătate Publică, precum și a numărului mediu al populației după vârste în profil teritorial pentru anii 2022–2023 obținut din banca de date al Biroului Național de Statistică.

Elaborarea tabelor de mortalitate tipice pentru regiuni de dezvoltare exclud fluctuațiile

anuale ale mortalității în raioanele cu un număr scăzut al populației, dar și ameliorează limitările datelor privind structura populației pe vârste și sexe în profil teritorial. Tabelele de mortalitate tipice sunt utilizate pentru prognozarea mortalității populației la nivel de unități administrativ-teritoriale.

În mun. Chișinău, pentru perioada 2024–2033, sporul prognozat de creștere a speranței de viață presupune o majorare de la 70,5 ani la 73,1 ani pentru bărbați și de la 78,7 ani la 80,7 ani pentru femei. În raioanele de Nord, pentru orizontul de proiecție, se estimează o creștere a speranței de viață pentru bărbați și femei de la 67,0 ani la 69,4 ani și de la 76,1 ani la 78,2 ani. Proiecția presupune o creștere a speranței de viață din raioanele din Centru de la 65,9 ani la bărbați și 74,9 ani la femei la 68,4 ani și 77,2 ani. Respectiv, în raioanele din sudul țării, conform proiecției demografice, speranța de viață va crește la bărbați de la 67,2 ani la 69,6 ani, iar la femei sporul prognozat al duratei medii a vieții presupune o urcare de la 75,7 ani la 77,9 ani (Tabelul 6).

Tabelul 6. Speranța de viață la naștere pentru mun. Chișinău și regiunile Nord, Centru și Sud pentru anii de referință și intervalele de prognozare

	2022-2023		2028		2033	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
mun. Chișinău	70,5	78,7	71,8	79,9	73,1	80,7
Nord	67,0	76,1	68,2	77,2	69,4	78,2
Centru	65,9	74,9	67,2	76,1	68,4	77,2
Sud	67,2	75,7	68,4	76,8	69,6	77,9

Sursa: prognoza populației în profil teritorial, 2023-2033

Prognozarea fertilității în profil teritorial

Numărul redus al populației în anumite raioane – la începutul anului 2024, BNS a raportat doar 16 mii locuitori pentru raionul Basarabeasca – determină și un număr mic de evenimente demografice. De exemplu, în 2023, în raionul Basarabeasca au fost înregistrate doar 140 de nașteri. Construirea ipotezelor pe baza unor raioane sau populații mici poate introduce erori semnificative din cauza fluctuațiilor accidentale. Pentru a minimiza acest risc în analiza tendințelor fertilității, s-a optat pentru un nivel de analiză regională, pornind de la premisa că există o coerență în comportamentul reproductiv în cadrul aceleiași regiuni. În acest sens, au fost create modele de fertilitate pentru fiecare regiune: Nord, Centru, Sud, cu Chișinăul analizat separat. Chișinăul a fost tratat separat datorită atât numărului mai mare de locuitori, cât și comportamentului reproductiv diferit față de celelalte regiuni.

Pentru prognoza regională a fost utilizat Scenariul 1 – scăzut, considerat cel mai probabil, deoarece reflectă tendințele actuale. Acest scenariu prevede o reducere treptată și lentă a fertilității de la 1,7 copii per femeie la 1,6 copii per femeie până în 2040 la nivel național. Din acest motiv, scăderea fertilității până în anii 2028 și 2033, care constituie orizontul de prognoză, este relativ moderată – la 1,67 și respectiv 1,64 copii per femeie. Același ritm de reducere a RTF (Rata Totală de Fertilitate) a fost aplicat și la nivel regional, media RTF obser-

vată pentru regiuni fiind similară cu cea la nivel național. Totuși, reducerea RTF variază între regiuni (Tabelul 7) – pentru Chișinău, RTF rămâne aproape neschimbată pe durata celor 10 ani prognozați. Stabilitatea RTF în Chișinău este determinată atât de nivelul inițial scăzut. Cea mai pronunțată scădere a RTF este prognozată pentru regiunea Nord, o tendință observată în ultimii ani, determinată de componența etnică a regiunii, prezența etniei ucrainene care se caracterizează cu o fertilitate mai scăzută decât media pe țară. În regiunea Sud invers se prognozează o tendință mai lentă de scăderea a RTF, având în vedere conservarea . Pentru regiunea Centru, care se evidențiază prin RTF la nivel de 1,98 în anul 2023 se prognozează o reducere moderată până la 1,9 copii per femeie de vârstă fertilă.

Tabelul 7. RTF pe regiuni pentru anul de bază și orizontul prognozat

Regiune	2023	2028	2033	Reducerea 2033/2023, %
Chișinău	1,29	1,29	1,28	0,01%
Nord	1,72	1,65	1,62	5,5%
Centru	1,98	1,93	1,90	4,2%
Sud	1,77	1,73	1,72	2,9%

Sursa: prognoza populației în profil teritorial, 2023-2033

Prognozarea migrației interne și internaționale în profil teritorial

Estimarea numărului de migranți interni a fost efectuat în baza datelor retrospective din perioada 2017–2023 privind sporul migrator în profil teritorial înregistrat de Agenția Servicii Publice în urma schimbărilor de domiciliu și reședință a populației. Anumite aspecte metodologice de înregistrare a schimbării domiciliului denaturează calitatea datelor privind mișcările migratorii interne, având în vedere că evidența la domiciliu a persoanelor este efectuată începând cu prima solicitare a actului de uz intern. În același timp, schimbarea domiciliului fără declarare duce la subestimarea numărului real de migranți interni sosiți sau plecați din localitate.

Pentru a estima schimbările în structura pe vârste și sexe a populației la nivel de unități administrativ-teritoriale rezultate în urma migrației interne, metodologia proiecției demografice presupune utilizarea unei rate medii a sporului migrator înregistrat între anii 2017–2023. Prin urmare, migrația internă în cadrul unei unități administrativ-teritoriale se estimează prin aplicarea profilului de vârstă a migrației interne și derivă din structura populației din localitățile de origine. În modelul de prognoză la nivel de unități teritorial-administrative s-a optat pentru păstrarea unui spor migrațional intern mediu pentru tot orizontul prognozat.

Modelele de migrație internațională variază mult în interiorul regiunii, raioanele având nivelul diferit al acestora (Anexa 1). Reieșind din acestea, nivelurile migrației internaționale au fost proiectate pentru fiecare unitate teritorial-administrativă separat, în baza datelor BNS, fiind calculată rata medie a migrațiune pentru anii 2017-2021. Dat fiind faptul că în anul 2022 s-a înregistrat o intensitate crescută a migrației internaționale, cu creșteri sau scăderi

semnificative în unele regiuni, statistica migrațională pentru anul 2022 nu a fost luată în considerare în proiectarea migrației pe raioane, pentru a evita posibile fluctuații temporare.

În proiectarea migrației în profil teritorial s-a pornit de la ipoteza scenariului scăzut de proiecție a populației la nivel național, conform căruia rata migrației nete ar diminua liniar de la -1,01% la -0,69% în totalul populației. Calculele au fost realizate în doi pași, iar algoritmul DAPPS, în acest caz, necesită trei serii de date, deoarece calculează populația la mijlocul perioadei de calcul. Pentru prima serie de date au fost utilizate valorile originale, pentru cea de-a doua datele de migrare au fost preluate în valoare de 85% din valorile originale, iar pentru cea de-a treia serie, în valoare de 70% (Fig. 35). Această abordare este valabilă și pentru UTA Găgăuzia, singura regiune cu migrație internațională pozitivă.

Profilul pe vârste și sexe a migrației inclus în prognoza demografică corespunde profilului observat în anii 2017-2021.

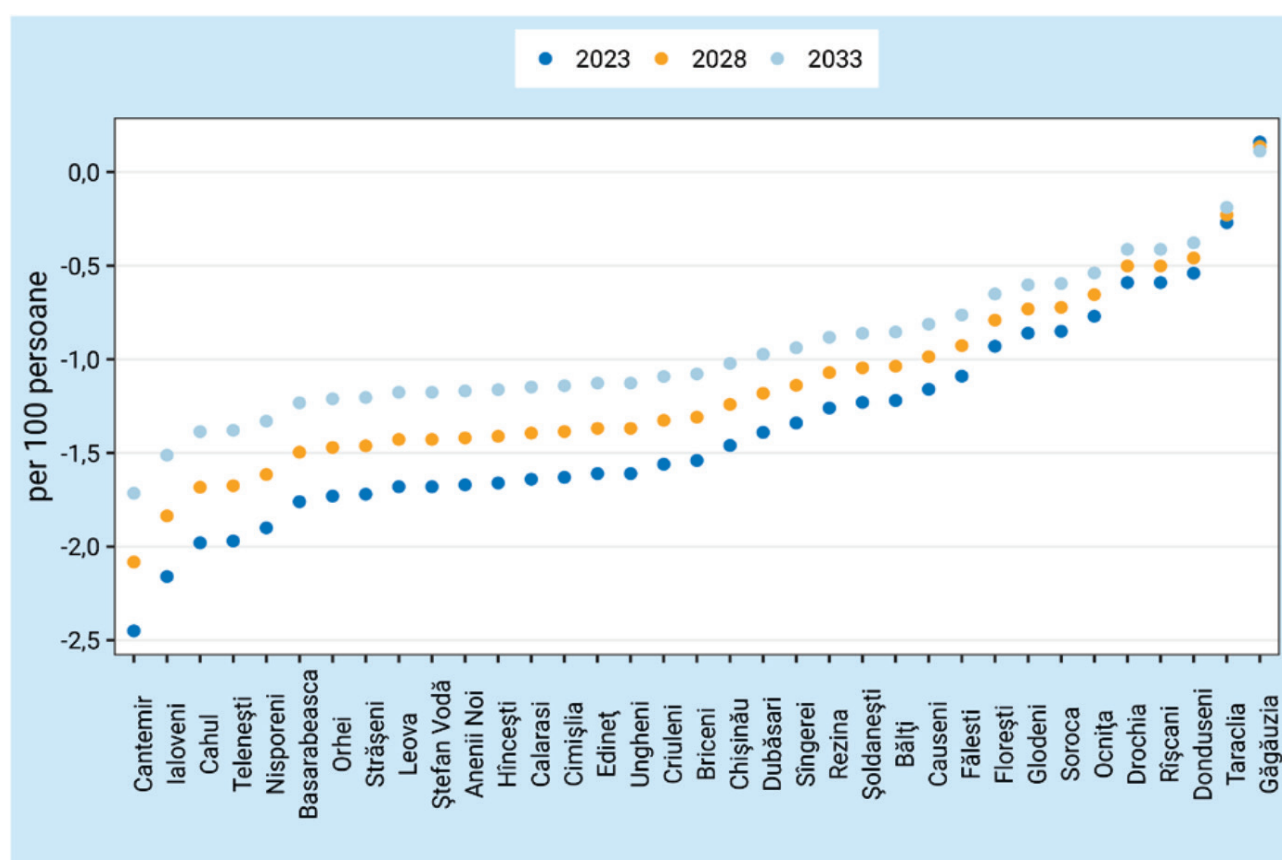

Fig. 35. Ratele medii ale migrației nete, pe raioane

Sursa: prognoza populației în profil teritorial, 2023-2033

4.2. Numărul proiectat al populației pe unități administrativ-teritoriale

Rezultatele prognozei pe unități teritorial-administrative la orizontul anului 2033 (Tabelul 8) indică o scădere semnificativă a populației în majoritatea regiunilor Republicii Moldova, confirmând tendința de depopulare generalizată în țară. O mare parte din unitățile teritorial-administrative din regiunile Nord, Centru și Sud vor înregistra scăderi ale populației de peste 17%, reflectând impactul cumulat al migrației, sporului natural negativ și îmbătrânirii populației.

Pentru municipiul Chișinău, se prognozează una dintre cele mai mici rate de scădere, de 5,4%. Efectivul populației va scădea de la 665,5 mii în 2023 la 629,5 mii în 2033, această situație fiind explicată prin migrația internă pozitivă, cu precădere a tinerilor și persoanelor de vârstă activă. Acești factori contribuie la menținerea unui echilibru demografic mai stabil în capitală, care continuă să atragă populație din întreaga țară, datorită oportunităților economice și sociale mai bune.

În regiunea Nord, afectată în mod puternic de îmbătrânirea populației, se prognozează o scădere de 17,1% a populației, de la 644,6 mii în 2023 la 534,2 mii în 2033. Acest declin este atribuit în special sporului natural negativ și ratei ridicate de emigrare în rândul tinerilor. Printre raioanele cele mai afectate de depopulare se numără raioanele Edineț și Briceni, ambii cu o scădere de 22%, și Drochia, cu o scădere de 17,5%. În orașul Bălți, cel mai important centru urban al regiunii, populația va scădea cu 9%, subliniind o tendință mai moderată în mediul urban.

Regiunea Centru va înregistra o scădere a populației de aproximativ 20%, de la 674,2 mii în 2023 la 540,0 mii în 2033, influențată în principal de o rată ridicată a migrației internaționale, în special a tinerilor. Cele mai afectate raioane din această regiune includ Telenești, cu o scădere de 25,2%, Nisporeni cu 23,2%, Hîncești cu 21,4% și Călărași cu 21,7%. Aceste cifre reflectă atât lipsa de oportunități economice în regiune, cât și atractivitatea mai scăzută pentru familiile tinere.

În regiunea de Sud a țării, se estimează o scădere de 16,3% a populației, de la 439,1 mii în 2023 la 367,6 mii în 2033. Raioanele Cantemir, Ștefan-Vodă și Cimișlia vor fi cele mai afectate, înregistrând scăderi de 26,8%, 23,5% și, respectiv, 23,1%. Această situație evidențiază o migrație semnificativă în rândul tinerilor și persoanelor apte de muncă și o îmbătrânire rapidă a populației.

În contrast, UTA Găgăuzia va înregistra una dintre cele mai mici scăderi ale populației, de doar 3,9%, scăzând de la 115,2 mii în 2023 la 110,7 mii în 2033. Această evoluție mai stabilă se explică printr-o migrație internă redusă și o migrație internațională de tip circular, care nu afectează efectivul populației. De asemenea, rata mai ridicată a fertilității, comparativ cu media națională, contribuie la o stabilitate demografică relativă în regiune.

Aceste rezultate evidențiază un contrast semnificativ între tendințele de depopulare mai pronunțate în zonele rurale și regiunile periferice și stabilitatea relativă a populației în zonele urbane și autonome, precum Chișinău și Găgăuzia. Cu toate acestea, modificările structurii populației în diferitele regiuni și pe categorii de vârstă arată o scădere generalizată a procentului populației tinere (0-19 ani) și a populației în vârstă de muncă (20-64 ani), alături de o creștere semnificativă a proporției populației vârstnice (65+ ani). Această transformare demografică subliniază necesitatea unor politici adaptate care să sprijine regenerarea demografică și să răspundă la provocările aduse de îmbătrânirea populației și de reducerea bazei de forță de muncă în Republica Moldova.

Tabelul 8. Numărul proiectat al populației pe unități administrativ-teritoriale

	2023	2028	2033	Scăderea, %
Total Republica Moldova	2423294	2236942	2071362	-14,5
Chișinău	665462	646811	629465	-5,4
Nord	644576	586350	534210	-17,1
Bălți	89357	85131	81331	-9,0
Briceni	47962	42203	37402	-22,0
Donduseni	29675	26999	24599	-17,1
Drochia	56746	51587	46831	-17,5
Edineț	52752	46264	40804	-22,6
Fălești	61987	56056	50744	-18,1
Florești	60119	54506	49450	-17,7
Glodeni	40528	36881	33530	-17,3
Ocnîța	37257	33802	30633	-17,8
Rîșcani	46869	43097	39574	-15,6
Sîngerei	61628	55467	49902	-19,0
Soroca	59696	54357	49410	-17,2
Centru	674195	602297	540051	-19,9
Anenii Noi	57718	51724	46517	-19,4
Calarasi	45214	39916	35399	-21,7
Criuleni	53338	48358	43957	-17,6
Dubăsari	23404	21302	19416	-17,0
Hîncești	70431	62311	55353	-21,4
Ialoveni	69771	62892	57025	-18,3
Nisporeni	37126	32464	28509	-23,2
Orhei	75228	67265	60326	-19,8
Rezina	32523	29214	26234	-19,3
Strășeni	61754	55303	49768	-19,4
Șoldanești	27405	24520	21953	-19,9
Telenești	41615	35927	31144	-25,2
Ungheni	78668	71101	64450	-18,1
Sud	439061	401484	367636	-16,3
Basarabeasca	16200	14318	12689	-21,7
Cahul	74468	66137	59020	-20,7
Cantemir	34327	29264	25144	-26,8
Causeni	60926	55345	50258	-17,5
Cimișlia	31781	27846	24432	-23,1
Leova	31404	27758	24557	-21,8
Ștefan-Voda	45135	39455	34522	-23,5
Taraclia	29624	27999	26303	-11,2
UTA Găgăuzia	115196	113362	110711	-3,9

Sursa: prognoza populației în profil teritorial, 2023-2033

Până în anul 2033, se estimează că ponderea tinerilor în totalul populației va atinge aproximativ 20% în majoritatea unităților administrativ-teritoriale, inclusiv în municipiile Chișinău, Bălți și Cahul (Tabelul 9). Cu toate acestea, în anumite raioane, proporția tinerilor va fi semnificativ mai scăzută. De exemplu, raioanele Briceni și Edineț vor avea o pondere de aproximativ 16% și 16,5% tineri, iar Ocnița va înregistra cel mai redus procent, cu doar 13%. Aceste variații indică o disparitate în distribuția tinerilor la nivel regional, influențată de factori precum migrația și atractivitatea economică a anumitor zone.

Populația aptă de muncă, cu vârste între 20 și 64 de ani, va înregistra o scădere mai moderată. În general, raioanele din nordul țării vor menține un potențial al forței de muncă mai ridicat comparativ cu raioanele din sud, în parte datorită unei structuri de vârstă mai echilibrate. În 2033, segmentul populației apte de muncă va reprezenta, în medie, 55% din totalul populației în regiunea de nord, cu valori mai ridicate în Ocnița (58,2%) și municipiul Bălți (60,5%). Aceasta sugerează o rezistență mai mare a pieței muncii în nord, chiar dacă și aici se simte impactul migrației externe și interne.

În regiunea Centru, deși raportul între tineri, populația aptă de muncă și vârstnici este relativ echilibrat, ponderea adulților (20-64 ani) este mai scăzută decât în nord, variind între 49% și 54%. Această situație este în mare măsură influențată de migrarea internă către Chișinău și de emigrarea internațională, care au dus la o scădere a populației active în această regiune.

În sudul țării și UTA Găgăuzia, deși se anticipează o scădere a populației tinere și a celei apte de muncă, aceasta va fi mai puțin accentuată decât în alte regiuni. Creșterea segmentului vârstnic este, de asemenea, mai moderată în această zonă, ceea ce sugerează un potențial demografic mai stabil și mai puțin afectat de migrație, cel puțin pe termen mediu.

Structura demografică a regiunilor din Republica Moldova variază semnificativ, cu tendințe clare de îmbătrânire accentuată în unele raioane. Ponderea populației în vârstă de 65 de ani și peste va depăși 25% în anul 2033, iar în raioane precum Telenești, Basarabeasca și Ci-mișlia, persoanele vârstnice vor reprezenta chiar o treime din populația totală. Aceste modificări demografice vor avea implicații profunde asupra pieței muncii, sistemelor de sănătate și asistență socială, făcând necesară o planificare strategică adaptată pentru a răspunde provocărilor generate de aceste schimbări.

Tabelul 9. Schimbările în structura populației pe unități administrativ-teritoriale

	2023			2028			2033		
	0-19	20-64	65+	0-19	20-64	65+	0-19	20-64	65+
Total Republica Moldova	23	59,6	17,4	21,5	57,2	21,3	19,4	56,9	23,8
Chișinău	23,3	62,9	13,8	20,6	62,9	16,5	17,2	64,4	18,5
Nord	20,9	59,5	19,5	19,8	56,6	23,6	18,3	55,3	26,3
Bălți	23,9	60,8	15,3	22,6	59,5	17,9	20,4	60,5	19,1
Briceni	18	59,4	22,6	16,8	56,2	27	16	54,7	29,4
Donduseni	19,8	58,3	21,9	19,2	55,9	24,9	18,5	54,4	27,2
Drochia	19,7	58,2	22	18,8	55,3	25,9	17,9	53,3	28,7
Edineț	19,5	58,3	22,2	18,1	55,1	26,7	16,5	53,9	29,5
Fălești	22,7	59,1	18,2	21,5	55,9	22,6	20,1	54	26
Florești	21,9	59,2	18,9	20,8	55,9	23,3	19,2	54,2	26,7
Glodeni	22	58,9	19,1	21,1	55,5	23,5	19,3	54,2	26,5
Ocnîța	15,3	62,7	22	14,1	60	25,9	13	58,2	28,7
Rîșcani	19,7	59,7	20,6	18,7	56,9	24,4	17,4	55,7	26,9
Sîngerei	23,5	58,6	17,9	21,8	55,3	22,9	19,5	54,1	26,4
Soroca	20,1	60,6	19,3	19,2	56,3	24,6	18,2	53,4	28,5
Centru	24,6	57,6	17,8	23,7	53,6	22,7	22,3	51,9	25,8
Anenii Noi	22,2	58,5	19,3	21,3	54,6	24,1	19,9	53,5	26,5
Calarasi	25,1	55,8	19,1	24,8	51	24,2	23,5	49	27,5
Criuleni	24,8	59	16,2	24	55,2	20,8	22,4	54,1	23,5
Dubăsari	23,3	59,2	17,5	22,8	54,7	22,6	21,6	52,8	25,6
Hîncești	25	55,1	19,9	24,2	51,4	24,4	23,2	49,9	26,8
Ialoveni	26,2	57,7	16,2	24,7	54,5	20,8	22,3	54,3	23,5
Nisporeni	25,7	55,1	19,2	24,3	51,2	24,6	23	49	28
Orhei	24,6	58	17,4	23,8	53,6	22,7	22,5	51,4	26,1
Rezina	22,6	59,9	17,4	21,8	56	22,2	21,1	52,9	26
Strășeni	25,3	56,4	18,3	24,4	52,6	23,1	22,6	52	25,5
Șoldanești	24	59,6	16,4	23,5	54,5	22	22,7	51	26,3
Telenești	23,8	57,2	19,1	22,9	51,4	25,7	22	47,4	30,6
Ungheni	25	59,2	15,7	24,3	55,6	20	22,9	53,9	23,1
Sud	23,4	57,6	19	22,1	54,2	23,7	20,3	53,6	26,1
Basarabeasca	22	56	22	20,7	51,3	27,9	19,7	49,4	30,9
Cahul	22,5	58,7	18,8	21,2	54,8	24	19,4	53,5	27,1
Cantemir	26,1	56,2	17,7	24	52	24,1	21,6	50,1	28,3
Causeni	22,8	58,2	19	21,1	55,2	23,7	19,3	53,9	26,8
Cimișlia	23	54,2	22,7	22,5	48,7	28,8	21,1	46,7	32,2
Leova	24	57,4	18,6	22,3	53,2	24,4	20,3	51,7	27,9
Ștefan-Voda	22,9	57,8	19,4	21,5	53,2	25,3	20,2	50,8	29,1
Taraclia	20,4	60,1	19,5	19,3	57,8	22,9	18,1	57,5	24,5
UTA Găgăuzia	24,6	57,6	17,8	23,6	55,2	21,2	21,4	56,6	22

Sursa: prognoza populației în profil teritorial, 2023-2033

Prognoza demografică pentru Republica Moldova indică o reducere continuă a populației în deceniile următoare, alimentată de emigrarea masivă, natalitate scăzută și îmbătrânirea accentuată. Toate scenariile demonstrează o creștere a ponderii persoanelor vârstnice, în paralel cu o scădere a proporției tinerilor. Această evoluție generează un dezechilibru între generații și o rată de dependență mai mare, ceea ce înseamnă că segmentul populației active economic va trebui să susțină o proporție din ce în ce mai mare de persoane dependente, inclusiv copii și vârstnici.

Migrația rămâne un factor major care afectează demografia țării, în special prin emigrarea persoanelor de vârstă reproductivă și activă economic. Aceasta nu doar reduce numărul potențialilor părinți și implicit numărul nașterilor, având un impact semnificativ asupra structurii pe vârste a populației rămase în țară duce la creșterea sporului natural negativ. În lipsa unor măsuri de reducere a emigrației și de atragere a tinerilor înapoi în țară, scăderea demografică se va accentua, iar efectele negative asupra dezvoltării economice și sociale vor fi din ce în ce mai evidente. Scăderea populației din toate regiunile Republicii Moldova evidențiază impactul cumulat al migrației, al natalității scăzute și îmbătrânirii populației, punând presiune asupra autorităților publice locale și a economiei regionale.

Pe termen lung, scăderea populației și îmbătrânirea rapidă pot afecta stabilitatea și dezvoltarea durabilă. Scăderea populației active duce la diminuarea forței de muncă disponibile, ceea ce afectează productivitatea și capacitatea economiei de a susține creșterea economică. Cu un număr mai mic de persoane apte de muncă, sectoarele economice cheie se vor confrunța cu dificultăți în recrutarea și menținerea personalului necesar, iar competitivitatea țării pe plan internațional poate fi afectată. Îmbătrânirea populației, însoțită de scăderea numărului de contribuabili, pune o presiune mare pe sistemul de pensii și pe serviciile de asistență socială. Pe măsură ce proporția persoanelor vârstnice crește, necesarul de resurse financiare pentru pensii și îngrijire medicală se mărește, provocând deficitul bugetar și punând presiune asupra stabilității economice și financiare. Îmbătrânirea demografică pune, de asemenea, în evidență nevoia de adaptare a infrastructurii și a serviciilor pentru a răspunde cerințelor unei populații mai în vârstă. Cu o pondere tot mai mare a persoanelor de vârstă înaintată, va fi necesară o extindere a serviciilor de sănătate, îngrijire și asistență socială. Deși creșterea speranței de viață este un semnal pozitiv, aceasta vine cu provocări suplimentare, necesitând investiții și reforme pentru a susține sustenabilitatea sistemelor de suport social.

Creșterea ratei de dependență (raportul între persoanele inactice economic și cele active) creează o presiune asupra celor care lucrează pentru a susține o proporție mai mare de persoane dependente, inclusiv vârstnici și copii. Acest dezechilibru poate afecta investițiile în educație, sănătate și infrastructură, diminuând capacitatea țării de a susține obiectivele de dezvoltare durabilă. O populație mai mică, mai ales în contextul emigrației tinerilor și a persoanelor cu studii superioare, reduce capacitatea țării de a genera inovație și dezvoltare

tehnologică. Tinerii sunt, de regulă, mai deschiși la adoptarea noilor tehnologii și la inițiative antreprenoriale, iar plecarea lor limitează potențialul de dezvoltare a sectorului privat și de transformare digitală, esențiale pentru o economie durabilă.

Schimbările demografice care se prefigurează subliniază necesitatea unor politici proactive și strategii de sprijin pentru stabilizarea populației. Reducerea emigrației, sprijinirea generațiilor tinere și încurajarea natalității ar putea contribui la o mai bună adaptare la noile realități demografice și la asigurarea unei dezvoltări economice și sociale echilibrate și sustenabile. Totodată, este esențial să se promoveze un mediu economic atractiv și stabil, capabil să ofere oportunități pentru tineri și să susțină o economie dinamică, adaptată schimbărilor demografice pe termen lung.

Pentru a aborda problema emigrației și a efectelor sale negative, este necesară o abordare complexă și integrată. Guvernul și instituțiile relevante trebuie să implementeze politici care să vizeze creșterea atractivității economice și sociale a țării, astfel încât cetățenii să fie motivați să rămână și să contribuie la dezvoltarea națională. Aceste politici ar putea include stimulente economice, investiții în infrastructură și servicii publice de calitate, precum și programe de reintegrare pentru cei care doresc să se întoarcă în țară. Numai printr-o abordare comprehensivă și coordonată, Republica Moldova poate spera să atenueze efectele negative ale emigrației și să asigure un viitor mai prosper pentru toți cetățenii săi.

Pentru a face față provocărilor legate de îmbătrânirea populației este necesară o reevaluare a strategiilor economice și sociale pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung. Este esențial să se implementeze strategii care să încurajeze participarea pe piața muncii a tuturor categoriilor de vârstă prin asigurarea competitivității forței de muncă pe parcursul întregului ciclu de activitate economică prin programe de formare continuă și recalificare, precum și prin crearea unor condiții de muncă flexibile și adaptate pentru a încuraja persoanele în vârstă să rămână în câmpul muncii mai mult timp. Tehnologia poate juca un rol crucial în atenuarea efectelor negative ale scăderii populației active, automatizarea și inovarea tehnologică pot compensa lipsa forței de muncă și poate crește eficiența economică. Promovarea îmbătrânirii active, care implică menținerea unui stil de viață sănătos și participarea continuă pe piața muncii, poate ajuta la menținerea unei forțe de muncă viguroase și la reducerea presiunilor asupra sistemului de pensii și sănătate.

Investițiile în tehnologii de asistență, dezvoltarea de politici care să promoveze îmbătrânirea activă și sănătoasă și adaptarea infrastructurii urbane și rurale pentru a deveni mai prietenoasă cu persoanele în vârstă sunt măsuri care ar contribui la adaptarea instituțiilor sociale către o societate cu o pondere înaltă a persoanelor în etate. După cum ne demonstrează prognoza demografică, tranziția populației către categoriile superioare de vârstă este un fenomen inevitabil care necesită o abordare comprehensivă și coordonată din partea Guvernului, sectorului privat și societății civile pentru a gestiona efectele complexe ale acesteia asupra economiei și societății.

Implementarea unor politici publice adaptate, care să încurajeze tinerii să întemeieze familii și să sprijine echilibrul între viața profesională și cea familială prezintă, de asemenea,

o direcție importantă pentru politici publice. Este crucial ca autoritățile să investească în programe de sprijin financiar pentru familii, în servicii de sănătate și educație de calitate înaltă accesibile în special pentru grupurile social vulnerabile. Crearea unui mediu economic stabil, condițiilor care ar facilita îmbinarea rolurilor profesionale și familiale ar oferi tinerilor încrederea în ziua de mâine pentru a lua decizii favorabile privind nașterea copiilor.

În contextul scăderii mortalității și creșterii speranței de viață, precum și al reducerii decalajelor regionale, este esențial să se investească în programe de prevenire și educație pentru adoptarea unui stil de viață sănătos. Asigurarea unui acces echitabil la îngrijire medicală pentru populația din zonele rurale, reducerea factorilor de risc pentru sănătate, sprijinul acordat pentru menținerea sănătății mintale și promovarea unui mediu de muncă echilibrat pot contribui la reducerea mortalității premature și la creșterea speranței de viață pe termen lung. Astfel, se poate obține o dezvoltare demografică și socială mai echilibrată în Republica Moldova. Totodată, investițiile în transportul medical pentru a ajunge în regiunile izolate ar putea contribui la reducerea disparităților regionale, asigurând acces egal la servicii medicale de calitate pentru toți cetățenii și oferindu-le șansa unei vieți mai lungi și mai sănătoase.

Pentru a reduce dezechilibrele create de migrația internă sunt necesare politici de dezvoltare regională care să susțină crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea infrastructurii în localitățile de origine. Investițiile în dezvoltarea rurală, facilitățile educaționale și economice și stimulentele pentru tineri ar putea contribui la diminuarea exodului de populație activă și la stabilizarea structurii demografice pe termen lung. Aceste măsuri ar ajuta la echilibrarea redistribuirii populației, susținând o dezvoltare mai echitabilă între regiunile țării.

Având în vedere că fenomenul depopulării afectează toate raioanele din Republica Moldova, abordarea acestor provocări necesită o strategie bine conturată. Creșterea economică durabilă este strâns legată de un grad înalt de urbanizare, deoarece orașele oferă oportunități crescute pentru diversificare economică, dezvoltarea infrastructurii moderne și creșterea calității vieții. Municipiul Chișinău joacă un rol central în atragerea tinerilor din întreaga țară și constituie un pol economic și social de importanță majoră. Pentru a îmbunătăți echilibrul demografic al municipiului este esențială implementarea unor politici care să sprijine familiile tinere, să faciliteze accesul la locuințe și să creeze noi oportunități de angajare, consolidând astfel Chișinăul ca motor al dezvoltării economice și sociale în Republica Moldova.

Un obiectiv important al politicilor ar trebui să fie consolidarea orașelor mici și a centrelor raionale ca poli regionali de dezvoltare. Investițiile în infrastructură, servicii publice și locuri de muncă în aceste centre pot atrage locuitori din zonele rurale învecinate, oferindu-le acces la educație, servicii medicale și sociale de calitate. Dezvoltarea oportunităților economice în jurul acestor poli poate contribui la stabilizarea populației. Acest demers ar putea include sprijinirea IMM-urilor, promovarea cooperativelor agricole, eco-turismului sau activităților economice specifice fiecărei regiuni, cum ar fi agricultura, prelucrarea produselor agricole și meșteșugurile locale. Astfel, se poate stimula o economie locală sustenabilă, care să ofere locuri de muncă și să reducă migrația către orașele mari. O mai bună conec-

tare a centrelor regionale cu satele din apropiere și cu orașele mari poate facilita accesul populației la resurse și oportunități, fără a-i obliga să se mute. Dezvoltarea transportului public regional și a infrastructurii rutiere de calitate ar sprijini populația rurală în accesarea serviciilor și a locurilor de muncă într-un mod mai facil și echitabil.

Consolidarea polilor regionali implică asigurarea accesului la educație, sănătate și alte servicii de bază la standarde înalte, elemente esențiale pentru crearea unor comunități sustenabile și atractive. În acest context, investițiile în spitale moderne, școli, centre de formare profesională și centre de sănătate locale sunt cruciale pentru a răspunde nevoilor populației și pentru a atrage noi locuitori. Totodată, serviciile moderne, precum digitalizarea administrației publice și accesul larg la internet de mare viteză, pot contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții în aceste regiuni, facilitând accesul la informație, la oportunități de muncă la distanță și la servicii educaționale online. Aceste inițiative nu doar cresc atractivitatea regiunilor, dar și sprijină integrarea acestora într-o economie digitală, oferind perspective de dezvoltare și reducând disparitățile dintre urban și rural.

O politică de sprijinire a tinerilor și a familiilor în centrele regionale poate contribui semnificativ la consolidarea și creșterea atractivității acestor comunități. Subvențiile pentru locuințe accesibile și programele de sprijin pentru achiziționarea sau renovarea locuințelor pot încuraja stabilirea tinerilor în aceste zone. De asemenea, accesul la educație de calitate și servicii de îngrijire a copiilor, cum ar fi creșele și grădinițele moderne, sunt esențiale pentru a oferi familiilor un mediu prietenos și sigur pentru creșterea și educarea copiilor. Stimulețele fiscale, cum ar fi reducerile de taxe pentru tinerii antreprenori sau pentru familiile cu copii, pot, de asemenea, să facă aceste regiuni mai atrăgătoare, oferindu-le o perspectivă economică pozitivă și stabilă. În acest fel, centrele regionale devin mai competitive și mai vibrante, contribuind la menținerea echilibrului demografic și la stimularea dezvoltării economice durabile.

Pentru a sprijini dezvoltarea centrelor regionale și a reduce migrația, este esențială formularea unor politici de atragere a diasporei și de limitare a fluxurilor migraționale externe. Aceste politici pot include stimulente financiare și profesionale pentru revenirea în țară a persoanelor din diaspora, cum ar fi granturi pentru inițierea de afaceri, scutiri de taxe pe o perioadă determinată și facilitarea accesului la credite pentru proiecte antreprenoriale. Oferirea de consiliere și suport pentru integrarea pe piața muncii a celor întorși ar putea, de asemenea, să sprijine reintegrarea eficientă a acestora în comunitățile locale. Ar fi utile programe de dezvoltare a competențelor profesionale adaptate pieței locale, asigurând tinerilor și lucrătorilor acces la formare continuă și la educație vocațională în domenii cu cerere. În plus, încurajarea parteneriatelor între sectorul public, privat și instituțiile de învățământ pentru a oferi locuri de muncă atractive și bine remunerate poate contribui la menținerea forței de muncă tinere în țară.

Totodată, lansarea unor campanii de informare în diaspora pentru a prezenta oportunitățile economice și sociale din Republica Moldova, alături de programe de mentorat sau incubatoare de afaceri dedicate diasporei, pot facilita revenirea acestor persoane. Investițiile

în infrastructura de bază și în servicii moderne, inclusiv digitalizarea și accesul la servicii publice de la distanță, pot face ca centrele regionale să fie mai atrăgătoare atât pentru tinerii care consideră migrația, cât și pentru cei care se gândesc să revină din diaspora. Aceste măsuri pot contribui la menținerea capitalului uman în țară și la dezvoltarea unor comunități durabile, care să asigure o creștere economică echilibrată pe termen lung.

Proiecțiile realizate privind dinamica capitalului uman indică o îmbunătățire continuă a acestuia în Republica Moldova, evidențiată de o creștere a nivelului de educație în rândul tinerilor, care îmbinată cu o mai mare participare la forța de muncă prezintă un aspect important pentru reducerea poverii de dependență și pentru creșterea rezilienței economice. Chiar dacă dimensiunea forței de muncă va scădea, compoziția sa educațională va fi mai ridicată, cu o creștere semnificativă a proporției lucrătorilor cu studii superioare. Aceasta poate spori competitivitatea forței de muncă, dar va necesita politici adaptate pentru integrarea acestei categorii. În acest context, politici de creștere a participării la forța de muncă prezintă o direcția strategică în atenuarea efectelor negative ale declinului demografic și îmbătrânirii populației.

Tranzițiile educaționale sugerate de proiecții ale capitalului uman indică importanța unor intervenții pentru a atinge nivele educaționale mai înalte până la anumite vârste. O prioritizare a educației postliceale și universitare ar permite o forță de muncă mai bine calificată, aliniată cerințelor pieței.

Numai printr-o abordare integrată, care include politici de sprijinire a tinerilor, atragerea diasporei, consolidarea poliilor de dezvoltare regională și reducerea emigrației, se poate asigura un viitor demografic sănătos și sustenabil pentru Republica Moldova. Este esențial ca toate aceste măsuri să fie coordonate și susținute pe termen lung, astfel încât să creeze un mediu favorabil pentru stabilizarea și creșterea populației, reducerea disparităților regionale și îmbunătățirea calității vieții în întreaga țară. Investițiile în infrastructură, educație, sănătate și oportunități economice locale sunt cheia pentru a transforma regiunile într-un loc atractiv pentru locuire și dezvoltare personală și profesională, reducând presiunea pe zonele urbane mari și asigurând un echilibru demografic. Doar astfel, printr-o strategie coerentă și bine fundamentată, Republica Moldova poate construi o bază demografică și economică solidă, capabilă să susțină o creștere durabilă și un viitor prosper pentru generațiile viitoare.

- Andreev E, Shkolnikov V, Begun A (2002) Algorithm for decomposition of differences between aggregate demographic measures and its application to life expectancies, healthy life expectancies, parity-progression ratios and total fertility rates. *Demographic Research* 7(14): 499–522. <http://doi.org/10.4054/DemRes.2002.7.14>
- ANSP. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova. Agenția Națională pentru Sănătate Publică
- Baldwin, G. (1985). Population estimates and projections for Eastern Europe: 1950-2000. *East European Economies: Slow Growth in the 1980's: Selected Papers*, 1, 263.
- BNS. Banca de date al Biroului Național de Statistică. URL: <https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/>.
- Bogue D.J. Techniques for Making Population Projections: Age-Sex Projections. Chicago, 1980. P. 8. Reprinted in: *Readings in Population Research Methodology*. Volume 5. Population Models, Projections and Estimates. Chicago, 1993. P. 17-7- 17-10.
- Day, J. C. (2011). National population projections. *Methodology*, 301, 457-2422.
- Department of Economic and Social Affairs. Population Division (2013): *World Population Prospects. The 2012 revision*, United Nations: New York.
- Eurostat. Population projections.
- Gagauz, O., Buciuceanu-Vrabie, M., Pahomii, I., Știrba, V., Tabac, T., & Grogoraț, E. (2021). Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: Provocări principale și politici necesare. Chișinău: CCD.
- Gagauz, O., Tabac, T., & Pahomii, I. (2023). Depopulation in Moldova: The main challenge in the context of extremely high emigration. *Vienna Yearbook of Population Research*, 1-25. doi:10.1553/p-ke2z-76zz
- Ghețău V. Declinul demografic și viitorul populației României. . O perspectivă din anul 2007 asupra populației României în secolul 21 / Vasile Ghețău. - Buzău : Alpha MDN, 2007
- Gleditsch, R. F., Rogne, A. F., Syse, A., & Thomas, M. J. (2021). The accuracy of Statistics Norway's national population projections (No. 948). *Discussion Papers*.
- Gleditsch, R. F., & Syse, A. (2020). Ways to project fertility in Europe: Perceptions of current practices and outcomes (No. 929). *Discussion Papers*.
- Grigoras, E., & Gagauz, O. (2022). Fertility transition from traditional to modern model in Moldova: exploration in base on the "Generation and Gender Survey". *Economy and Sociology*, 1, 100-114. doi:<https://doi.org/10.36004/nier.es.2022.1-09>
- Islam, M.M., Mitra, A.K. (2024). Population Projection. In: Mitra, A.K. (eds) *Statistical Approaches for Epidemiology*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-41784-9_13
- Lutz, W. (1995). Scenario analysis in population projection.
- Mazzucco, S., & Keilman, N. (2020). Developments in demographic forecasting (p. 258). Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-42472-5>
- Pahomii, I. (2024). The analysis of premature mortality in selected Central and East European

- countries. *AUC Geographica*, 59(1), 137-148. doi:<https://doi.org/10.14712/23361980.2024.9>
- Penina O. Regional mortality disparities in the Republic of Moldova / Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy of the Republic of Moldova – Chişinău: 2022. CEP Medicina – 116.
- Penina, O. (2021). Spatial disparities in mortality by causes of death in the Republic of Moldova. *The Moldovan Medical Journal*, 64(4), 55-61. doi:10.52418/moldovanmed-j.64-4.21.10.
- Penina O, Obreja G, Raevschi E. Causes of excess mortality in the Republic of Moldova as compared to the European model. *Mold Med J*. 2022;65(1):5-9. <https://doi.org/10.52418/moldovan-med-j.65-1.22.01>
- Preston Samuel H., Patrick Heuveline and Michel Guillot, *Demography: Measuring and Modeling Population Processes* / Preston Samuel H., Patrick Heuveline and Michel Guillot. UK Oxford, 2001.
- Sanderson, W. C., & Scherbov, S. (2005). Average remaining lifetimes can increase as human populations age. *Nature*, 435(7043), 811-813. doi: 10.1038/nature03593
- Sanderson, W. C., & Scherbov, S. (2007). A new perspective on population aging. *Demographic Research*, 16, 27-58. doi: 10.4054/DemRes.2007.16.2
- Ševčíková, H., Li, N., Kantorová, V., Gerland, P., & Raftery, A. E. (2016). Age-specific mortality and fertility rates for probabilistic population projections. In *Dynamic demographic analysis* (pp. 285-310). Springer, Cham.
- Sobotka, T., Zeman, K., Lesthaeghe, R., & Frejka, T. (2011). Postponement and recuperation in cohort fertility: New analytical and projection methods and their application (pp. 1-86). Vienna Inst. of Demography.
- Smith, S. K., Tayman, J., & Swanson, D. A. (2013). *A practitioner's guide to state and local population projections*. Springer Netherlands.
- Swanson, D. A. (Ed.). (2017). *The frontiers of applied demography*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-43329-5>
- Tønnessen, M., Leknes, S., & Syse, A. (2016). *Population projections 2016–2100: Main results*.
- Vogelzang, W. C. (2022). *How Avoidable Mortality Affects Life Expectancy in East-Europe* (Doctoral dissertation). URL: <https://frw.studenttheses.ub.rug.nl/4074/1/How%20Avoidable%20Mortality%20Affects%20Life%20Expectancy%20in%20East-Europe%20-%20Wouter%20Vogelzang%20-%20S2593270.pdf>
- Wilson, T., & Rees, P. (2005). Recent developments in population projection methodology: A review. *Population, Space and Place*, 11(5), 337-360.
- Демография и статистика населения: учебник для вузов, Елисеева, И. И., 2006
- Демография: учеб. пособие для вузов, Денисенко, М. Б., 2007
- Елизаров В.В. Демографическое прогнозирование // Основы демографии. Уч. пособие. М.: Высш. шк., 2004. 374 с. 309.

ANEXA 1

**PROGNOZA NUMĂRULUI
ȘI STRUCTURII POPULAȚIEI PE UNITĂȚI
TERITORIAL-ADMINISTRATIVE PENTRU
ANII 2028, 2033**

Mun. Chişinău

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	665462	646811	629465	-5,4
0-4	33505	26020	22578	-32,6
5-9	41957	29716	23488	-44,0
10-14	44131	38237	27448	-37,8
15-19	35507	39130	34583	-2,6
20-24	19486	31921	36091	85,2
25-29	36029	19715	32909	-8,7
30-34	64565	38043	21051	-67,4
35-39	73344	66397	39484	-46,2
40-44	61916	72482	66297	7,1
45-49	46560	59841	70830	52,1
50-54	39811	44956	58259	46,3
55-59	36994	38305	43525	17,7
60-64	39720	35249	36621	-7,8
65-69	36746	36770	32785	-10,8
70-74	28880	32131	32670	13,1
75-79	12780	23650	27132	112,3
80-84	8696	9107	17755	104,2
85+	4835	5141	5959	23,2

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Mun. Bălți

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	89357	85131	81331	-9,0
0-4	4506	4407	3827	-15,1
5-9	6028	4030	4007	-33,5
10-14	5921	5512	3733	-37,0
15-19	4914	5307	5027	2,3
20-24	3304	4471	4935	49,4
25-29	5907	3260	4482	-24,1
30-34	7243	5917	3307	-54,3
35-39	8248	7081	5857	-29,0
40-44	7144	7813	6801	-4,8
45-49	5755	6706	7415	28,8
50-54	5223	5481	6429	23,1
55-59	5208	5005	5265	1,1
60-64	6292	4893	4709	-25,2
65-69	5503	5605	4393	-20,2
70-74	4483	4558	4733	5,6
75-79	1780	3364	3544	99,1
80-84	1219	1101	2237	83,5
85+	679	620	630	-7,2

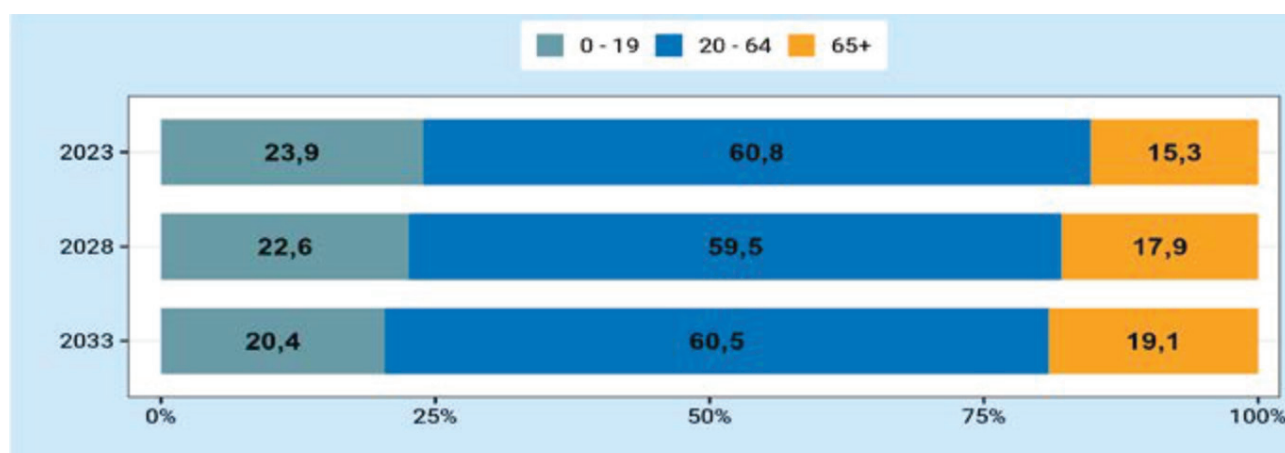

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Briceni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	47962	42203	37402	-22,0
0-4	1727	1845	1458	-15,6
5-9	2035	1471	1610	-20,9
10-14	2313	1793	1323	-42,8
15-19	2580	1979	1576	-38,9
20-24	2032	2062	1638	-19,4
25-29	2364	1625	1697	-28,2
30-34	2871	1991	1410	-50,9
35-39	3484	2542	1800	-48,3
40-44	3329	3140	2330	-30,0
45-49	3164	3049	2910	-8,0
50-54	3380	2966	2877	-14,9
55-59	3422	3192	2818	-17,7
60-64	4428	3162	2964	-33,1
65-69	3801	3928	2831	-25,5
70-74	3170	3189	3352	5,7
75-79	1872	2428	2504	33,8
80-84	1278	1183	1627	27,3
85+	712	658	677	-4,9

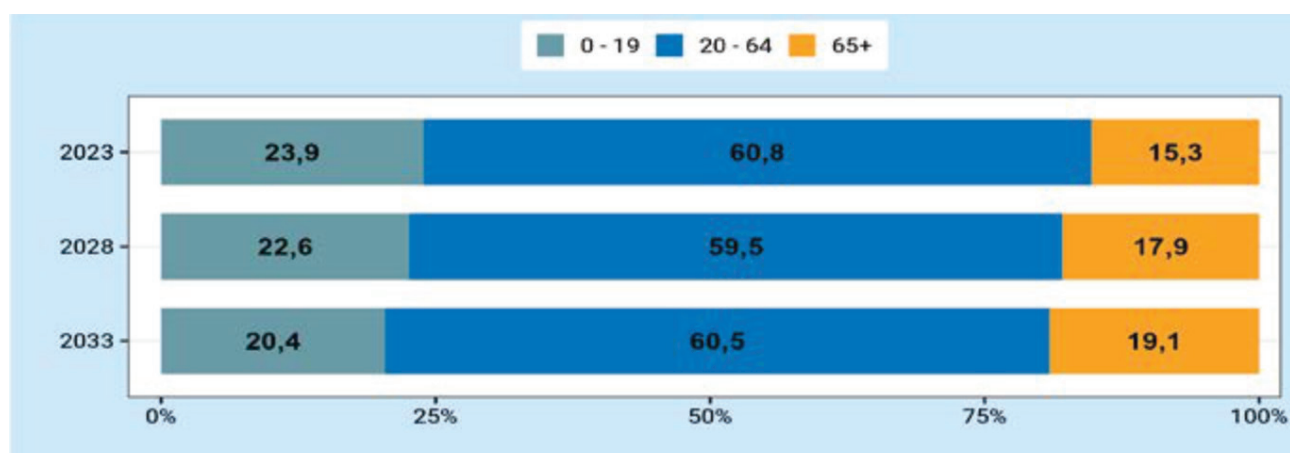

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Dondușeni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	29675	26999	24599	-17,1
0-4	1255	1163	981	-21,8
5-9	1581	1148	1078	-31,8
10-14	1487	1483	1088	-26,8
15-19	1540	1385	1397	-9,3
20-24	1419	1368	1249	-12,0
25-29	1682	1208	1182	-29,7
30-34	1640	1429	1034	-37,0
35-39	1807	1462	1279	-29,2
40-44	1844	1670	1360	-26,2
45-49	2009	1766	1604	-20,2
50-54	2205	1975	1734	-21,4
55-59	2197	2136	1912	-13,0
60-64	2512	2076	2018	-19,7
65-69	2187	2266	1882	-13,9
70-74	1968	1842	1930	-1,9
75-79	1134	1506	1449	27,8
80-84	775	716	1011	30,5
85+	433	400	411	-5,1

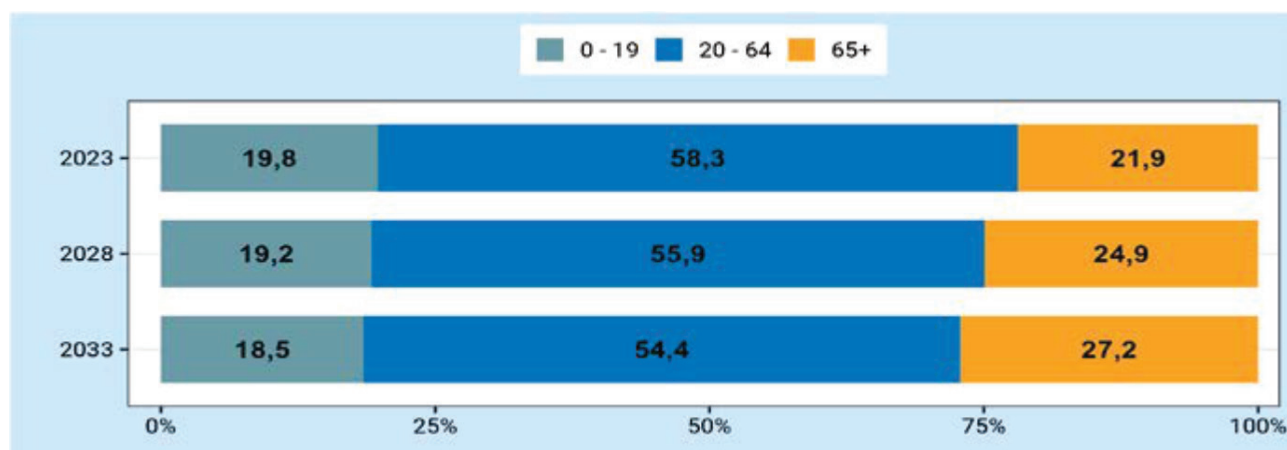

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Drochia

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	56746	51587	46831	-17,5
0-4	2324	2155	1772	-23,8
5-9	3153	2097	1975	-37,4
10-14	2812	2909	1961	-30,3
15-19	2914	2563	2687	-7,8
20-24	2658	2513	2252	-15,3
25-29	2865	2192	2111	-26,3
30-34	3145	2411	1862	-40,8
35-39	3767	2803	2163	-42,6
40-44	3610	3517	2630	-27,1
45-49	3689	3470	3388	-8,2
50-54	4010	3587	3376	-15,8
55-59	4318	3897	3483	-19,3
60-64	4992	4118	3714	-25,6
65-69	4666	4535	3750	-19,6
70-74	3819	3956	3896	2,0
75-79	1941	2938	3122	60,8
80-84	1325	1236	1977	49,2
85+	738	690	712	-3,5

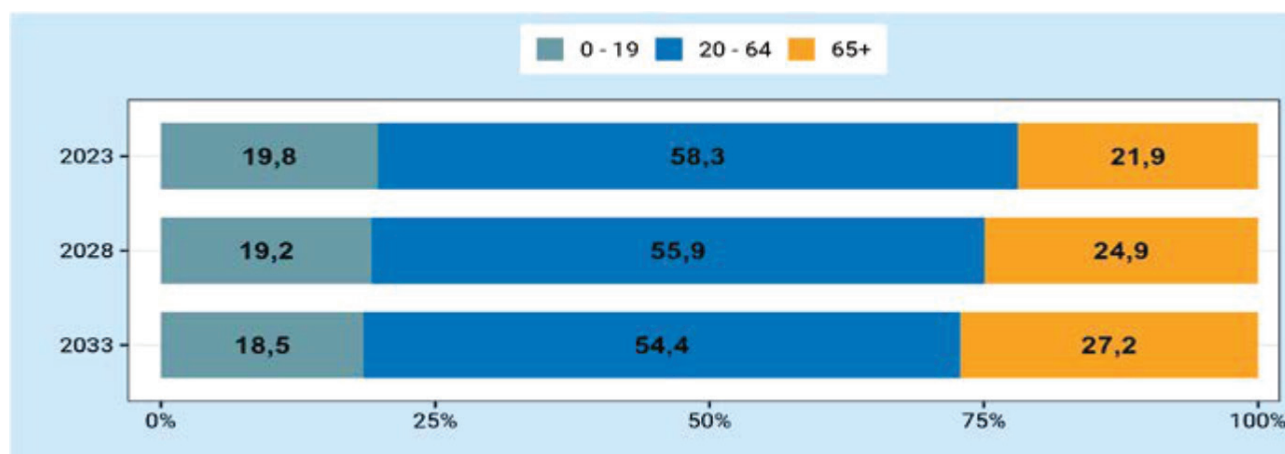

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Edineț

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	52752	46264	40804	-22,6
0-4	2047	1850	1477	-27,8
5-9	2649	1749	1618	-38,9
10-14	2814	2350	1578	-43,9
15-19	2770	2441	2079	-24,9
20-24	2264	2217	2016	-11,0
25-29	2546	1769	1788	-29,8
30-34	2965	2106	1501	-49,4
35-39	3566	2564	1844	-48,3
40-44	3376	3183	2322	-31,2
45-49	3814	3099	2956	-22,5
50-54	3689	3568	2923	-20,8
55-59	3777	3491	3395	-10,1
60-64	4753	3512	3258	-31,5
65-69	4055	4237	3152	-22,3
70-74	3622	3408	3625	0,1
75-79	1962	2784	2689	37,1
80-84	1338	1243	1870	39,8
85+	745	693	713	-4,3

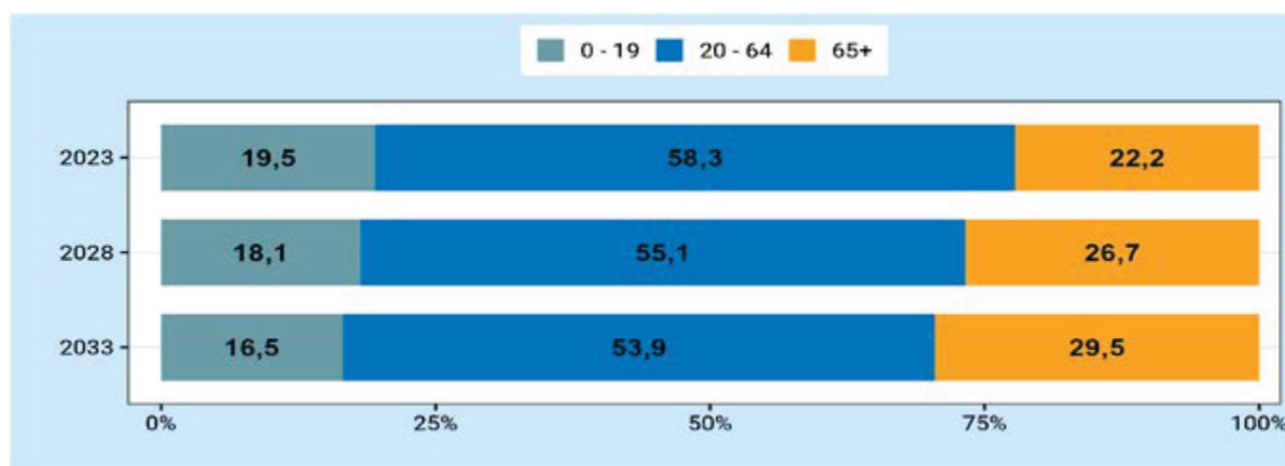

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Fălești

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	61987	56056	50744	-18,1
0-4	3131	2437	1995	-36,3
5-9	3962	2807	2221	-43,9
10-14	3496	3634	2610	-25,3
15-19	3457	3186	3357	-2,9
20-24	3214	2940	2764	-14,0
25-29	3114	2530	2377	-23,7
30-34	3747	2516	2088	-44,3
35-39	4188	3234	2177	-48,0
40-44	3877	3796	2956	-23,8
45-49	4140	3652	3594	-13,2
50-54	4611	3961	3506	-24,0
55-59	4596	4393	3788	-17,6
60-64	5152	4317	4134	-19,8
65-69	4390	4628	3899	-11,2
70-74	3618	3683	3947	9,1
75-79	1600	2772	2898	81,1
80-84	1089	1011	1858	70,6
85+	605	559	575	-5,0

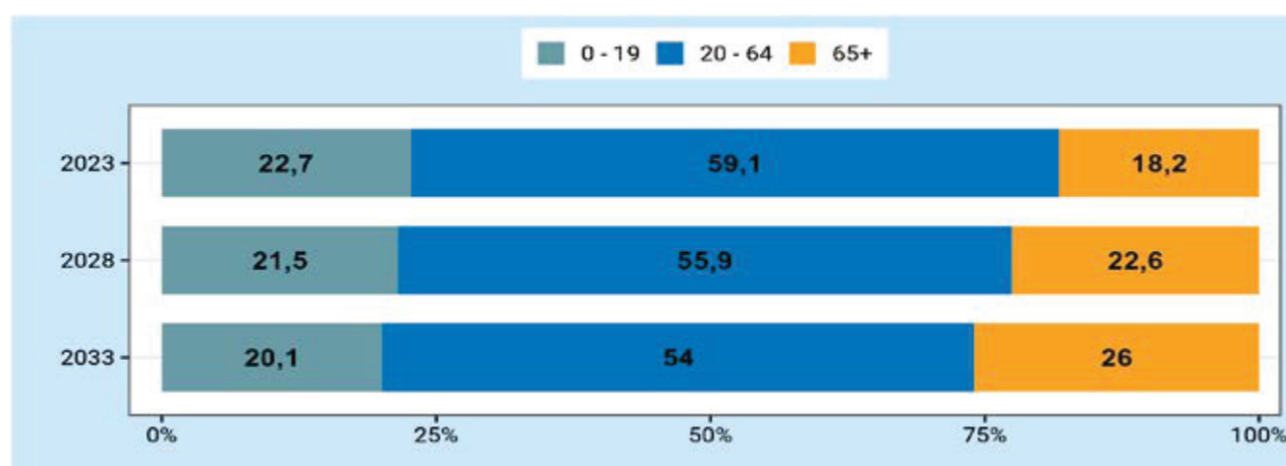

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Florești

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	60119	54506	49450	-17,7
0-4	2812	2348	1948	-30,7
5-9	3563	2524	2141	-39,9
10-14	3460	3288	2357	-31,9
15-19	3314	3162	3044	-8,1
20-24	2859	2833	2758	-3,5
25-29	3278	2294	2320	-29,2
30-34	3493	2682	1910	-45,3
35-39	4049	3059	2362	-41,7
40-44	3687	3709	2825	-23,4
45-49	4030	3465	3513	-12,8
50-54	4463	3854	3329	-25,4
55-59	4569	4301	3719	-18,6
60-64	5175	4292	4043	-21,9
65-69	4318	4657	3877	-10,2
70-74	3545	3647	3990	12,6
75-79	1701	2723	2879	69,3
80-84	1159	1074	1824	57,4
85+	644	594	611	-5,1

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Glodeni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	40528	36881	33530	-17,3
0-4	1895	1600	1291	-31,9
5-9	2569	1697	1455	-43,4
10-14	2341	2347	1571	-32,9
15-19	2118	2124	2159	1,9
20-24	1997	1813	1853	-7,2
25-29	2109	1592	1478	-29,9
30-34	2497	1711	1316	-47,3
35-39	2592	2175	1497	-42,2
40-44	2464	2407	2033	-17,5
45-49	2759	2368	2323	-15,8
50-54	3006	2668	2296	-23,6
55-59	2950	2920	2592	-12,1
60-64	3483	2800	2770	-20,5
65-69	2892	3150	2540	-12,2
70-74	2535	2451	2707	6,8
75-79	1124	1947	1934	72,1
80-84	769	711	1305	69,7
85+	428	400	410	-4,2

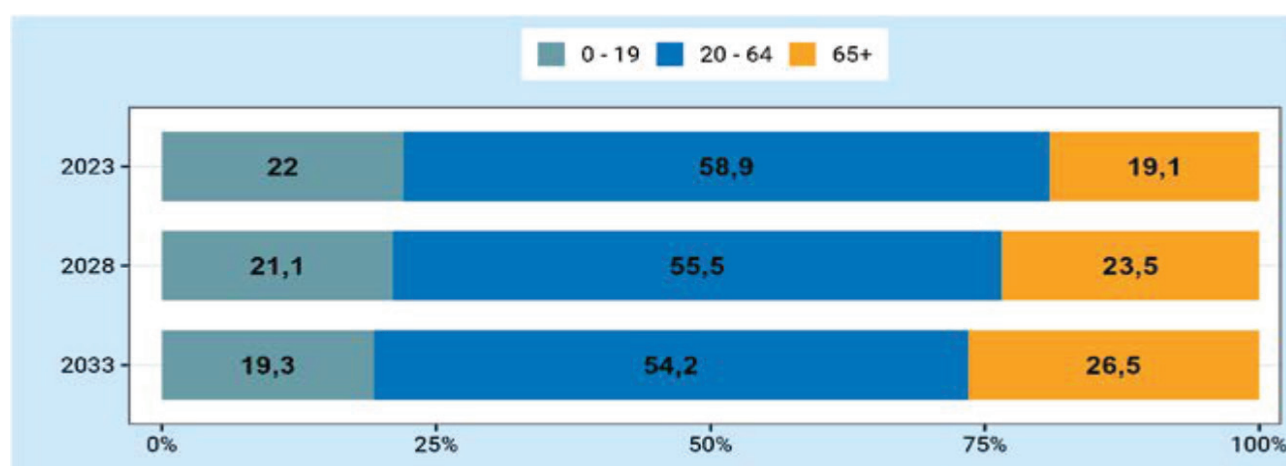

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Ocița

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	37257	33802	30633	-17,8
0-4	1207	1305	1014	-16,0
5-9	1354	987	1099	-18,8
10-14	1523	1156	864	-43,3
15-19	1607	1320	1017	-36,7
20-24	1537	1379	1150	-25,2
25-29	1779	1316	1201	-32,5
30-34	2270	1595	1188	-47,7
35-39	2856	2121	1497	-47,6
40-44	2839	2732	2037	-28,2
45-49	2890	2749	2654	-8,2
50-54	2879	2836	2696	-6,4
55-59	2906	2810	2763	-4,9
60-64	3398	2745	2654	-21,9
65-69	3051	3062	2486	-18,5
70-74	2354	2569	2620	11,3
75-79	1361	1790	2012	47,8
80-84	929	854	1193	28,4
85+	517	476	488	-5,6

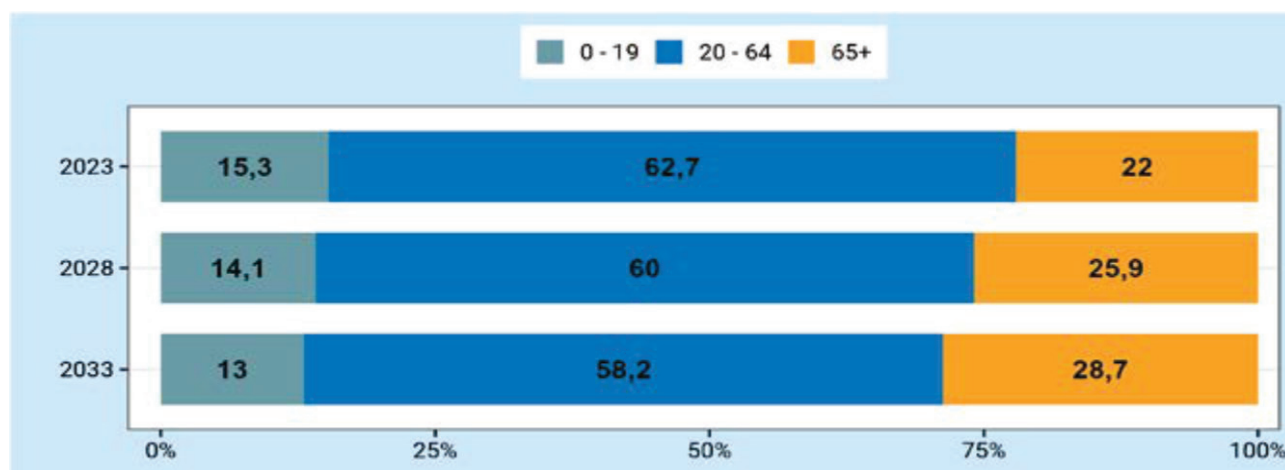

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Rîșcani

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	46869	43097	39574	-15,6
0-4	1912	1804	1506	-21,2
5-9	2418	1733	1659	-31,4
10-14	2440	2248	1630	-33,2
15-19	2473	2261	2107	-14,8
20-24	2283	2173	2021	-11,5
25-29	2419	1897	1835	-24,1
30-34	2856	2079	1644	-42,4
35-39	3273	2613	1909	-41,7
40-44	3041	3085	2468	-18,8
45-49	3250	2943	2988	-8,1
50-54	3357	3189	2889	-13,9
55-59	3396	3290	3125	-8,0
60-64	4112	3251	3146	-23,5
65-69	3660	3739	2964	-19,0
70-74	2878	3100	3208	11,5
75-79	1504	2209	2451	63,0
80-84	1026	955	1478	44,1
85+	571	528	546	-4,4

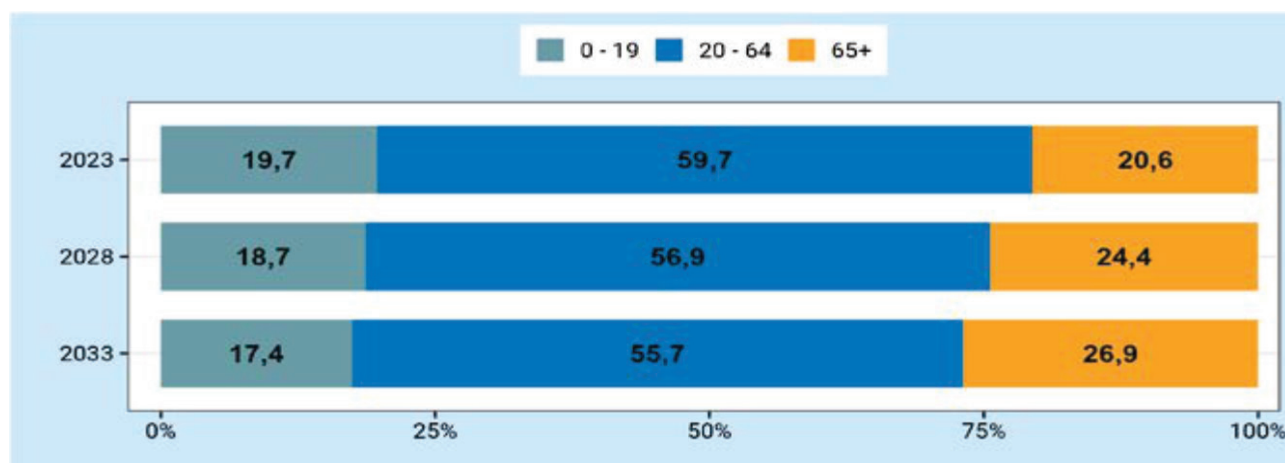

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Sîngerei

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	61628	55467	49902	-19,0
0-4	2970	2404	1918	-35,4
5-9	3939	2632	2169	-44,9
10-14	3932	3582	2423	-38,4
15-19	3622	3476	3220	-11,1
20-24	3146	2928	2881	-8,4
25-29	3391	2401	2297	-32,3
30-34	4047	2711	1949	-51,8
35-39	4084	3493	2351	-42,4
40-44	3749	3726	3200	-14,6
45-49	4011	3547	3543	-11,7
50-54	4075	3830	3401	-16,5
55-59	4373	3908	3684	-15,8
60-64	5264	4124	3691	-29,9
65-69	4493	4747	3743	-16,7
70-74	3522	3803	4072	15,6
75-79	1461	2712	3008	105,9
80-84	995	927	1820	82,9
85+	571	528	546	-4,4

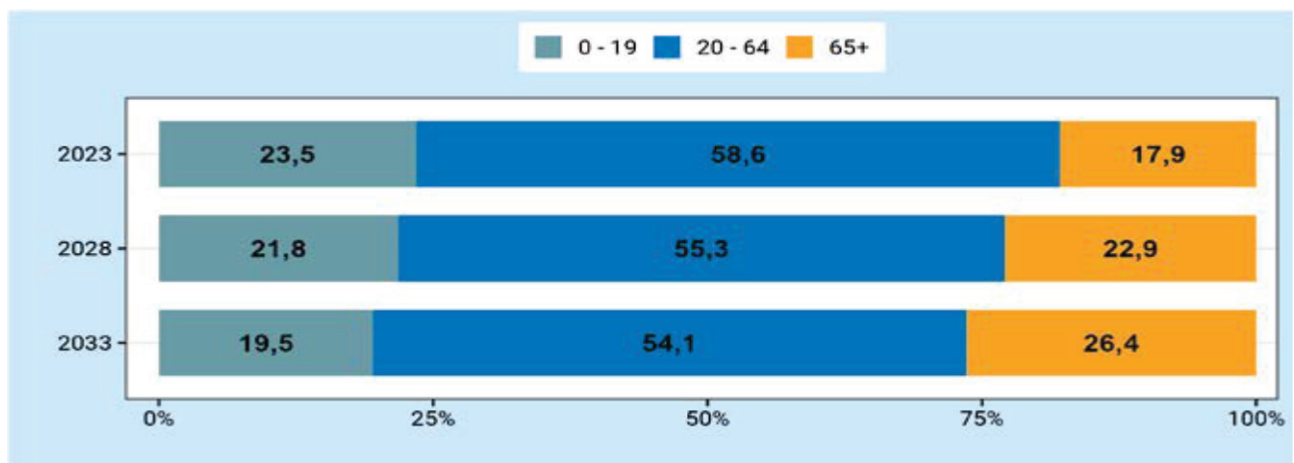

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Soroca

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	59696	54357	49410	-17,2
0-4	2750	2346	1873	-31,9
5-9	3457	2416	2101	-39,2
10-14	2874	3094	2195	-23,6
15-19	2904	2561	2802	-3,5
20-24	2740	2470	2223	-18,9
25-29	3302	2232	2056	-37,7
30-34	3278	2753	1900	-42,0
35-39	3894	2892	2465	-36,7
40-44	3849	3586	2688	-30,2
45-49	4095	3658	3423	-16,4
50-54	4487	3981	3559	-20,7
55-59	4860	4382	3883	-20,1
60-64	5694	4622	4165	-26,9
65-69	4502	5167	4204	-6,6
70-74	3574	3803	4430	24,0
75-79	1665	2749	2991	79,6
80-84	1137	1055	1845	62,3
85+	634	590	607	-4,3

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Anenii Noi

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	57718	51724	46517	-19,4
0-4	2635	2614	2146	-18,6
5-9	3378	2284	2315	-31,5
10-14	3483	3021	2075	-40,4
15-19	3309	3092	2730	-17,5
20-24	2583	2751	2653	2,7
25-29	2835	2025	2229	-21,4
30-34	3611	2290	1685	-53,3
35-39	4459	3065	1986	-55,5
40-44	4095	3931	2745	-33,0
45-49	3795	3713	3616	-4,7
50-54	3670	3526	3482	-5,1
55-59	3798	3438	3320	-12,6
60-64	4940	3513	3191	-35,4
65-69	4644	4399	3150	-32,2
70-74	3660	3878	3726	1,8
75-79	1374	2762	3033	120,7
80-84	932	876	1861	99,7
85+	517	546	574	11,0

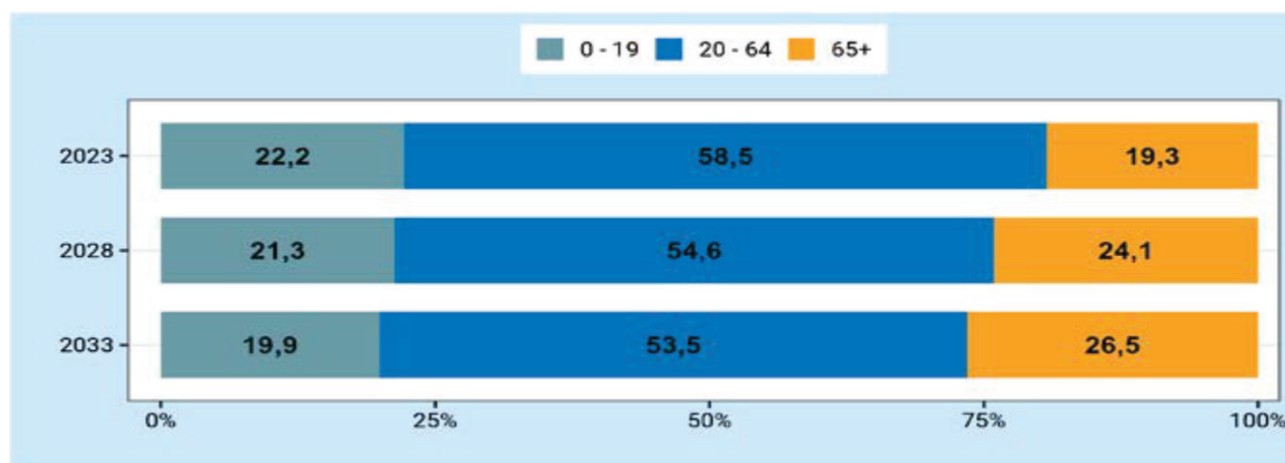

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Călărași

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	45214	39916	35399	-21,7
0-4	2598	2045	1609	-38,1
5-9	3439	2292	1838	-46,6
10-14	2810	3097	2096	-25,4
15-19	2482	2462	2761	11,2
20-24	2128	1963	2002	-5,9
25-29	2315	1543	1481	-36,0
30-34	2382	1679	1166	-51,0
35-39	2805	1849	1374	-51,0
40-44	2604	2401	1614	-38,0
45-49	2830	2353	2199	-22,3
50-54	3106	2645	2226	-28,3
55-59	3211	2954	2522	-21,5
60-64	3861	2990	2760	-28,5
65-69	3412	3459	2691	-21,1
70-74	2888	2851	2931	1,5
75-79	1140	2168	2216	94,4
80-84	773	718	1448	87,3
85+	430	447	465	8,1

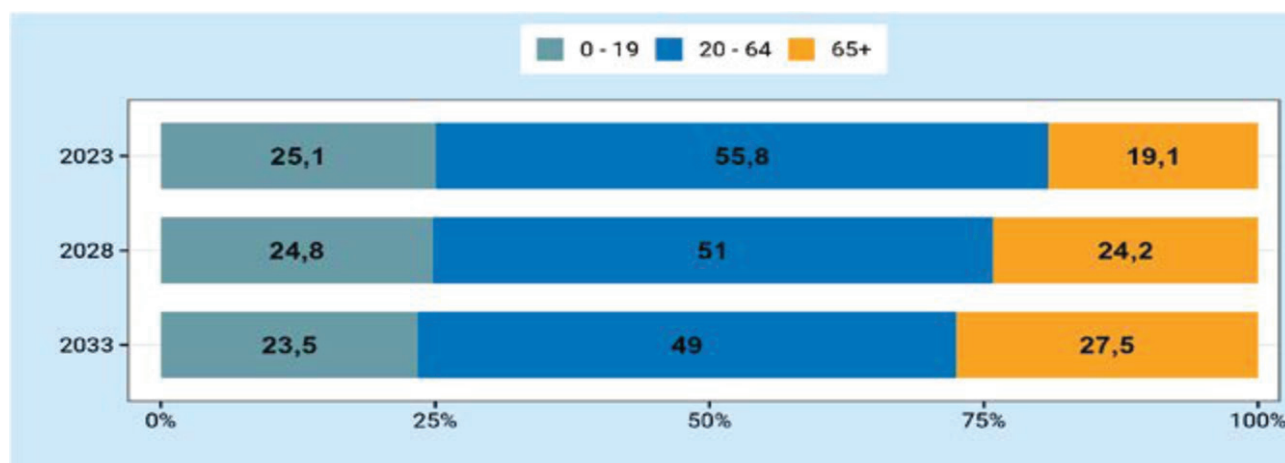

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Criuleni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	53338	48358	43957	-17,6
0-4	2850	2579	2113	-25,9
5-9	3608	2549	2345	-35,0
10-14	3507	3294	2358	-32,8
15-19	3239	3176	3028	-6,5
20-24	2607	2731	2742	5,2
25-29	2762	2035	2194	-20,6
30-34	3411	2191	1656	-51,5
35-39	4183	2859	1877	-55,1
40-44	3597	3682	2565	-28,7
45-49	3622	3278	3395	-6,3
50-54	3534	3371	3075	-13,0
55-59	3510	3322	3185	-9,3
60-64	4244	3239	3077	-27,5
65-69	3641	3756	2889	-20,7
70-74	2911	3032	3178	9,2
75-79	1026	2206	2366	130,6
80-84	698	653	1489	113,3
85+	388	405	425	9,5

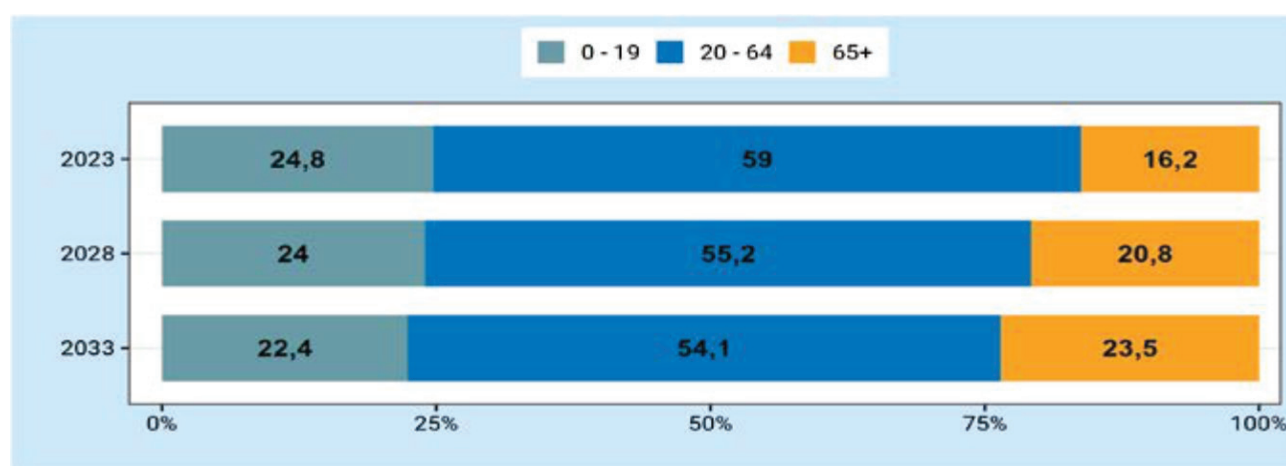

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Dubăsari

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	23404	21302	19416	-17,0
0-4	1322	1047	850	-35,7
5-9	1587	1179	950	-40,1
10-14	1312	1437	1083	-17,5
15-19	1224	1187	1320	7,8
20-24	1091	1033	1025	-6,0
25-29	1134	829	821	-27,6
30-34	1417	870	651	-54,1
35-39	1775	1174	736	-58,5
40-44	1627	1573	1050	-35,5
45-49	1614	1536	1495	-7,4
50-54	1609	1559	1486	-7,6
55-59	1599	1560	1512	-5,4
60-64	1993	1509	1474	-26,0
65-69	1753	1798	1368	-22,0
70-74	1422	1473	1534	7,9
75-79	451	1073	1153	155,7
80-84	305	286	721	136,4
85+	169	179	187	10,7

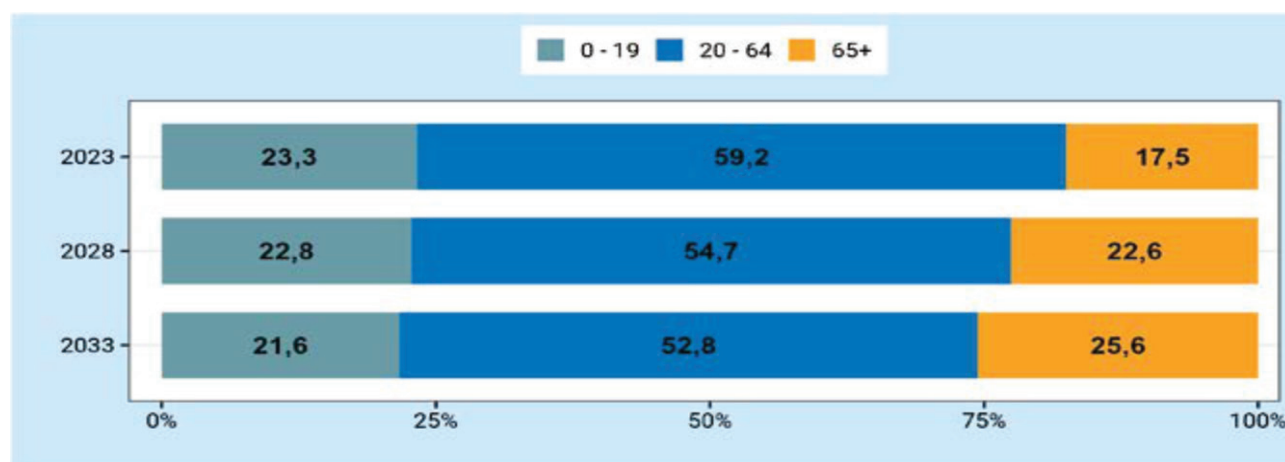

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Hîncești

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	70431	62311	55353	-21,4
0-4	4148	3308	2630	-36,6
5-9	4860	3644	2962	-39,1
10-14	4239	4384	3331	-21,4
15-19	4348	3740	3935	-9,5
20-24	3620	3418	3031	-16,3
25-29	3509	2598	2552	-27,3
30-34	4112	2637	2044	-50,3
35-39	4549	3332	2199	-51,7
40-44	4324	3924	2923	-32,4
45-49	4174	3927	3621	-13,2
50-54	4289	3918	3710	-13,5
55-59	4486	4078	3740	-16,6
60-64	5774	4199	3816	-33,9
65-69	5586	5151	3770	-32,5
70-74	4759	4648	4352	-8,6
75-79	1778	3581	3606	102,8
80-84	1207	1122	2398	98,7
85+	669	702	733	9,6

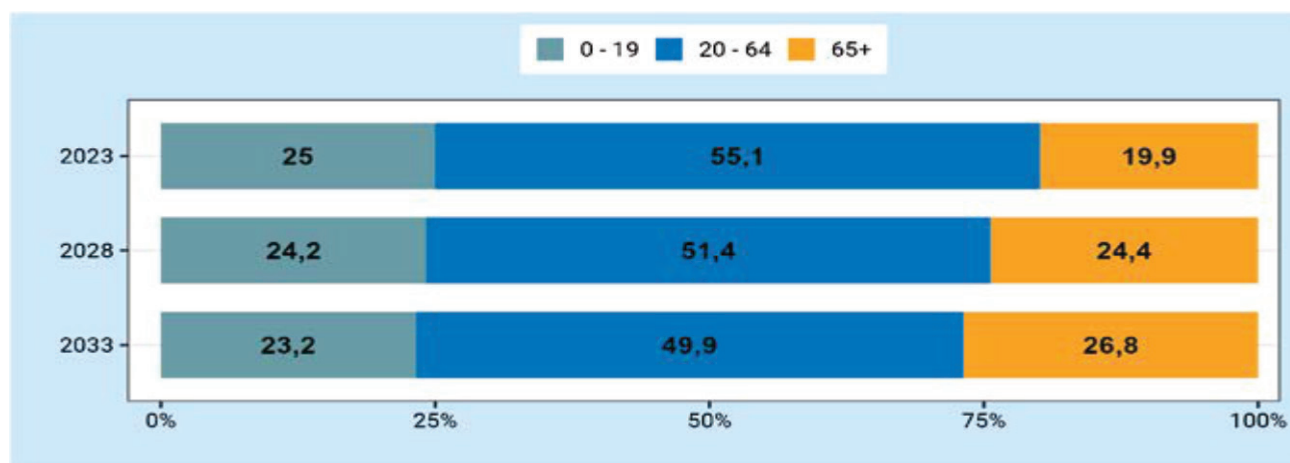

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Ialoveni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	69771	62892	57025	-18,3
0-4	3832	3353	2773	-27,6
5-9	4977	3331	2975	-40,2
10-14	5089	4444	3018	-40,7
15-19	4365	4394	3926	-10,1
20-24	2926	3399	3556	21,5
25-29	3213	2221	2702	-15,9
30-34	4440	2654	1915	-56,9
35-39	5846	3853	2370	-59,5
40-44	5176	5219	3521	-32,0
45-49	4678	4668	4799	2,6
50-54	4113	4335	4383	6,6
55-59	4384	3872	4111	-6,2
60-64	5451	4054	3598	-34,0
65-69	4883	4848	3634	-25,6
70-74	3826	4074	4115	7,6
75-79	1253	2884	3169	152,9
80-84	849	793	1941	128,6
85+	470	496	519	10,4

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Nisporeni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	37126	32464	28509	-23,2
0-4	2207	1608	1268	-42,5
5-9	2766	1899	1415	-48,8
10-14	2203	2447	1709	-22,4
15-19	2364	1922	2176	-8,0
20-24	2075	1827	1531	-26,2
25-29	1810	1418	1308	-27,7
30-34	1887	1284	1052	-44,3
35-39	2128	1477	1035	-51,4
40-44	2007	1810	1275	-36,5
45-49	2355	1822	1663	-29,4
50-54	2511	2208	1723	-31,4
55-59	2533	2402	2117	-16,4
60-64	3143	2368	2254	-28,3
65-69	2770	2826	2130	-23,1
70-74	2502	2327	2408	-3,8
75-79	906	1883	1805	99,2
80-84	616	574	1261	104,7
85+	343	362	379	10,5

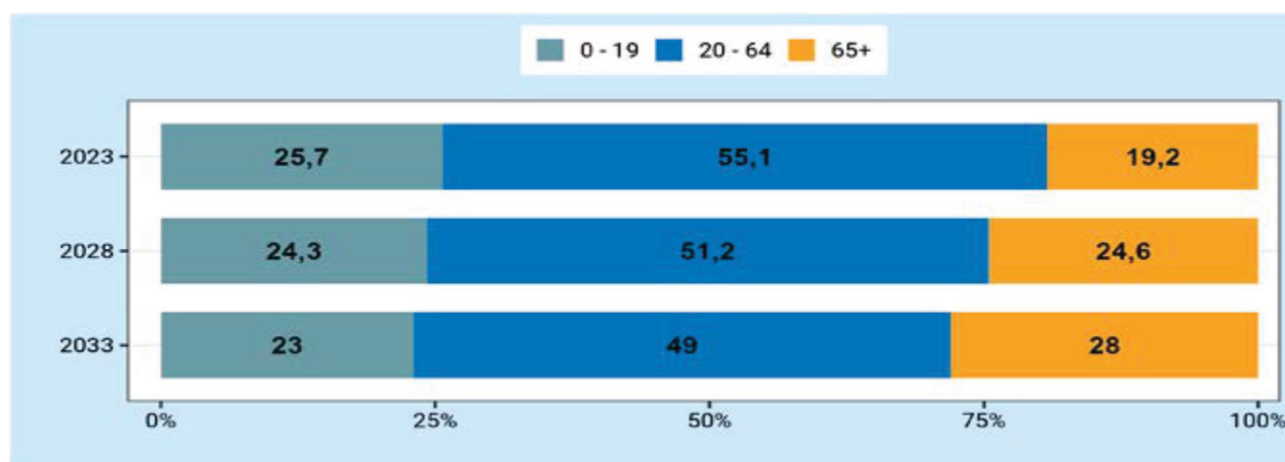

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Orhei

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	75228	67265	60326	-19,8
0-4	4192	3361	2722	-35,1
5-9	5624	3673	3003	-46,6
10-14	4456	5030	3340	-25,0
15-19	4202	3916	4508	7,3
20-24	3676	3379	3255	-11,5
25-29	3671	2797	2663	-27,5
30-34	4419	2930	2304	-47,9
35-39	5468	3682	2492	-54,4
40-44	4778	4776	3265	-31,7
45-49	4813	4326	4381	-9,0
50-54	4957	4489	4062	-18,1
55-59	5372	4667	4249	-20,9
60-64	6491	4980	4335	-33,2
65-69	5611	5759	4445	-20,8
70-74	4422	4654	4859	9,9
75-79	1493	3318	3614	142,1
80-84	1017	942	2218	118,1
85+	566	586	611	8,0

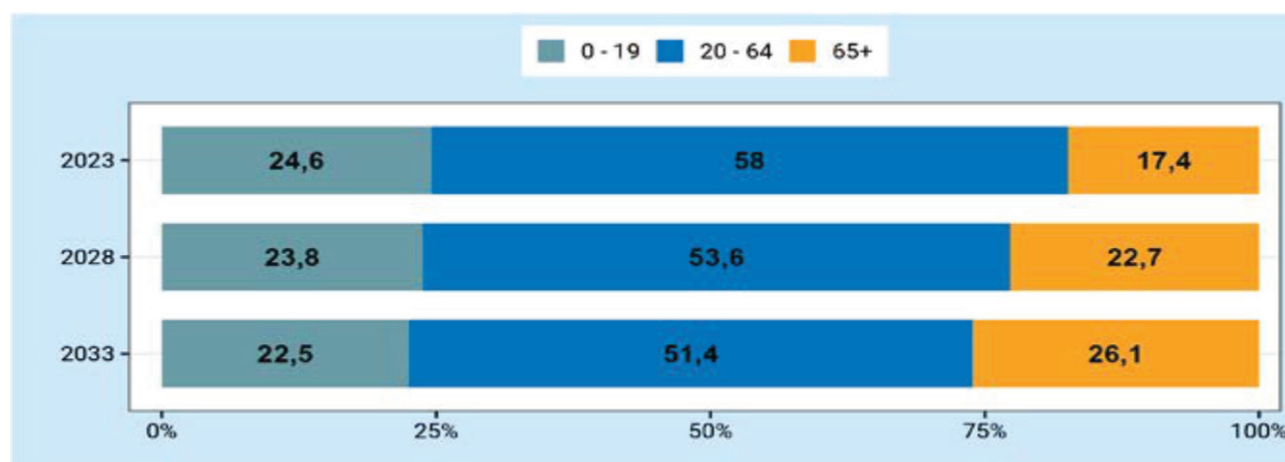

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Rezina

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	32523	29214	26234	-19,3
0-4	1723	1431	1146	-33,5
5-9	2006	1528	1292	-35,6
10-14	1737	1823	1408	-18,9
15-19	1893	1577	1680	-11,3
20-24	1734	1584	1351	-22,1
25-29	1637	1323	1239	-24,3
30-34	1953	1260	1039	-46,8
35-39	1968	1592	1039	-47,2
40-44	2132	1727	1395	-34,6
45-49	2346	1985	1616	-31,1
50-54	2479	2230	1893	-23,6
55-59	2508	2357	2125	-15,3
60-64	2732	2316	2187	-19,9
65-69	2315	2422	2061	-11,0
70-74	1784	1922	2045	14,6
75-79	767	1348	1498	95,3
80-84	520	484	903	73,7
85+	289	305	317	9,7

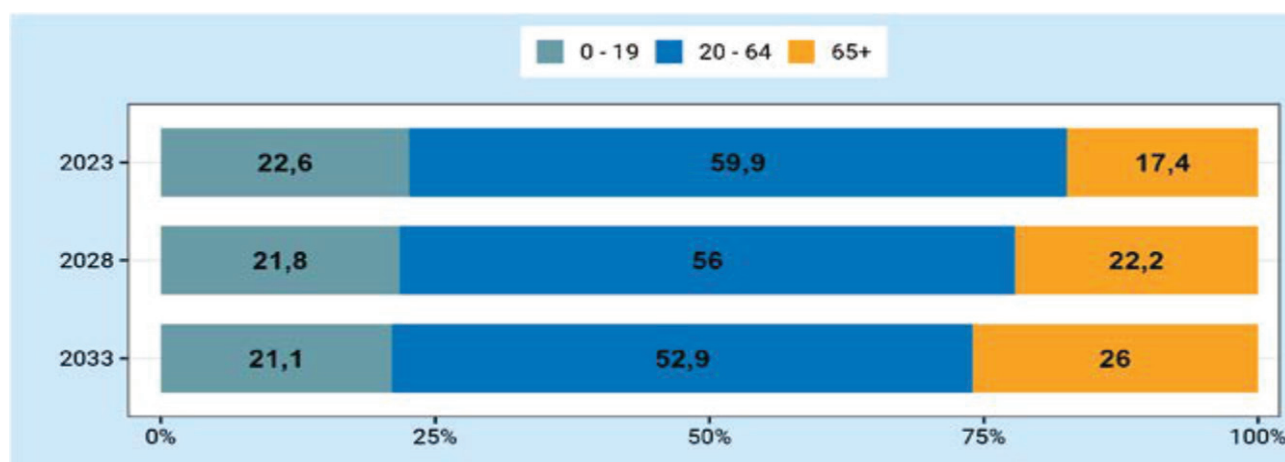

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Strășeni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	61754	55303	49768	-19,4
0-4	3314	2857	2384	-28,1
5-9	4462	2910	2557	-42,7
10-14	4152	4014	2653	-36,1
15-19	3697	3689	3630	-1,8
20-24	3106	3012	3109	0,1
25-29	2898	2358	2376	-18,0
30-34	3585	2304	1939	-45,9
35-39	4719	3006	1972	-58,2
40-44	4068	4134	2687	-33,9
45-49	3727	3689	3799	1,9
50-54	3657	3488	3472	-5,1
55-59	3932	3453	3311	-15,8
60-64	5118	3626	3196	-37,6
65-69	4688	4551	3244	-30,8
70-74	3755	3915	3867	3,0
75-79	1400	2849	3068	119,1
80-84	949	894	1920	102,3
85+	527	554	584	10,8

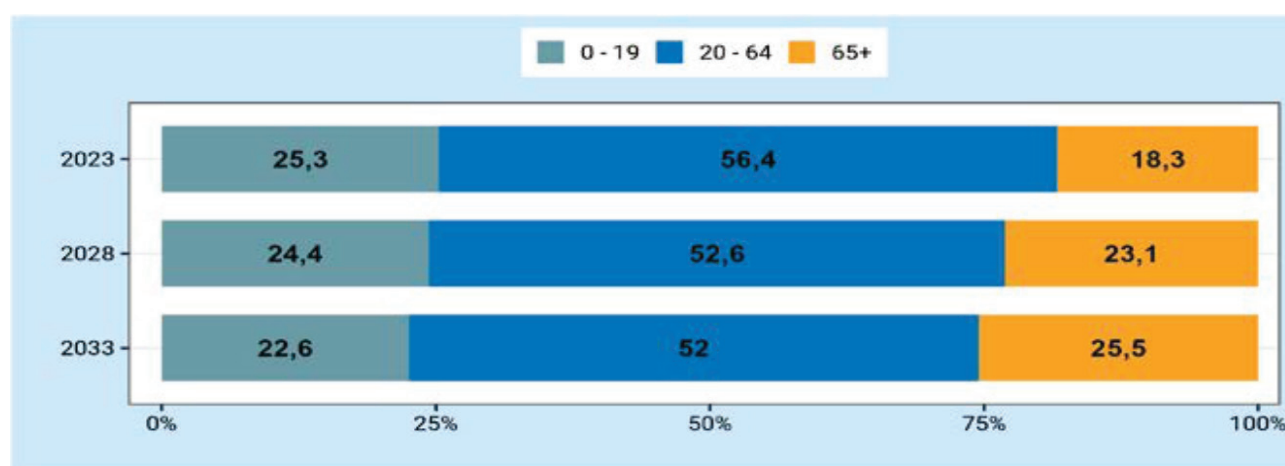

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Șoldănești

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	27405	24520	21953	-19,9
0-4	1528	1233	1001	-34,5
5-9	1841	1375	1127	-38,8
10-14	1601	1691	1281	-20,0
15-19	1595	1469	1571	-1,5
20-24	1612	1344	1265	-21,5
25-29	1419	1202	1028	-27,6
30-34	1489	1035	898	-39,7
35-39	1477	1179	828	-43,9
40-44	1622	1300	1041	-35,8
45-49	1819	1498	1207	-33,6
50-54	2168	1711	1417	-34,6
55-59	2217	2041	1618	-27,0
60-64	2521	2045	1887	-25,1
65-69	1764	2226	1822	3,3
70-74	1411	1450	1862	32,0
75-79	640	1058	1121	75,2
80-84	437	408	711	62,7
85+	244	255	268	9,8

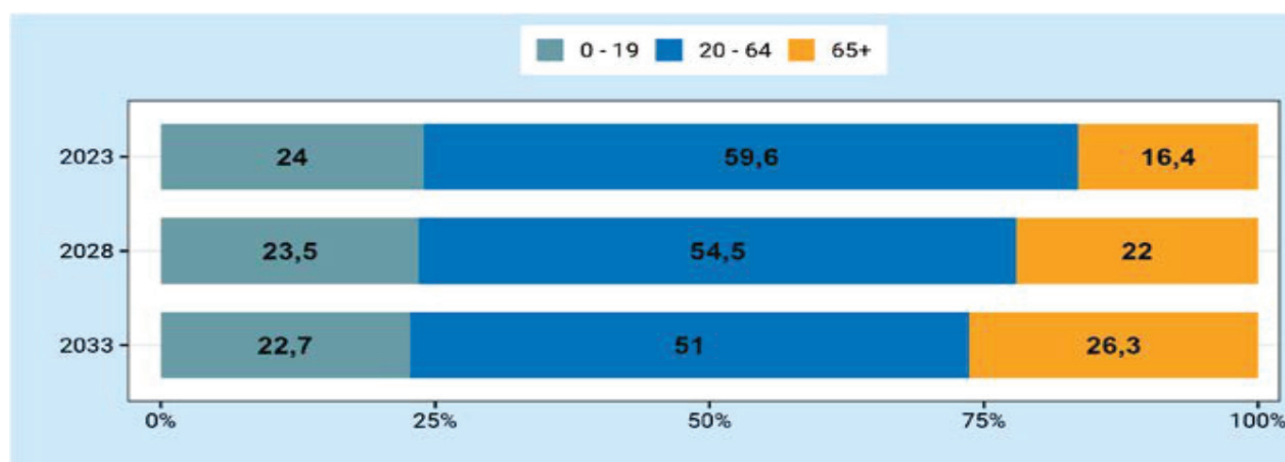

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Telenești

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	41615	35927	31144	-25,2
0-4	2295	1779	1334	-41,9
5-9	2852	1960	1556	-45,4
10-14	2282	2506	1750	-23,3
15-19	2456	1983	2220	-9,6
20-24	2293	1884	1578	-31,2
25-29	2224	1520	1313	-41,0
30-34	2352	1498	1060	-54,9
35-39	2302	1769	1142	-50,4
40-44	2182	1912	1487	-31,9
45-49	2531	1948	1729	-31,7
50-54	2754	2345	1825	-33,7
55-59	3256	2595	2219	-31,8
60-64	3897	3012	2413	-38,1
65-69	3289	3465	2691	-18,2
70-74	2671	2738	2933	9,8
75-79	963	2022	2137	121,9
80-84	653	611	1359	108,1
85+	363	380	398	9,6

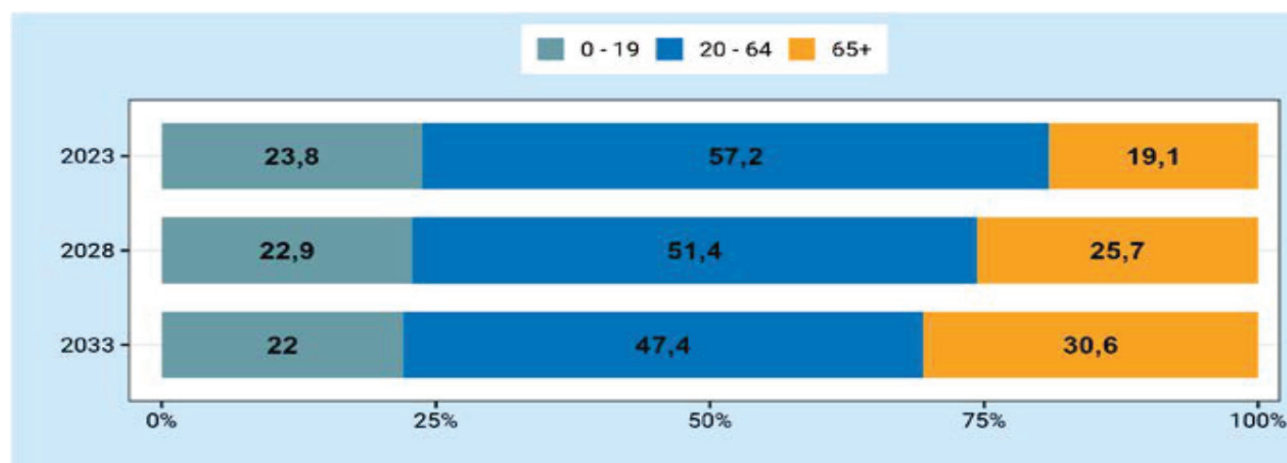

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Ungheni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	78668	71101	64450	-18,1
0-4	4454	3890	3143	-29,4
5-9	5619	3919	3489	-37,9
10-14	5013	5054	3579	-28,6
15-19	4611	4446	4569	-0,9
20-24	3761	3846	3808	1,2
25-29	4526	2987	3132	-30,8
30-34	5353	3650	2480	-53,7
35-39	5946	4529	3162	-46,8
40-44	5093	5242	4046	-20,6
45-49	5152	4621	4808	-6,7
50-54	5258	4761	4300	-18,2
55-59	5425	4921	4477	-17,5
60-64	6069	5005	4554	-25,0
65-69	5107	5371	4454	-12,8
70-74	3973	4223	4516	13,7
75-79	1606	2979	3272	103,7
80-84	1094	1018	1994	82,3
85+	608	639	667	9,7

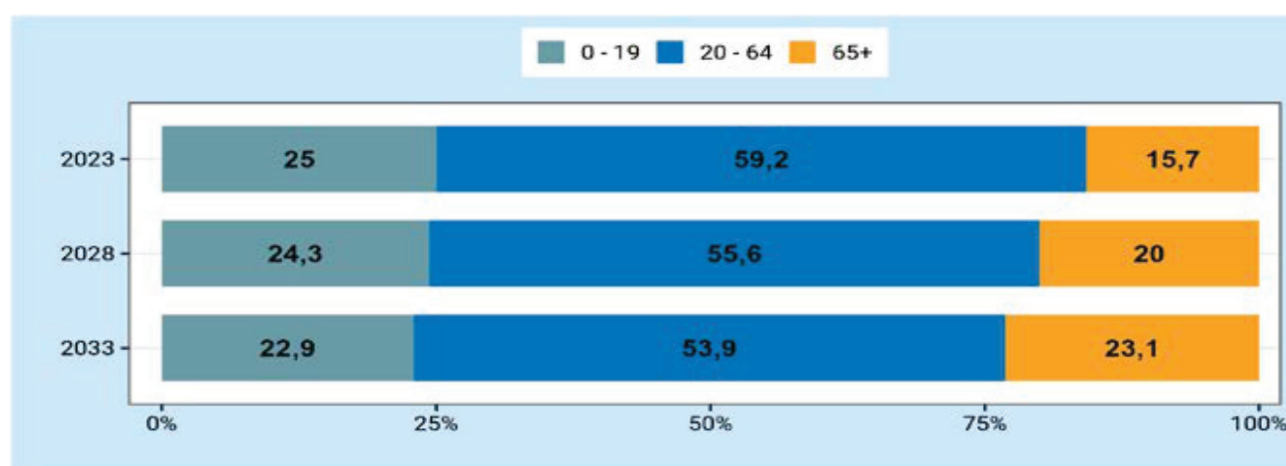

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Basarabeasca

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	16200	14318	12689	-21,7
0-4	861	648	512	-40,5
5-9	1008	730	563	-44,1
10-14	828	876	647	-21,9
15-19	871	716	774	-11,1
20-24	788	706	602	-23,6
25-29	770	597	555	-27,9
30-34	837	596	479	-42,8
35-39	1134	702	515	-54,6
40-44	919	997	636	-30,8
45-49	924	855	936	1,3
50-54	986	886	825	-16,3
55-59	1161	939	849	-26,9
60-64	1547	1072	871	-43,7
65-69	1496	1373	959	-35,9
70-74	1254	1258	1170	-6,7
75-79	397	957	990	149,4
80-84	269	251	638	137,2
85+	150	159	168	12,0

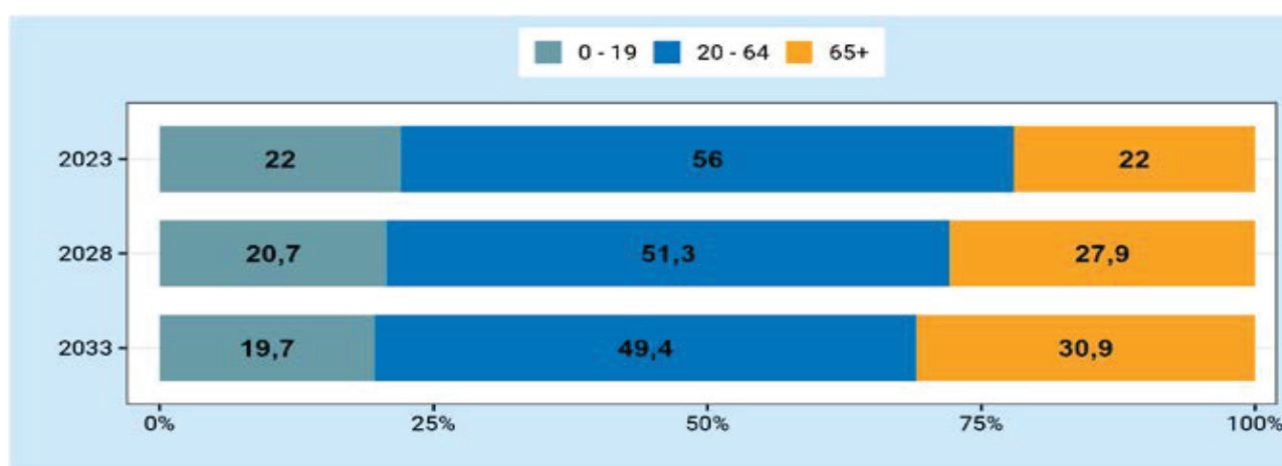

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Cahul

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	74468	66137	59020	-20,7
0-4	3382	3174	2568	-24,1
5-9	4459	2903	2787	-37,5
10-14	4639	3964	2628	-43,3
15-19	4306	4000	3496	-18,8
20-24	3317	3401	3267	-1,5
25-29	4012	2572	2748	-31,5
30-34	4753	3302	2189	-53,9
35-39	5375	4054	2896	-46,1
40-44	5042	4707	3633	-27,9
45-49	4750	4547	4317	-9,1
50-54	4817	4379	4239	-12,0
55-59	5159	4494	4113	-20,3
60-64	6490	4770	4174	-35,7
65-69	5876	5793	4284	-27,1
70-74	4552	4915	4927	8,2
75-79	1718	3410	3807	121,6
80-84	1170	1063	2236	91,1
85+	651	689	711	9,2

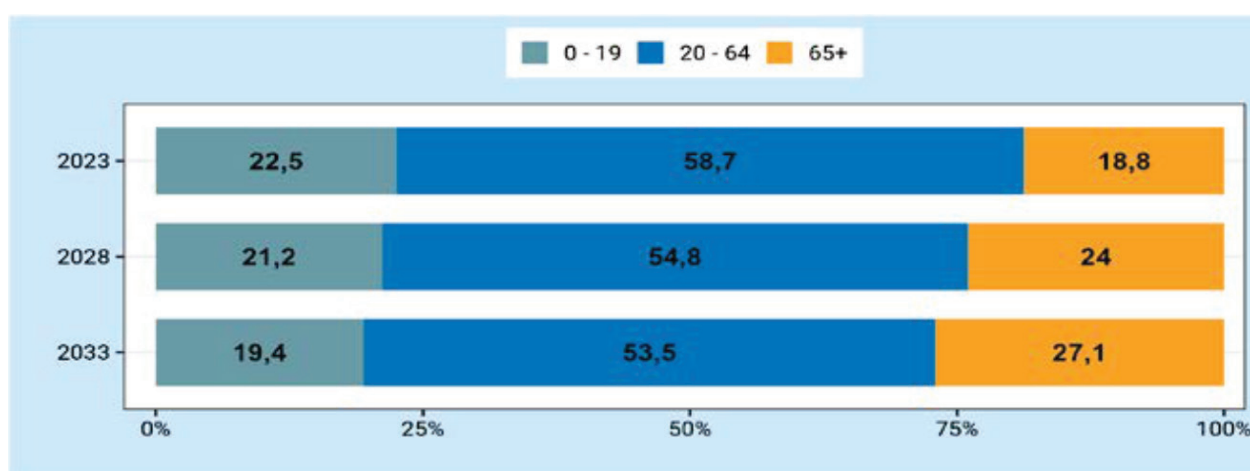

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Cantemir

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	34327	29264	25144	-26,8
0-4	1900	1272	1006	-47,1
5-9	2434	1614	1107	-54,5
10-14	2317	2140	1448	-37,5
15-19	2307	1984	1881	-18,5
20-24	1793	1716	1542	-14,0
25-29	1646	1197	1208	-26,6
30-34	1940	1165	878	-54,7
35-39	2336	1460	889	-61,9
40-44	1919	1899	1195	-37,7
45-49	1987	1686	1700	-14,4
50-54	2201	1821	1561	-29,1
55-59	2385	2062	1713	-28,2
60-64	3094	2204	1912	-38,2
65-69	2610	2725	1958	-25,0
70-74	1921	2141	2278	18,6
75-79	746	1424	1637	119,4
80-84	508	460	928	82,7
85+	283	294	303	7,1

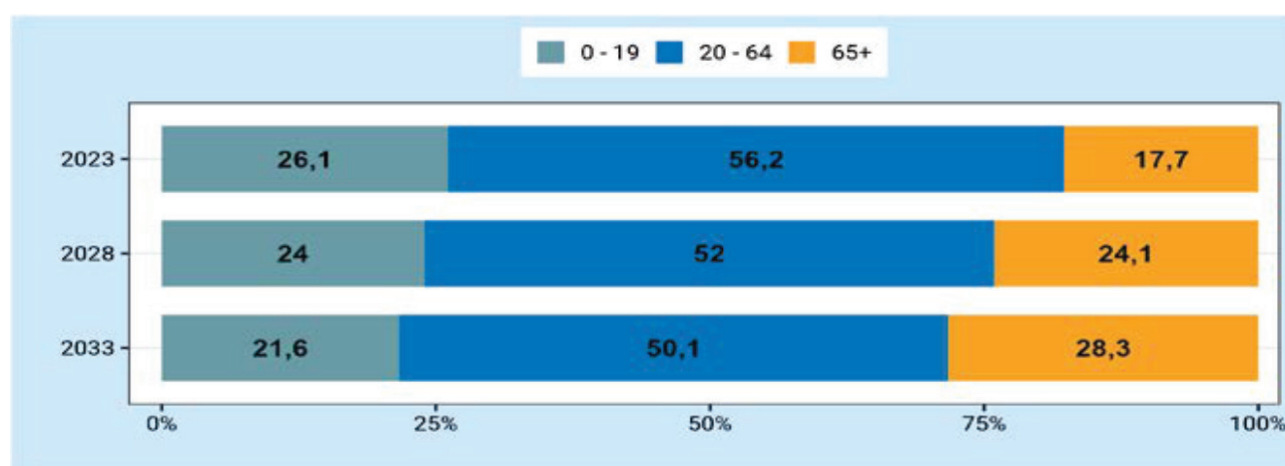

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Căușeni

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	60926	55345	50258	-17,5
0-4	2791	2574	2205	-21,0
5-9	3399	2470	2319	-31,8
10-14	3843	3121	2299	-40,2
15-19	3870	3490	2876	-25,7
20-24	3035	3257	3005	-1,0
25-29	3165	2403	2661	-15,9
30-34	3558	2576	2002	-43,7
35-39	4203	3048	2237	-46,8
40-44	3927	3791	2764	-29,6
45-49	4035	3688	3584	-11,2
50-54	4021	3853	3535	-12,1
55-59	4377	3837	3690	-15,7
60-64	5140	4119	3615	-29,7
65-69	4717	4662	3752	-20,5
70-74	3971	4001	4000	0,7
75-79	1399	3023	3133	123,9
80-84	949	874	2000	110,7
85+	526	558	581	10,5

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Cimișlia

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	31781	27846	24432	-23,1
0-4	1709	1256	948	-44,5
5-9	2244	1479	1111	-50,5
10-14	1777	1988	1334	-24,9
15-19	1586	1546	1766	11,3
20-24	1459	1216	1222	-16,2
25-29	1499	990	864	-42,4
30-34	1668	1062	746	-55,3
35-39	1864	1315	876	-53,0
40-44	1613	1631	1174	-27,2
45-49	1733	1514	1556	-10,2
50-54	2034	1687	1474	-27,5
55-59	2279	1976	1638	-28,1
60-64	3087	2159	1868	-39,5
65-69	2855	2799	1970	-31,0
70-74	2484	2418	2397	-3,5
75-79	920	1871	1873	103,6
80-84	624	569	1233	97,6
85+	346	370	382	10,4

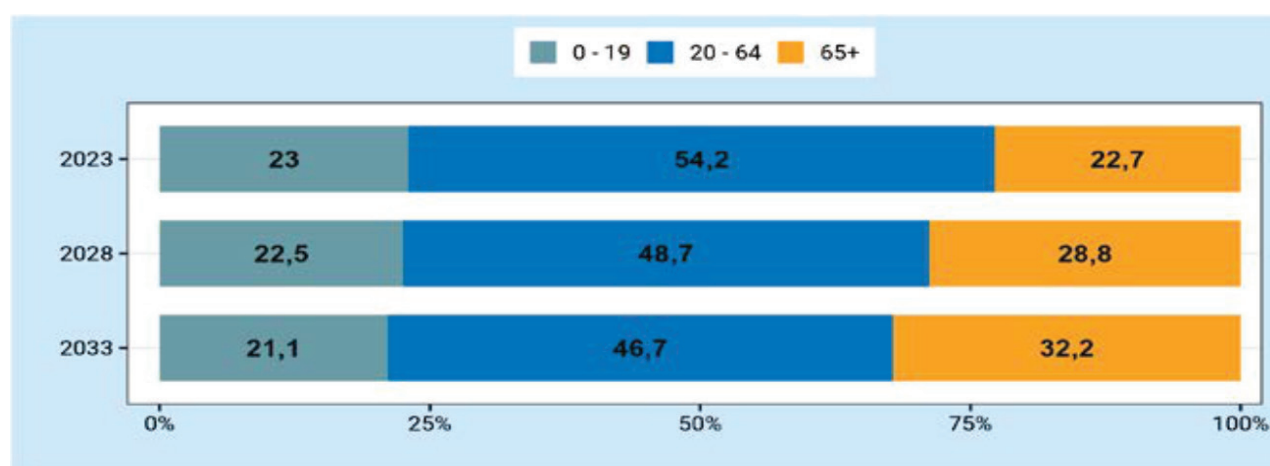

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Leova

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	31404	27758	24557	-21,8
0-4	1579	1233	976	-38,2
5-9	2135	1365	1088	-49,0
10-14	1936	1902	1234	-36,3
15-19	1879	1702	1699	-9,6
20-24	1547	1492	1394	-9,9
25-29	1617	1120	1124	-30,5
30-34	1804	1215	868	-51,9
35-39	2074	1461	1004	-51,6
40-44	1962	1801	1287	-34,4
45-49	2109	1785	1651	-21,7
50-54	1947	1983	1689	-13,3
55-59	2148	1876	1912	-11,0
60-64	2814	2037	1778	-36,8
65-69	2510	2531	1843	-26,6
70-74	1966	2109	2148	9,3
75-79	669	1465	1634	144,2
80-84	455	413	952	109,2
85+	253	268	276	9,1

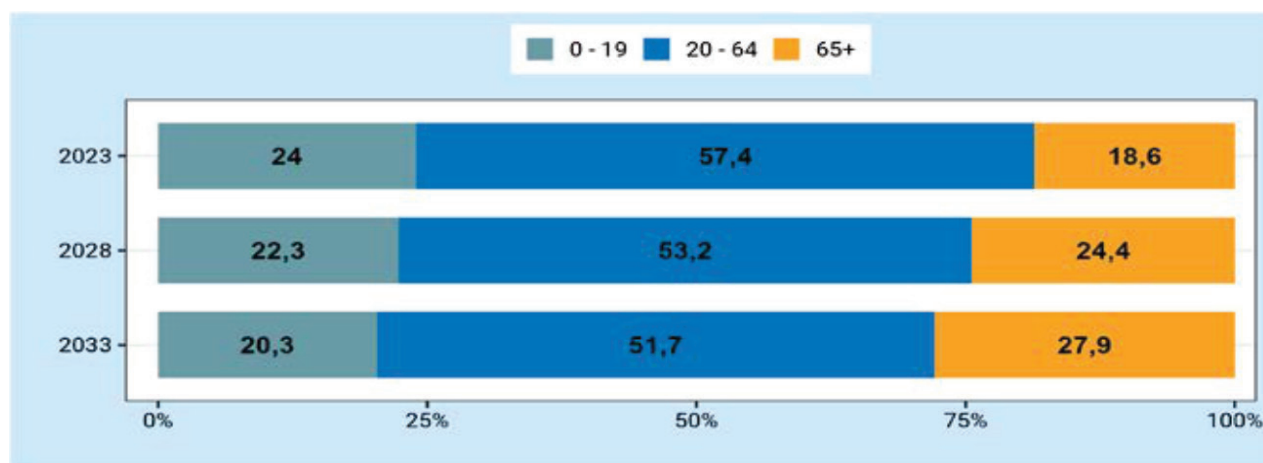

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Ștefan-Vodă

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	45135	39455	34522	-23,5
0-4	2579	1725	1328	-48,5
5-9	2928	2191	1501	-48,7
10-14	2386	2517	1922	-19,4
15-19	2433	2051	2207	-9,3
20-24	2282	1947	1687	-26,1
25-29	2414	1684	1489	-38,3
30-34	2518	1839	1313	-47,9
35-39	2862	2055	1518	-47,0
40-44	2747	2472	1780	-35,2
45-49	2818	2495	2264	-19,7
50-54	3032	2633	2350	-22,5
55-59	3267	2850	2486	-23,9
60-64	4126	3007	2633	-36,2
65-69	3611	3667	2693	-25,4
70-74	2951	3020	3111	5,4
75-79	1062	2214	2340	120,3
80-84	720	659	1456	102,2
85+	399	429	444	11,3

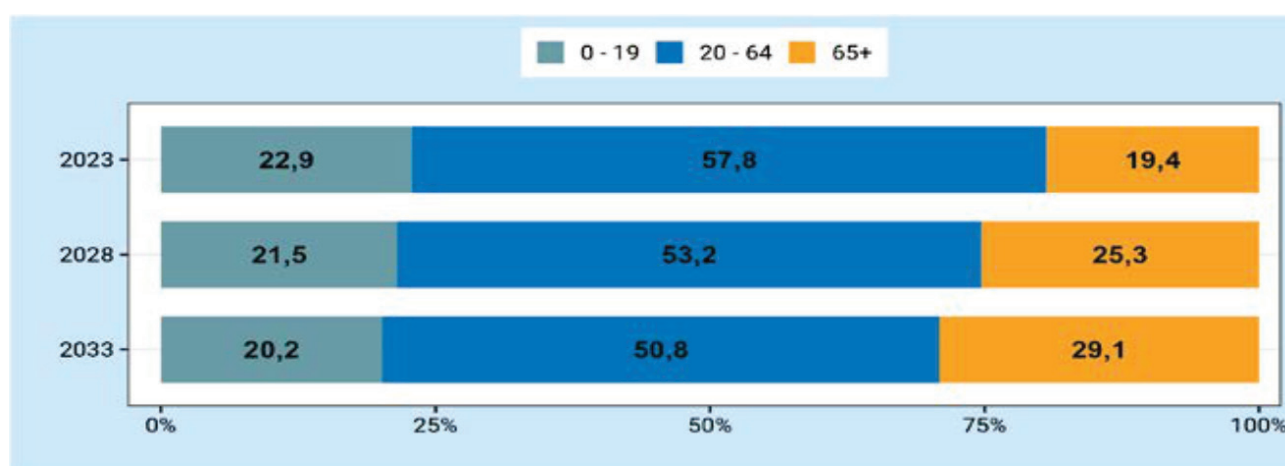

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Taraclia

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	29624	27999	26303	-11,2
0-4	1230	1254	1075	-12,6
5-9	1596	1143	1178	-26,2
10-14	1639	1511	1090	-33,5
15-19	1568	1506	1406	-10,3
20-24	1275	1368	1335	4,7
25-29	1451	1132	1228	-15,4
30-34	1904	1348	1057	-44,5
35-39	2207	1816	1288	-41,6
40-44	2349	2158	1775	-24,4
45-49	2137	2343	2149	0,6
50-54	1993	2145	2345	17,7
55-59	2028	1953	2099	3,5
60-64	2473	1917	1844	-25,4
65-69	2351	2240	1743	-25,9
70-74	1959	1977	1910	-2,5
75-79	708	1462	1528	115,8
80-84	485	440	958	97,5
85+	271	286	295	8,9

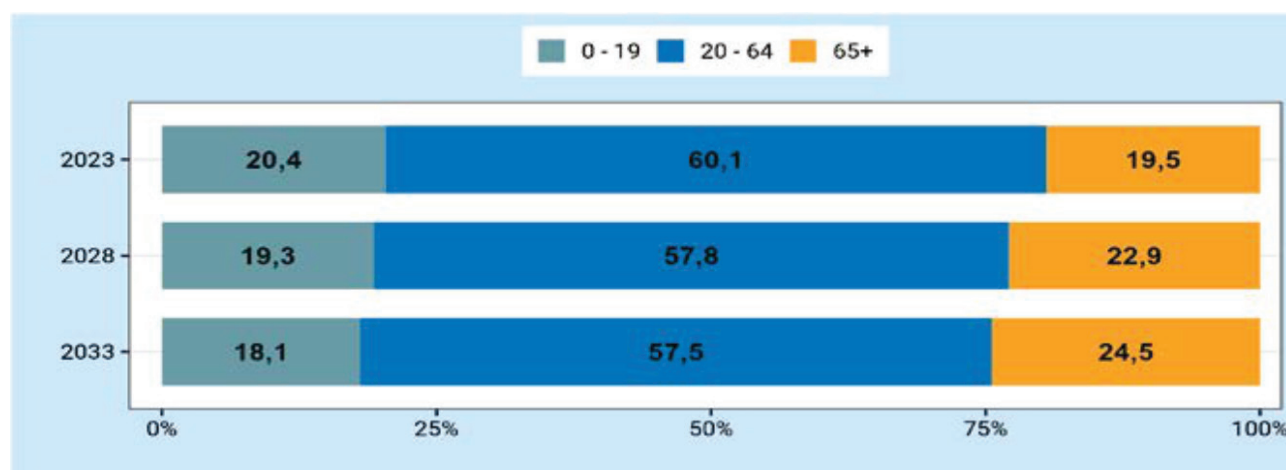

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

UTA Găgăuzia

Tabelul 1. Dinamica numărului populației pe grupe de vârstă

Vârsta	2023	2028	2033	Schimbarea, 2033-2023, %
Total	115196	113362	110711	-3,9
0-4	6073	5618	5263	-13,3
5-9	7946	5814	5412	-31,9
10-14	7979	7723	5675	-28,9
15-19	6298	7576	7395	17,4
20-24	5230	5876	7141	36,5
25-29	6261	5039	5686	-9,2
30-34	8177	6186	4976	-39,1
35-39	8576	8159	6156	-28,2
40-44	7766	8710	8249	6,2
45-49	6939	8023	8928	28,7
50-54	6635	7091	8138	22,7
55-59	7191	6604	7018	-2,4
60-64	9598	6917	6335	-34,0
65-69	9100	8788	6341	-30,3
70-74	6938	7710	7543	8,7
75-79	2178	5265	6031	176,9
80-84	1485	1373	3496	135,4
85+	826	890	928	12,3

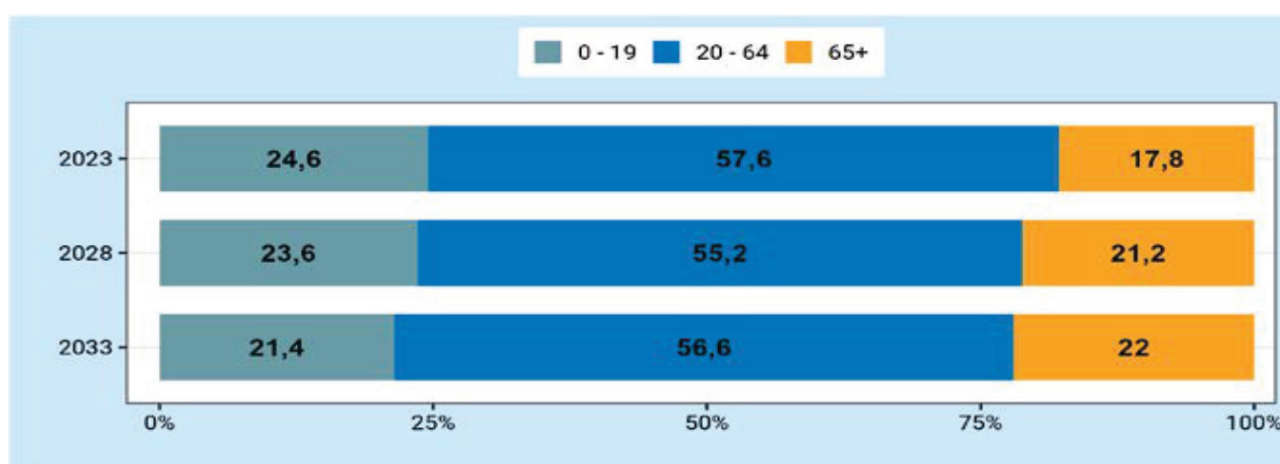

Fig. 1. Structura populației pe grupe majore de vârstă

Bun de tipar: 10.12.2024. Com.19
Formatul A4, tirajul 10 ex.

Serviciul Editorial-Poligrafic, INCE, 2024
MD 2064. Chişinău, str. Ion Creangă, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md

